

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE

Å R S S K R I F T 2 0 0 7

Sjuttiosjätte årgången

Tryck: CW Carlssons Eft. Tryckeri AB,
Vänersborg 2007
Bokbinderi: Falköpings Bokbinderi

Nils Gustav (Gösta) Sundvall (1900-1957)

Konstnär och artist

av Per Hedquist

Konstnären Nils Gustav (Gösta) Sundvall föddes 16/6 1900 i Stockholm, avled därstädes den 14/10 1957.

Gösta var målare och tecknare. Studerade vid Tekniska Skolan i Stockholm 1916-1920 och vid Konsthögskolan i Stockholm 1916-1926 för Wilhelm Smith, Olle Hjortzberg och Carl Wilhelmsson. Han gjorde resor till bl.a. Tyskland och Frankrike 1921, tillika även Frankrike 1947 och 1949, Spanien 1936 och upprepade gånger dit mellan 1950-1956 samt till Italien, Marocko, Belgien, Holland och Estland.

1935 tilldelades han ett stipendium ur Kinmanssons fond vid Konstakademien.

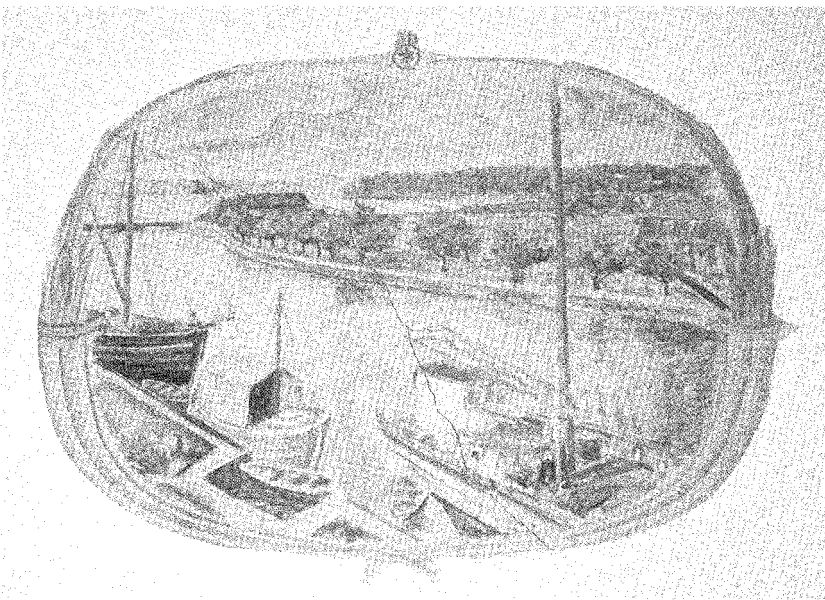
Till att börja med ägnade han sig huvudsakligen åt restaureringar och dekorativa arbeten i kyrkor, slott och kommunala byggnader och var en tidigare medhjälpare till Olle Hjortzberg. Som akademieleve hade han gjort enstaka kubistiska experiment, men det var framför allt de "nysakliga" strömningarna under 1920-talet, som kom att bilda utgångspunkten för hans till en början litet kärva men urbant lågmälda landskaps-, stilleben och porträttmåleri. Den litet tungt mörka koloriten, som han efter hand fick ljusare inslag, övergick i 1950-

talets dukar från Spanien i en mera asketisk färgskala, och samtidigt sker en formell åtstramning, en kubisering som har sin början i motivet. Mest framstår hans konst när den har en ”vemodig” och en aning ”frusen ton”.

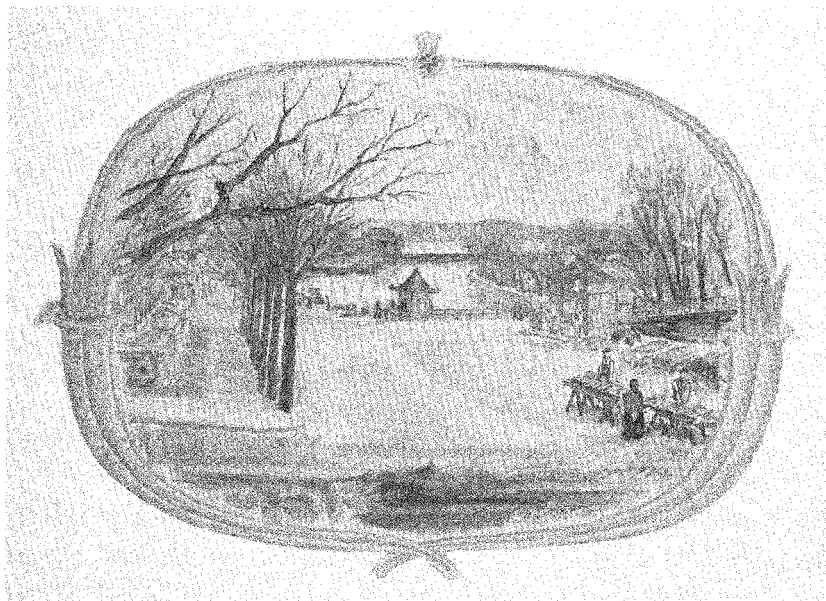
Konstnären Gösta Sundvall var i perioder verksam i Vänersborg. Fortfarande finns det kvar motiv som han målat på några speciella platser och som redovisas här nedan. Dessutom nämns andra motiv som författaren känner till, men som tyvärr inte finns kvar längre. I samband med Kungliga Västgöta regementets nedläggelse och ombyggnad av Källshagens kaserner till mentalsjukhus utförde Sundvall några lite naiva skildringar av soldatlivets vedermödor i en numera riven källarvåning i den s.k. C-paviljongen (revs 1982).

I matsalen på dåvarande Källshagens sjukhus, idag ”Fridaskolan,” målade Sundvall även dekorationer som finns kvar än idag. I det gravkapell och obduktionshus som fanns vid dåvarande Källshagens sjukhus (byggnaden riven) utförde konstnären några vackra målningar med bibliska motiv.

I den äldsta byggnaden på Vänersborgs gamla lasarett där tidigare medicin-historiska museet var inrymt, där har Sundvall målat små medaljonger med

*Gamla Hamnkanalen med skutor m.m. Lilla Vassbotten med jetéen till hö i bild.
(Vänersborgs gamla lasarett äldsta byggnaden) Foto: Marie Hermanson.*

Gamla hamnkanalen med svängbron från 1873. (Vänersborgs gamla lasarettet äldsta byggnaden) Foto: Marie Hermanson.

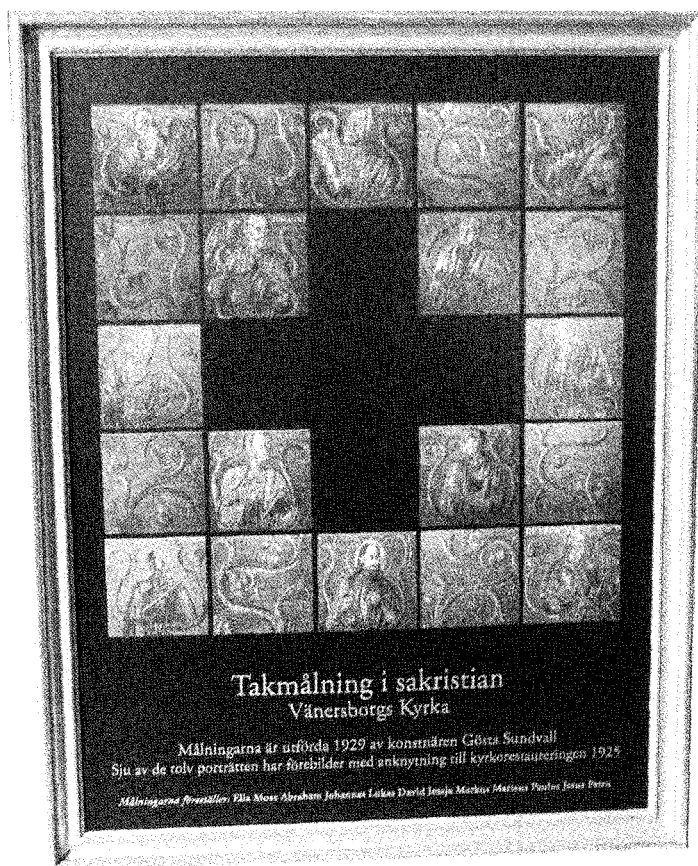
Vänersborgsmotiv. Målningarna finns kvar än idag i båda våningsplanen, men eftersom byggnaden är uthyrd till ett privatföretag är konsten ej tillgänglig för allmänheten. Likaså har Sundvall utsmyckat den tidigare samlingssalen i köksbyggnaden på gamla lasarettet med dekorationer signerade 1928.

Vänersborgare blev "profeter" som avbildades i kyrkans sakristia

Anledningen till att den berömde arkitekturprofessorn Ivar Tengbom tog på sig arbetet att leda kyrkans omfattande restaurering 1925 var närmast det förhållandet att Tengbom var svåger med stadens dåvarande apotekare C. G. Bergquist, då denne var gift med Tengboms syster Annie. Det är ju som bekant professor Tengbom, som även ritat Handelsbankens vackra fasad i Vänersborg. Däremot är det mera oklart varför just konstnären - eller artisten som han enligt dåtida källor kallades - Gösta Sundvall blev engagerad att utföra den konstnärliga utsmyckningen av kyrkan 1925. Sundvall var då endast 25 år gammal. Säkerligen hade detta att göra med, och som tidigare nämnts, att han under ledning av den kände konstnären Olle Hjortzberg tidigare gjort restaureringar i kyrkor, slott mm.

Det är i sakristians kassettak som man finner målningar av tolv bibliska gestalter avbildade. Tillsynes är dessa personer lärjungar, samt några gamla testa-

mentliga profeter. Sju av de tolv kan identifieras som personer, vilka hade anknytning till kyrkorestaureringen 1925. Fyra av dessa var allmänt kända vänersborgare: kyrkoherde Gunnar Helander, dåvarande komministern Yngve Rudberg (senare biskop), samt dessutom byggmästare Erik Lind, som var en av entrepenörerna vid ombyggnaden, samt dåvarande stadsingenjören Oskar Grude, som fungerade som kontrollant under arbetet. De övriga var kyrko-ombyggnadens arkitekt Ivar Tengbom, Stockholm, och naturligt nog dåvarande biskopen Hjalmar Danell i Skara. Den tredje icke vänersborgaren som avbildats var konstnären som svarade för konstverket, stockholmare Gösta Sundvall. Sannolikt blev målningarna ej färdiga förrän 1929.

Vänersborgs kyrka, vapenhuset. Vänersborgare blev "profeter" som avbildades i kyrkans sakristia 1929. Foto: Marie Hermanson.

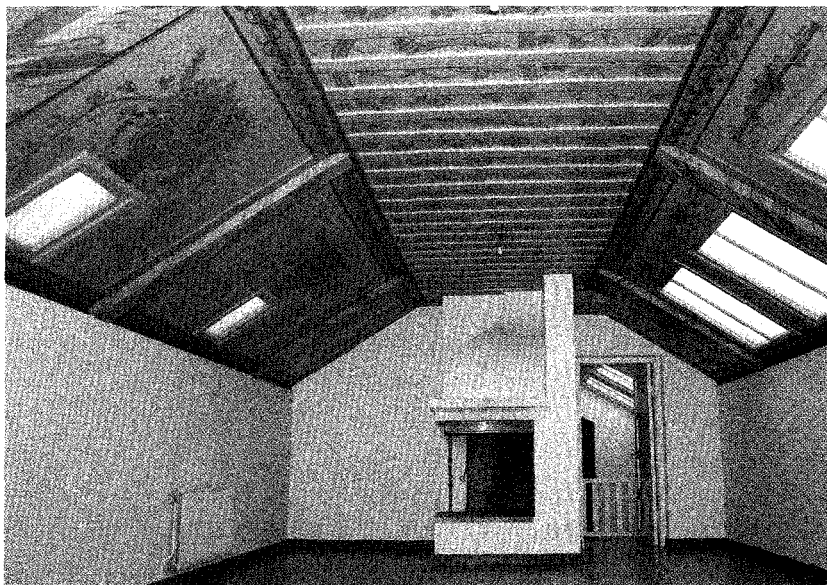
De sju som här angetts är följande: *Petrus - Hjalmar Danell, Johannes - Yngve Rudberg, Moses - Gunnar Helander, Lukas - Erik Lind, Markus - Gösta Sundvall, – David - Ivar Tengbom, Matteus – Oskar Grude.*

Utöver de sju identifierade porträtten finns således ytterligare fem. Dessa torde vara helt fiktiva porträtt av gammaltestamentliga profetgestalter, och knyter starkt an till den traditionella uppfattningen av hur en profet ser ut i konsten. Utöver Jesus är dessa "anonyma" Elias, Abraham, Esaias, och Paulus. I kyrkans långskepp på höger sida hänger en tavla, som föreställer Kristi gravläggelse som målades av Sundvall 1929. Även vid den dåvarande dövsolan i Vänersborg, idag kallad "Vänerskolan" målade han. En av målningarna lär finnas kvar i rektorsrummet? Vid den dåvarande restauranten "Elvan," på Residensgatan 11 i Vänersborg målade han bl.a. större motiv av marinkaraktär på väggarna (byggnaden riven). I tidigare Focks fiskaffär på Residensgatan (gamla) lär han också ha målat i affären (byggnaden riven). Han målade även på *Nordfeldts* (gamla) konditori, målningarna finns ej kvar idag. Likaså målade han fina motiv på restaurang Strömsborg direkt på borden. För att skydda motiven lades glasskivor på borden (finns tyvärr inte idag).

Gösta Sundvall har också utsmyckat det tidigare "Hallingbergska huset" på Edsgatan 1 (trapphuset, dekormålningar) Dessa finns kvar idag. Dessutom målade han även i en annan privat trappuppgång, tillhörande pappan till framlidne taxeringsintendenten Janne Elf, vars fader hade ett hus vid Torpavägen. Om målningarna ev. dekorationerna finns kvar, vet jag ej! I samband med utsmyckningen av Trons Kapell, utfördes takdekorationer i form av en stjärnmotiv i guld och blått över altaret. Tyvärr är takdekorationerna övermålade vid något senare tillfälle. Kapellet invigdes 18 april 1931. Entrén på Mühlbocks gamla Hotell i Dals Ed är utsmyckad med en större inglasad akvarellmålning av Sundvall, föreställande hotellet signerad av konstnären själv 1930.

Restads sjukhus festsal genomgick 1929 en grundlig renovering. Raden utav dörrar mellan kyrksalen och festsalen, vilka hade tänkts kunna öppnas vid större publiktillströmning i någon av salarna igenmurades. Dekorationerna utfördes av konstnären Gösta Sundvall, vilken även bestämde färgval o dyl.

Bostadsfastighet 1-2 plan vid Kv Säven, tomt 1 belägen vid Vattugränd 2, från tidigt 1910-tal enligt byggnadsinventering är uppförd i timmer och tegel med putsad fasad samt sadeltak klätt med plåt. Lägenheten i huset är smyckad med talrik blomsterdekor av ovanligt rik 20-tals karaktär. Växtslingor med akantus-

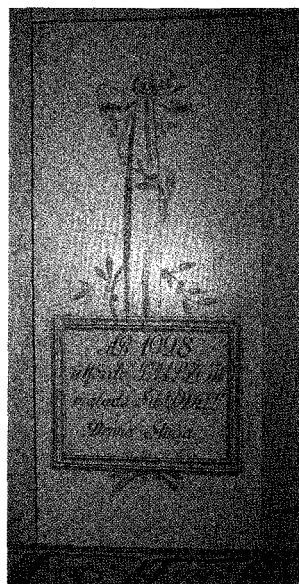

Vattugränd 2. Det vackert utsmyckade taket.

blad förekommer även. Vid ingången till det vackert dekorerade stora rummet finnes en text i form av en målad tavla med följande lydelse:

År 1928
utförde PALZOW
målade SUNDVALL
Denna Stuga

I Dalslandsbankens gamla hus på Storgatan i Mellerud finns målningar i ett tidigare styrelserum i form av bl. a. fem häradskartor dessutom är bankens samtliga lokalkontor i hela Dalsland avbildade. Konstverken är utförda 1928. Eventuellt kan Sundvall även målat i Wargön, i såfall på det gamla brukskontoret vid pappersbruket, eller möjligen på Ronnums herrgård, på den tiden tjänstemannamäss benämnd "Hemgården."

Väggdekor trappan upp till ovanstående vardagsrum.

Dalsländska kyrkor som Sundvall smyckat

- Bland kända verk i Dalslands kyrkor finns följande att erinra:
- Brålanda kyrka: Dekormålningar i sakristians innertak 1926.
- Frändefors kyrka: Konservatorsarbeten , delar av den gamla predikstolen och altarpopsatsen. 1926-1927. Här utfördes även dekomålningar (numera övermålade) på sakristians innerväggar 1928.
- Klöveskogs kyrka: Altartavla ursprungligen avsedd för Erikstads kyrka. 1932.

Under en kortare tid bodde Gösta Sundvall i Vänersborg. Huset låg i kvarteret Lommen 4 (Sandmarksgatan 13) och ägdes då av kakelugnsmakare Johan Tidstrand. I undervåningen bodde konstnären, i övervåningen linjearbetaren sedermera linjeförmannen vid Telegrafverket i Vänersborg Johan Andersson med familj. Hans hustru Hilda Andersson fick flera tavlor som ersättning för barnpassning åt familjen. Tavlorna är en gåva till musset från Barbro Andersson Trollhättan

Gösta Sundvall kallades även för *"Landshövdingen Julias fosterson"*.

Varför vet jag inte riktigt, kanske tog hon honom under sina vingars beskydd? Sundvall bodde bl.a. i residenset. (se nedan).

Sannolikt är det Gösta Sundvall som målat dom fina vinrankorna på väggarna och i taket på framlidne landshövdingen Arvid Richerts dåvarande gamla vinkällare i Vänersborgs residens i dess källarvåning. Målningarna finns i så fall kvar med texten "IN VINO VERITAS" målad på väggen (i vinet sanningen). Fritt översatt blir det, "när man druckit vin kommer sanningen fram". Axel Wilhelm Theodor von Sneidern var landshövding i Vänersborg åren 1922-1941. Han var gift med med. lic. Julia von Sneidern född Rosenbaum, Julia hade tidigare varit gift med en känd psykiatriprofessor som hette Olof Kinberg och hade med honom en son Sven Olof Moritz född 1901. I äktenskapet med Axel von Sneidern fick Julia en dotter som hette Margaretha. Margaretha var en parant kvinna med rött hårsvall. Hon gifte sig med en dansk greve som hette Danneskoeld - Samsøe. Äktenskapet blev kortvarigt, sannolikt var greven inte något gott parti beträffande det pekuniära.

En halvmil norr om Mellerud finns en stor herrgård "Bergs herrgård " som ägdes av Axel von Sneidern, gården hade landshövdingen 1907 fått arva av sin fader. Här drev dottern Margaretha en tid restauration. Margarethas halvbroder

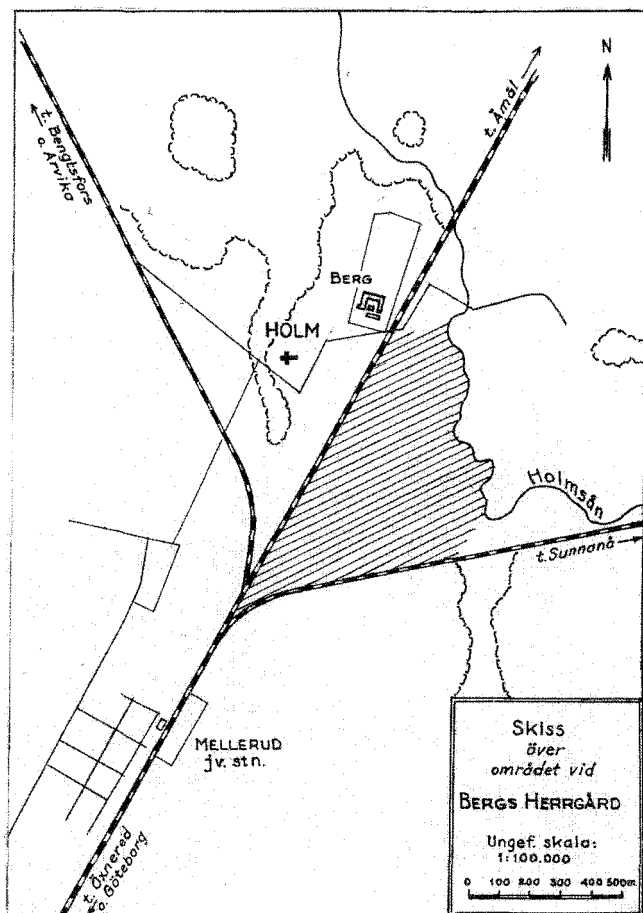

Arvid Richerts gamla vinkällare, residenset.

drev jordbruket, men med klen result. Detta ledde till en rättslig tvist, där Margaretha l t stämma sin halvbroder inför tinget i Mellerud. Hon fick skaffa en ny arrendator som kunde sköta jordbruket på ett rationellt sätt. Bergs herrgård  r idag i privat ägo.

Som kuriosa kan nämnas att under åren ca 1919 och 1920, låg inom herrgårdens domäner "ett flygfält". Det användes bl.a. under Mellerudsman vern 1924, se bild.

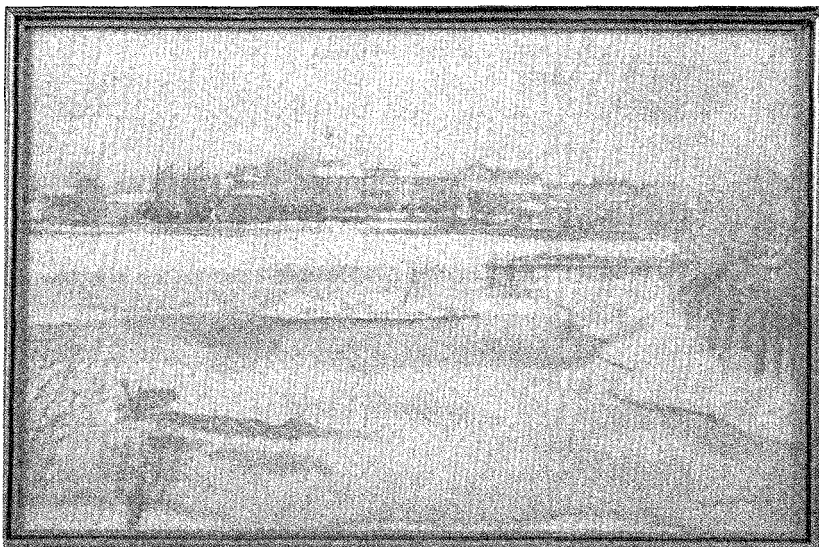
Det närmast triangulära fältet vid Bergs herrgård begränsades av bergslagsbanan i väster, järnvägsspåret mot Sunnan  hamn i söder, och den lilla  n ut i nordost. Terrängen vid flygfältet var mycket svår med lutningar och pucklar samt med kraft och telefonledningar på flera ställen. Fältets beska enhet lär ha varit orsaken till flera haverier. Det var v lbevakat och allmänheten ägde ej tillträde hit.

Flygfältet, (det streckade området).

Slutord

Gösta Sundvall är bl. a. representerad på Nationalmuseum och Waldemarsudde. Genom en donation äger Vänersborgs museum sex teckningar, likaså i H. K. H. Prins Eugens samling.

*Hamnen Vänersborg med residenset, kyrkan, vattentornet i bakgrunden.
Tuschlavyr 1927 Foto: Marie Hermanson.*

Min egen teori är att Gösta Sundvall kan ha målat på fler platser i Vänersborgs-regionen. Sin sista utställning i Vänersborg hade Sundvall runt mitten på 1950-talet på Vänersborgs museum. Motiven var ej av lokalkaraktär utan från hans vistelse i Spanien med i huvudsak landskapsmålerier.

Bakgrundsfakta om konstnären Sundvall, Gösta Nils Gustav

Född: 16 juni 1900 i Stockholm (d. Stockholm 14 oktober 1957).

Föräldrar: Typograf Johan Arvid Sundvall och Johanna Josefina Sundvall.

Gift: 1927 med Hildur Johansson (d. 1936; 1937 med Ingrid Tolwman.

Barn: Margareta 1929, Bengt 1938.

Började måla: 2-3 årsåldern.

Separatutställningar: 1935, 1940 och 1946 i Stockholm, samt i Göteborg.

Samlingsutställningar: 1945 i Norrköping, Linköping, Malmö, Göteborg, Karlstad, Umeå och Skellefteå, 1942 i Sundsvall, Sandviken m. fl., 1944 i Luleå m. fl., 1945 Borås, Västerås m. fl., 1946 i Göteborg, Skara, Falköping, Ulricehamn och Malmö.— Utställd första gången i Vänersborg 1928. Sista gången i Vänersborg några år före sin död 1957.

Källor:

Christian Aarsrud, Sundals Ryr

Gunnar Askpins bok, Vingad vakt i väst 1916-1918.

Lars Bergström, Regionmuseum, Västra Götaland.

Mauritz Björnberg, Vänersborg, personlig intervju.

Per Hedquist, Vänersborg, egna teorier efter bildstudier och foto.

Håkan Linds bok, Minnen, miljöer människor under fyra sekel.

Gustav Lundén, Vassända - Naglum och Brätte stad, "samt minnen hågkomster och uppgifter". (Restad och Restads sjukhus) förf. okänd

Nisse Palmström, Vänersborg personlig intervju.

Gudrun Rydberg, Lilla Edet, arkivarie.

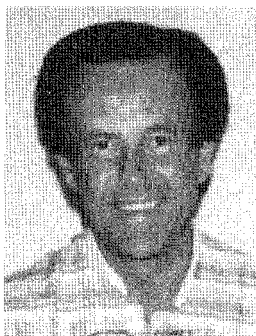
Svenska män och kvinnor, biografisk uppslagsbok band sju.

Svenska läkare i ord och bild, huvudred. Dr A. Widstrand.

Svenskt konstnärslexikon, band fem.

Tidskrifter:

Elfsborgs Läns Annonssblad december 1973.

*Arbetet är utfört 2006 av Per Hedquist, Vänersborg
Jag är född 1943 och har med smärre avbrott varit min
hemstad trogen. Efter avlagda studier vid högre allmänna
läroverket i Vänersborg och en handelsutbildning började
jag arbeta i Eckersteins universitetsbokhandel i Göteborg.
Därefter tjänade jag staten under mer än 25 års tid, som
tjänsteman vid länsstyrelsen i Vänersborg. Sedermera även
i Vänersborgs kommun och gamla landstinget. Idag
timanställd guide vid Turistbolaget i Vänersborg tillika
kyrkogårdsguide.*

Arvid Richert

Diplomat och landshövding

av Bengt O.T Sjögren

Under sex år var Arvid Richert 1949-1955 landshövding i Älvsborgs län.

I den långa raden av länschefer med mycket växlande bakgrund framstår han som en värdig representant för det gamla ämbetsmanna-Sverige och kunde med skäl förtjäna den gamla benämningen konungens troman.

Släkt och bakgrund

När Arvid Richert sommaren 1949 blev utnämnd till landshövding i Älvsborgs län, var det ingen främmande del av landet som han flyttade till. Redan hans farfars far, Johan Gabriel Richert, berömd rättslärd och politiker, var född i norra Västergötland, där hans far verkade som häradshövding, och han var från 1832 bosatt på Truve egendom vid Lidköping. Sedan 1819 gift med Sophie Schönherr, dotter till den kände godsägaren och entomologen Carl Johan Schönherr på Sparresäter i Lerdala, kom J.G. Richert att tillhöra en stor släktkrets till vilken även hans svärfars sväger, presidenten Johan Peter af Billbergh på Hinderstorp i Häggesled räknades. Denne J.P. af Billbergh skulle i sinom tid bli morfarsfar till Arvid Richert. Farfadern Josef Richert blev väg- och vattenbyggare, byggde på 1850-talet stambanan Stockholm-Göteborg, och slutade som överste och chef för Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Även dennes son, professor Gustaf Richert, blev vattenbyggare och grundade 1902 Vattenbyggnadsbyrån, ett familjeföretag, där Arvid Richert var ordförande 1941-54. I Gustaf Richerts äktenskap med Ellen af Billbergh föddes för 120 år sedan i Göteborgs domkyrkoförsamling sonen Arvid Gustaf den 5/4 1887. Säreget nog var han ännu vid sin bortgång 94 år senare skriven i samma församling.

Diplomatkarriär

Efter mogenhetsexamen vid Beskowska skolan i Stockholm och 1914

Den 5 april 1952 fyllde Arvid Richert 65 år och uppvaktades med ett av konstnären David Tägtström (1894-1981) målat oljeporträtt, som ännu ingår i residensets porträttsamling. Konstnären målade sedan tre varierande repliker till Richerts tre döttrar, varav här återges det ex. som tillkom 1952 3-4 juli och idag tillhör Richerts svärson, friherre Gerard Bennet på Rosendal i Skåne. Foto: Richard Lilliehöök 2007.

avlagd jur.kand. examen i Uppsala var Arvid Richert efter tingsmeritering i Hedemora verksam vid Klosters AB i Dalarne, ett företag tillhörigt familjen Nisser, som han redan 1910 införlivats med då han gifte sig med Margit Nisser. Han inledde därmed sin långa förtrogenhet med

svenskt näringsliv, vilket till sist skulle komma Älvsborgs län till godo. I makarna Richerts fjortonåriga äktenskap föddes tre döttrar, Ulla, sist gift Waern, Margareta gift Fallenius samt Kristina gift Bennet.

Efter första världskrigets slut hade Arvid Richert inträtt i Utrikesdepartementets tjänst och kom framför allt att verka som handelspolitiker där, sist som tf statssekreterare i Handelsdepartementet. Han blev i januari 1937 utnämnd till envoyé och beskickningschef i Berlin, ett uppdrag som han sedan skulle behålla under hela det andra världskriget. Som beskickningschef i Tredje riket hade han tveklöst Sveriges svåraste diplomatuspdrag med tunga påfrestningar och mycken kritik från olika håll. Att han 1939 varit påtänkt som svensk utrikesminister i samlingsregeringen säger en hel del om hans kapacitet. Den eleganta, korrekta och reserverade diplomaten hade en oerhört svår balansgång fram till Tysklands fall våren 1945. När regeringen sedan 1946 publicerade en vitbok kring transiteringsfrågan 1940/41 ådrog sig Richert ny kritik och betecknades som undfallande och defaitistisk.

Vintern 1950 framträdde Richert vid en Röda-kors-högtid i Vänersborgs kyrka och berättade från predikstolen om de sista dagarna före sammanbrottet i Berlin. Den som hört detta, glömmer det inte. Wilhelm Odelberg publicerade 2003 den unge, förtidigt omkomne attachén Israel Lagerfelts dagbok med kommentarer. Den skildrar upplösningen av legationen och personalens flykt västerut till familjen von Bismarck. Även den unge, idealistiske och kristet påverkade Lagerfelt kom där i opposition till Richert men fick stöd av Folke Bernadotte.

Det var sålunda ovanligt tunga, mörka och nervpressande år innan Richert återbördades till hemlandet och blev tf generaldirektör och chef för Kommerskollegium. Han skulle sedan få vänta fyra år på den befordran som han sett fram emot. Men till sist väntade nu de bästa åren av hans liv, landshövdingetiden i Vänersborg

Landshövdingeår 1949-1955

Den 18 juni 1949 utnämnde regeringen Arvid Richert till Vilhelm Lundviks efterträdare som landshövding i Älvsborgs län. Den nye landshövdingen som hade att tillträda bara tolv dagar senare, hade fyllt 62 år, men kom ändå att vitalt verka i sex år i det stora och till ägofiguren säregna länet. Under hela sin tjänstetid förde Richert en dagbok, som renskriven på maskin och försedd med personregister nu förvaras i hans

privatarkiv i Landsarkivet i Göteborg. Att han under åren i Berlin inte vågat att föra någon dagbok säger sig självt.

Det är fascinerande att stickprovsläsa denna omfattande dagbok med ett myller av länsbor, sammanträden, middagar, resor i olika länsdelar, högtider och representationer, där menyer, klockslag och namn exakt noteras. Man förvånas oupphörligt över hur denna rimligen efter världskriget slitne diplomat kunde orka? Förklaringen är sannolikt att han trivdes med sitt uppdrag och hade förmåga att koppla av mellan programpunkterna. Man kunde få se Arvid Richert på långpromenad utåt Brätte eller om söndagen i landshövdingens bänk i Vänersborgs kyrka vid söndagsgudstjänsten. Att få komma hem till residenset i tid på kvällen efter en god middag var ett önskemål som oftast efterlevdes. Större eller mindre middagar avlöste varandra på residenset, där goda och pålitliga tjänare såg till att allt fungerade. Någon värdinna fanns ju inte i hemmet om inte en av döttrarna kunde komma hem och fungera som sådan.

Bland de många gästerna vill man gärna minnas Richerts gamle vän, ärkebiskopen och överhovpredikanten Erling Eidem, som gärna predikade i Vänersborgs kyrka, då han hade sin dotter Astrid gift med barnöverläkaren Sven Joachimsson där. Denna familj förekom ibland som gäst på residenset, och Richert deltog 1950 när ärkebiskopen i kyrkan döpte sin dotterson och namne Erling Joachimsson.

I oktober 1950 avled Gustaf V, och tillsammans med sin hushållerska sitter landshövdingen och lyssnar på minnesprogrammen i radio – det var ju före televisionens tid. Den gamle kungen får också ett synnerligen fint eftermäle i dagboken. Påföljande sommar gör Gustaf VI Adolf sin eriksgata i länet, följd av landshövdingen i uniform. Ett Sverige som inte längre finns, lever upp i dagboksläsningen. Våren 1955 närmade sig den fortsatt spänstige Richert 68-årsåldern och det blev tid för uppbrott efter de lyckliga åren i Vänersborg.

Göteborg 1955-1981

Det skulle bli drygt 25 år av pensionärstillvaro i det nya hemmet i Göteborg, Vasagatan 34, där professor Axel Boethius lämnade sin ljusa lägenhet längst upp under taket.

Till den samtidigt avgående skarabiskopen Yngve Rudberg sade Richert litet vemodigt: ”Du är fortfarande biskop, men en pensionerad landshövding är inte detsamma”. Men den gamle landshövdingen, fortsatt

lika ståtlig, syntes ofta som flanör på stadens gator, vid konserter etc. Och han fann sig väl införlivad tack vare gamla släkt- och vänrelationer, främst inom göteborgssläkten Ekman, vilket ökade hans trevnad i födelsestaden. Den varma sommaren 1981 blev hans sista och den 22 augusti skedde uppbrottet. På Östra begravningsplatsen i Göteborg vilar Johan Gabriel Richert med maka och sonen Josef under likformiga gravvårdar. Strax intill vilar Arvid Richert under en likadan sten, försedd med de båda yrkestitlar han burit i livet: Sveriges sändebud i Berlin och Landshövding i Älvsborgs län.

Slutord

När Arvid Richert våren 1955 avslutar sin landshövdingedagbok, gör han även en sammanfattning av sitt liv som förtjänar att citeras:

”Under mitt tidigare arbetsliv har jag känt tillfredsställelse i arbetet under de år, då jag som helt ung man ”satt ting” i Hedemora (1914-17), då jag fick lära mig arbeta och kom i nära kontakt med en bygd och dess förtroendemän, och under de åtta mycket arbetstyngda år, då jag först som personalchef i utrikesdepartementet (1920-30) hade att slita med alla de problem och besvärligheter, som äro förenade med ledningen av en stor personalförvaltning, och sedan som chef för departementets handelsavdelning (1931-34) i nära kontakt och gott samarbete med representanter för näringslivet, hade att i ansvarig förtroendeställning förbereda, medverka vid, resp. leda komplicerade handelspolitiska förhandlingar med olika länder (Tyskland, England, Polen, Frankrike och Italien); mitt arbete under den handelspolitiska tiden av mitt liv kröntes med en viss framgång och meriterade mig till ministerposten i Berlin. Min åttaåriga ministertid (februari 1937 – april 1945) efterlämnar många ljusa, men också alltför mörka minnen. De senare vill jag helst glömma. Jag beklädde under denna tid en post av den betydelse och med det ansvar, att den vida översteg mina svaga krafter. Jag gjorde visserligen mitt bästa för att intill den yttersta gränsen för min förmåga och mina krafter fylla de stora krav som ställdes på mig. Men jag saknade den kyla och den karaktärsstyrka, som skulle ha satt mig i stånd till lugnare bedömanden och bättre balanserade uttalanden i min rapportering till utrikesdepartementet. De ljusa minnena hänföra sig främst till den harmoni och samhörighetskänsla, som på enstaka, mycket sorgliga undantag när präglade arbetet och samvaron med den stora, under osedvanligt nervpåfrestande förhållanden arbetande Berlin-beskickningen, och till den lojalitet och det förtroende som från mina

medarbetares sida – med antydda undantag – liksom från Utrikesdepartementets dåvarande ledning visades mig.

De hänföra sig även därtill att jag hade glädjen kunna bringa nödställda landsmän och andra någon hjälp i deras svårigheter.

Mina föga arbetstygda efterkrigsår som tf generaldirektör och chef för Kommerskollegium (1 juli 1945 – september 1948) te sig – trots all trivsel jag kände med mina medarbetare i detta förnämliga och ärevördiga ämbetsverk – av olika anledningar, på vilka jag här ej skall närmare ingå, övervägande mörka; de blevo liksom den tid (oktober 1948 – juni 1949), då jag ”svävade i luften”, mer påfrestande för mina nerver än krigsåren i Berlin, då jag ständigt var i full aktivitet och trots allt hade en känsla av att min verksamhet var till något gagn och (medan den pågick) blev vederbörligen uppskattad.

Ingen annan period av mitt arbetsliv har fyllt mig med större och mer odelad tillfredsställelse än mina nu avslutade landshövdingeår (1.7.1949 – 1.4. 1955). I den för en svensk ämbetsman enastående ställning som jag vågar påstå att en landshövding allttjämt har i sitt län, har jag fått utlopp för all min goda vilja att så långt krafter och förmåga medgivit vara till nytta i olika sammanhang; jag vill också tro att jag kunnat ge ett och annat handtag, en liten hjälp eller uppmuntran, kanske också sprida litet glädje här och där. De möjligheter jag på grund av min ställning haft i dessa hänseenden kommer jag att mycket sakna.

Efter min ganska intensiva verksamhet i Älvsborgs län känner jag mig nu, trots den relativt korta tid denna verksamhet omfattat, med starka band fästad vid detta län och dess olika bygder. Tack vare mina ordförandeskap i Västergötlands Fornminnesförening, i Västergötlands turisttrafikförening och i Västergötlands sångarförbund, och tack vare de nära och vänskapliga förbindelser som utvecklats mellan min kollega Fritjof Domö och mig och den stora vänlighet varmed jag även i övrigt bemöttes i Skaraborgs grannlän – där minnet av mina förfäder allttjämt lever kvar – känner jag starkt samhörigheten också med detta västgötalän. Med glädje och tacksamhet tänker jag ävenledes på de ljusa minnen jag bevarar från många besök i det tredje vackra vänerlandskapet: Värmland; även här ha mina vänskapsförbindelser med kollegan Acke Westling och hans maka i hög grad medverkat.

Tacksamma tankar gå tillbaka till samarbetet inom min egen länsstyrelse och med länsstyrelsen närstående myndigheter. Allteftersom åren gått

har jag känt mig alltmer innesluten i dessas förtroende och välvilja, varpå jag inte minst under den senaste tiden fått mottaga övertygande bevis. Detsamma kan sägas om de olika nämnder, hushållningssällskap och organisationer, vilkas ordförande jag varit. För allt detta, liksom för all vänlighet och tilltro, som visats mig från länets olika kommuner och bygder och från dess befolkning, är jag innerligt tacksam. Då jag frånträder mitt landshövdingeämbete – och min vackra, rymliga och trivsamma tjänstebostad – sker det med mycken saknad, men med stor tacksamhet för att jag fått avsluta min ämbetsmannabana på det sätt som skett”.

Källor och litteratur:

Landsarkivet i Göteborg: privatarkiv A 450 Landshövding Arvid Richerts arkiv (tillstånd för forskning erfordras av landsarkivarien).

Andersson, Ivar, 1969: Från det nära förflutna 1940-1955.

Ekman, Hedda, 1924, Två släkter.

Molin, Karl: Arvid Richert, i: svenskt biografiskt lexikon bd 30, 1998.

Odelberg, Wilhelm 2003, Upplösningen av den svenska beskickningen i Tyskland 1945 och attaché Israel Lagerfelts öde. Personhistorisk tidskrift 2003:1.

Richert, Arvid: minnesanteckningar. Otryckt manus i Utrikesdepartementets arkiv.

Törngren, Pehr Henrik: 1971, Lovisa Maria Hjelms ättlingar 1772-1971. En släktbok utg. av G. Bendz, B.von Hofsten och B.O.T.Sjögren.

Bengt O.T. Sjögren f. 1932, student i Vänersborg 1952, arkivarie emeritus v Landsarkivet i Göteborg.

Brita Dietz som norsk spion i Vänersborg år 1905

av Gudrun Rydberg

Sommaren 1905 blev unionskrisen mellan Norge och Sverige akut. Bråket om unionsflaggan, av norrmännen vanvördigt kallad för "sillsallaten", och konsulatsväsendet mm hade pågått i nästan 15 års tid. Den 7 juni 1905 gjorde norska stortinget "revolt" genom att förklara att Norge inte längre löd under den svenske kungen. Vänersborgstidningen Elfsborgs Läns Annonsblad rapporterade om "Revolutionen i Norge". Många var rädda för att det skulle sluta med krig. Det blev en orolig sommar för befolkningen i gränstrakterna mellan Sverige och Norge i väntan på hur Sveriges regering och riksdag skulle ställa sig i konflikten.

Sedan Norge "tagit ut skilsmässa" från Sverige den 7 juni 1905 förberedde sig norrmännen på en svensk militär invasion. Norska flottan befarade ett svenskt anfall mot marinbasen Horten. Man räknade med att svenska flottan skulle föra över krigsfartyg från Östersjön till Västkusten. Ryska flottan ansågs inte längre vara något hot mot Östersjöländerna då den lidit ett svårt nederlag i rysk-japanska kriget i maj 1905.

Spion sökes för Vänersborg

Norska marinens underrättelseväsen behövde information om svenska flottans eventuella flyttning av stridskrafter till Västkusten. Det kunde bara ske antingen via Öresund eller via Göta kanal, Vänern, Karls grav och Göta älv. Norska spioner var utplacerade vid Öresund men man saknade någon som kunde bevaka Göta älv och Karls Grav mellan Trollhättan och Vänersborg.

Norska marinens spionhökvarter i Kristiania, dvs nuvarande Oslo, organiserade snabbt upp ett nätverk av underrättelseagenter i Västsverige.

Brita Dietz (1868 - 1961), lärarinna från Halden, som var norsk spion i Vänersborg sommaren 1905.

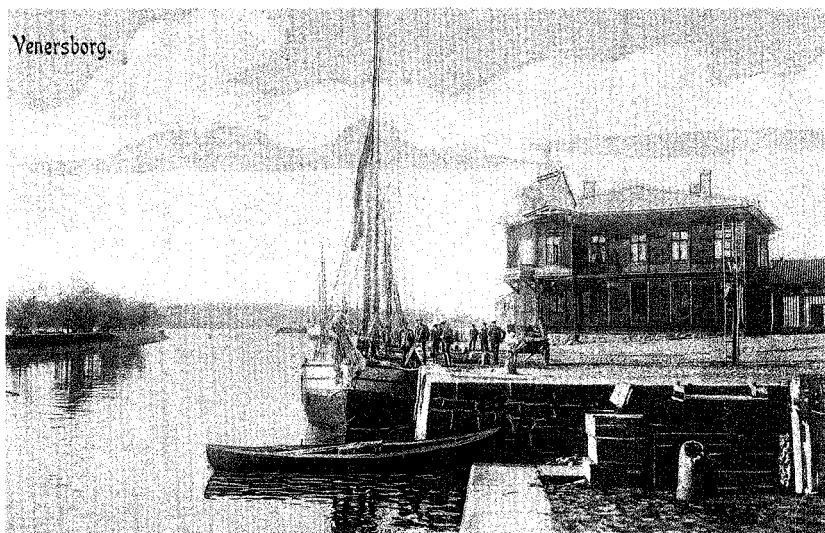
Halden historiske Samlingers fotoarkiv.

Förfrågan sändes till tidningsmannen Oskar Andersen Dietz (1845 – 1922) i Fredrikshald, nuvarande Halden, om han kunde åka till trakterna kring Vänersborg och tjänstgöra som norsk spion. Kontakten förmedlades av redaktör M. M. Mjelde på tidningen Verdens Gang i Kristiania. Uppdragsgivare var den norske amiralen C. Sparre. Arbetsuppgifterna bestod i att hålla utkik efter svenska pansarbåtar som passerade i kanalen förbi Vänersborg. Problemet var dock att Dietz var

60 år gammel og såg for dåligt for att kunna klara ett sådant spioneri. Istället blev det hans fru Brita Laupsa Dietz (1868-1961) som åtog sig uppdraget som norsk underrättelseagent. Brita var Oskar Dietz andra fru och 23 år yngre än maken. Före giftermålet hade hon varit lärarinna och radikal journalist i Kristiania och Tistedal. Hon hade umgåtts med dåtida norska radikala författare som Knut Hamsun och haft Björnsterne Björnson som brevvän.¹

På Strömmers hotell i Vänersborg

Dagen efter norska revolutionen, alltså den 8 juni 1905, tog Brita Dietz in på Strömmers hotell i Vänersborg för att börja som spion. Maken Oskar Dietz, som var väl förtrogen med Vänersborg, hade gett henne rådet att hyra hörnrummet i nedre våningen med utsikt mot såväl kanalen som järnvägsstationen. Strömmers hotell, senare kallat Strandhotellet, låg vid Fisketorget i Vänersborg där Länsstyrelsens vita tegelbyggnad nu finns.

Strömmers hotell vid hamnkanalen i Vänersborg omkring år 1905. Hotellet hade 17 rum när Brita Dietz bodde där med sina barn och bedrev spionage. Vänersborgs musei samlingar.

¹ Archer James Ronald, Frue fra Halden på hemmelig oppdrag. – i : Wiwar / Östfold historielag, nr 1 2005, hefte 61; Jacobsen Carl Georg, Haldenbiografier I. – Halden, 1973. – s. 97 – 99; Storaas Reidar, Radikal lærarinne spionerte i Sverige 1905. – i: Bergens Tidende 22 april 1961.

Officiellt var Brita Dietz i Vänersborg som representant för firman Hamiltons Knappefabrik med uppgift att sälja maskiner. Detta var inte helt taget ur luften. Maken Oskar hade åren 1887 – 1894 varit delägare i Hamiltons Knappefabrik som då låg på Busterudgaden nordre i Fredrikshald.² Han hade fortfarande kvar maskiner från denna nedlagda fabrik.

Stadslivet i Vänersborg hade ingen prägel av unionskris när Brita kom dit. Torget låg lika tomt och öde som hemma i Fredrikshald och någon militär syntes inte till. Det man pratade om på stan var den pågående skoarbetarstrejken i Vänersborg. Skvallret på Strömmers hotell handlade om den tidigare hotellägarinnan, som varit alkoholiserad, vilket Brita vidarebefordrar i sitt brev hem:

*”... Så ikke fru Kristine i Bäckfors. Gik direkte hid. Hun har havt dette hotel för. Hun drak, så hun havde dilerium her. Öl og porter. Skal være meget bedre nu. Hendes to gutter går på skole her. Nuværende indehaver af hotel Strömmers heder Björklund. Manden driver affær i Kristinehamn. ...”*³

Mamma på distans

Hemma i Fredrikshald var Brita Dietz hemmafru med fyra barn. När hon tagit in på Strömmers hotell i Vänersborg den 8 juni 1905 saknade hon barnen och fick samvetsförebåelser för att hon åkt ifrån dem. Hon skrev hem till maken Oskar och bad att få pojkarna Erling, som var 14 år och hennes styvson, samt Bjarne, som var sju år gammal, till sig i Vänersborg. Det skulle dessutom verka mindre misstänkt om hon hade de största barnen med sig. Pojkarna kom med tåget till Öxnered där hon mötte dem på kvällen den 11 juni. När sönerna anlänt fick Brita byta till det största dubbelrummet på andra våningen i Strömmers hotell, med

² Hamiltons knappefabrik var under åren 1887 – 1894 inhyrd i Gaard nr 374 a Lnr 678, Busterudgaden nordre, Fredrikshald. (Källa: Försäkringsbrev för Sagfører Dietz for Interessenterne i Hamiltons Knappefabrik i Brand og- Livsforsikrings Aktieselskabet Skåne daterat Fredrikshald den 12 april 1890; Overenskomst mellem Oskar Dietz och D. Hamilton om istandsättande av Hamiltons Knappefabrik i hyrda lokaler daterad Fredrikshald den 26 november 1887; Overenskomst mellem Oskar Dietz och D. Hamilton om överförande av Knappefabrikens inventarier till Oskar Dietz daterad Fredrikshald den 17 oktober 1894. Privatarkiv efter overrettssakfører og redaktør Oskar Andersen Dietz (1845-1922). Personlige papirer. Hamiltons Knappefabrik 1887 – 1894. Halden historiske Samlinger. Rød herregård).

³ Brev till Oskar Andersen Dietz från hustrun Britta Lapusa Dietz odaterat Vänersborg (skrivet den 9 juni 1905). Halden historiske Samlinger. Rød herregård.

utsikt mot kanalen, där det var lättare att övervaka båtarna och svängbron.

De två yngsta barnen dottern Herborg och sonen Trond Rustung kallad "Lillegutt" stannade kvar hemma i Norge. Familjen Dietz var bosatt i egen fastighet kallad Söylegården på Svenskegata i Fredrikshald. Tjänstefolket utgjordes av en hushållerska. Denna hann dock inte med att passa de två minsta barnen samtidigt som hon skulle sköta hushållet. Oskar Dietz fick därför anställa en extra barnpasserska medan hustrun var på spionuppdrag.

I brev efter brev förmanade Brita maken att han måste se till att tjänstefolket passade barnen så att de inte trillade nerför trappan eller ut genom fönstret. Men det största bekymret för henne var att "Lillegutt" ännu inte lärt sig gå. Den 10 juni 1905 skriver hon till mannen: *"Idag er Trond Rustung Dietz 16 måneder og ikke går han endnu .. Tror Du han sakner meg meget ? Spør Herborg efter meg ?"* När småttingarna frågade vart mamma tagit vägen förklarades det med att hon hade åkt till Kristiania för att köpa pepparkakor.

Familjen Dietz hörde till dem som ivrade för "Fredssagen" dvs att unionen mellan Norge och Sverige skulle kunna upplösas utan krig. Brita Dietz hade frivilligt åtagit sig uppdraget i Vänersborg då hon trodde att det gagnade Norge. Men nu ångrade hon sig nästan eftersom hon tvingats överge barnen. Till detta kom den ständiga oron för barn och hem om unionskrisen övergick i krig mellan Norge och Sverige. Den 28 juni 1905 skriver hon till maken Oskar : *"Du får verge barna, hvad som sker. Skulde der hænde noget, så grav alt vort sølvtoi ned under gulvtiljerne allernederst, du forstår. Det kunde hænde, Norge fik brug for det engang ..."*

Vänersborgsspionens arbetsuppgifter

Amiral Sparre, chef för norska marinens underrättelsetjänst, hade godkänt Brita Dietz som spion i Vänersborg och skickat 100 kr som reskassa i förskott till maken Oskar Dietz. Såväl pengar som order förmedlades per brev av "mellanmannen" redaktör Mjelde på tidningen Verdens Gang i Kristiania den 7 juni 1905 och har följande lydelse:

"til bestridelse af de første Udgifter ved Reise og Ophold i Sverige ved Venersborg eller Trollhätta ... " "at Deres kone, som altsaa er villig til at gjøre Landet denne Tjeneste, vilde tage afsted hurtigst muligt.

Oppgaven er at passe paa, om svenske Torpedobaade passerer kanalveien fra Østersjøen til Vesterhavet, öieblikkelig rapportere, om saa sker, og hvor stort Antallet er. Rapporten bör först sendes til Dem telefonisk eller telegrafisk under en eller anden Code, som De aftaler med Deres Hustru. ...” *”Naar De har modtaget Besked og overset den, vil De da være saa venlig at telegrafere den till følgende Adresse: Sparre, Kristiania....”*

*”Etterretningstjeneste er rigtignok etableret for Øresund og andre strækninger af Svenskekysten, men for selve Göteborg, der muligens i Tilfælde vilde anløbes paa veien nordover, er der ikke ordnet nogen. Deres Frue kunde kanske nu og da, uden at der kom Huller i Observationen ved Kanalen, gjøre en Sviptur til Göteborg ? Eller kanske det kunde ordnes paa anden Maade ? Imidlertid er dette af sekundær Betydning. Hovedsagen er Torpedobaadene gjennem Götakanalen. Det er selvgjort, at denne Sag behandles med den største Diskretion. Herinde er det kun mig og min gamle ven og kamerat Sparre, som er indviet i den. Med hilsen og Tak til Dem og Frue deres M.M. Mjelde.”*⁴

Britas spionrapporter

Brita Dietz sände dagliga rapporter via telegram och brev i såväl rekommenderade som vanliga försändelser. Telegrammen sändes på kod och gick till tackadresser i Fredrikshald. Brita använde tacknamnet ”Lisle” när hon undertecknade dem. I de vanliga breven till maken Oskar benämndes redaktör Mjelde som ”Onkel” och amiral Sparre för ”Onkels ven”. Maken Oskar Andersen Dietz rapporterade sedan vidare till Kristiania.⁵

Brita Dietz valde ut vissa nyckelpersoner bland Vänersborgarna som hon och barnen inledde vardagliga samtal med för att skaffa information om militära rörelser kring staden. En sådan var brovakten på järnvägsbron i Vänersborg. I rapporten daterad den 13 juni 1905 berättar hon om pratstunden med honom:

” Idag tidlig havde vi den fornöielse at se et lidet orlogsfartöi – destroyertype – komme pilende opover – gående imod Veneren. Efter frokost

⁴ Brev från M.M. Mjelde, Verdens Gang till overretssagfører O. A. Dietz daterat Kristiania den 7 juni 1905. Halden historiske Samlinger. Privatarbiver. Oskar Andersen Dietz.

⁵ Archer James Ronald, Frue fra Halden på hemmelig oppdrag. – i : Wiwar / Østfold historielag, nr 1 2005, hefte 61.

fik vi fat i en båd og rodde lidt omkring og kom også nedover vid jernbanebroen, hvor brovagten preied os for at slå af en drøs. Han så jo, vi var fremmede, må vite. Du har sikkert selv mangfoldigen set ham, da han har havt sin plads i 38 år. Nå, så begyndte han at snakke om situationen. Det var gut, som ikke var ræd for at si sin mening om Kongen og storsvenskerne. Han var forresten meget intelligent og talte roligt og forstandigt. Han var fullt på Norges side, men var langt fra tryk for, hvad der kunde komme til at ske. Kong Oskar II var ikke populær i de brede lag af folket, dertil fjæsked han formeget for adelen og, odlet upp den! De var gale og högfærdige hok för osv. – Med udgang fra distroyeren fortalte han, at for ca to år siden lå der en hel flåde – mindst 20 skibe nedi den viken, der ned, nedover fra jernbanebroen. Det var rigtige krigsskibe, sa han. Ret store, dygtig store, undervandsbåde havde de også med. De kom fra Stockholm, men gik bare hid. Men sikkert var slusserne store nok. ... ”

” Igår havde en gut i ”beväringsåldern” fortalt Erling at alle svenske regimente - stående armé ? - skulde inden den 20 juni marchere op imod grænsen og være rede. ... ”

Att denna rapport från Brita nådde fram till amiral Sparre vittnar ett svarsbrev från redaktör Mjelde på Verdens Gang till Oskar Dietz daterat den 22 juni 1905:

”Min ven beder mig gjøre opmærksom paa, at det kun er Torpedobaade og kun mindre Torpedobaade, som kan passere Kanalen. Større Krigsskibe kan ikke passere, saa at al Tale om saadanne kan sættes til Side.”

Efter denna tillrättavisning rapporterade hon endast om militära båtar som hon själv eller pojkarna hade sett med egna ögon. Den 1 juli 1905 skriver hon exempelvis:

” Idag har her gået en minebåd og fem torpedobåde gennem Kanalen. Man siger, at her skal komme flere med det første, fire torpedobåde til, fortæller Bjarne mig netop. Jeg ved intet og samme kan det være. Forhåbentlig blir der ingen krig idetmindste.... Ved Mellerud og Frændefors skal der ligge soldater. 300 ved Mellerud, hvormange ved Fr. ved jeg ikke. Men det er vel bare øvelser... Jeg vil svært gjerne hjem.”

och den 3 juli 1905 kl. 8 e.m.:

” En torpedobåt tidlig idag morges – og flere ventes, siger man. Men endnu ær der ingen under opseiling; gutterne løber nemlig hver stund for at titte efter. Det er den eneste moro her fins, siger Bjarne. Alle gutter løber selvfølgelig efter slige rariteter.” ... ”Man siger at også en torpedobåt skal ha sat sig fast i Karls graff.”

I Elfsborgs läns annonsblad finns inga rapporter om svenska flottans rörelser kring Vänersborg under juni och juli månader 1905.

Tidningsfamiljen Knut Barr

Tidningsmannen Knut Barr (1871 – 1929) i Vänersborg blev betydelsefull för Brita Dietz när det gällde att kartlägga opinionsläget under unionskrisen. Han var fil dr i litteraturhistoria och redaktör för tidningen Västra Dagbladet Vänersborgsposten och Vänersborgsposten, tidning för Vänersborgs stad och län, 1 december 1902 – 18 oktober 1905 samt framstående Bellmansforskare ⁶. Knut Barr var politiskt radikal och hade skrivit texterna till Arbetets söner, ett illustrationsverk över den svenska arbetarklassen, som publicerades i bokform år 1906. Han medverkade vid Skoarbetarnas möte för freden med 1 500 deltagare på folkparken Karlberg i Vänersborg i juni 1905 och talade då till förmån för en fredlig lösning av unionskrisen.⁷

Brita Dietz tog första gången kontakt med redaktör Knut Barr på hans tidningsredaktion i Vänersborg den 12 juni 1905. Han var då nyss hemkommen från Stockholm. Britas officiella ärende gällde samarbete om artiklar till tidningen Västra Dagbladet som maken Oskar Dietz erbjudit sig att skriva. Såväl Oskar Dietz som Knut Barr önskade högst av allt att ”unionen skulle lösas uden blod” trots att de tillhörde olika politiska partier. Oskar Dietz var konservativ med radikal framtoning i sociala frågor.

Knut Barr inbjöd henne och pojkarna samma kväll till sitt hem, ett litet tvåvåningshus med trädgård, där de även träffade hustrun Helena f. Björkman och de två döttrarna. Knut Barr berättade då om opinionsläget i Stockholm vilket hon rapporterar hem:

” Förste kammareren var voldsomt hidsige og vilde ha krig, en stor del af

⁶ Hildebrand Bror Emil, Festskrift med anledning av S:t Johanneslogen Råta Vinkelns 50-års jubileum 1875 – 1925. – Stockholm, 1925. – s. 210; Älfsborgs läns kalender 1906, s. 100.

⁷ Tidningsreportage i ELA i juni 1905.

dem, det var aldeles sikkert. Men andet kammer vilde si nei. Ellers trodde han ikke, at første kammer rigtig bered. Men hvis man det gjorde, så blev det revolution i Sverige med. ... ”

Kinesen som kunde nicka

Brita Dietz var i sitt arbete som underrättelseagent bunden vid hamnkanalen i Vänersborg. Hon och den 14 årige styvsonen Erling turades om att övervaka båtarna som gick i hamnkanalen vid svängbron såväl

"Nickedockorna" på Vänersborgs museum, dvs de två kinesiska porslinsstatyetterna från 1700-talet, vilka varsonen Bjarne Dietz favoriter sommaren 1905. VM inv. nr. 1666. Foto: Vänersborgs museum.

dag som natt. På dagarna kunde de sköta spioneriet medan de tog promenader längs kanalen eller roddturer. Om nätterna satt de med kikare, som hyrts av sonen Erling,⁸ i rummet på andra våningen på Strömmers hotell. Brita beskriver det hela i ett brev till maken den 18 juni 1905:

"... Thi her er intet andet at gjøre, end at være vågen, årvågen, lys levende vågen ikke sove hverken nat eller dag. Selv de timer Erling har vagt, tør jeg ikke sove trygt. Ret som det er farer jeg op og er ræd, han kan ha sovnet. Den første nat havde han simpelthen lagt seg på gulvet så lang han var..." "Om dagene må vi våge som andre for ikke at vække nogenslags misstanke. Nogle nætter i regntung luft har været meget anstrengende. Skibene glider så stille, så stille og broen svinger ganske lydløst."

Den avkoppling som stod till buds var i första hand promenader på "deilige spadserveie langs kanalen"⁹ samt besök i kyrkan och på museet. Norska tidningar läste Brita på tidningsredaktionen hos Knut Barr som även lånade ut böcker till henne. I brev nr 2 daterat den 18 juni 1905 berättar hon om de vackra kyrkklockorna och kinesen av porslin, som kunde nicka, på Vänersborgs museum. Denna porslinsfigur var sonen Bjarnes favorit :

" Så vakre kirkeklokker her er ? Har du hørt dem ? Husker du dem. Så gjerne, jeg skulde gåt i kirken. Men neste søndag kan hende. ...

Gutterne har været på museet idag. Megen henrykkelse hos Bjarne over en kineser figur, som kunde nikke – med anstand tilfølid Erling. Dernæst var en elg og nogle mumier det allermerkeværdigste !"

Barnen hade hemlängtan

Erling Dietz, som var 14 år gammal, betraktades av dåtiden som vuxen men Brita tog på honom kortbyxor för att han skulle se yngre ut. Han kunde då lättare röra sig fritt bland båtarna i hamnen när han hjälpte till med underrättelseverksamheten. Båda pojkarna fick springa med telegram till telegrafan och brev till postkontoret. Erlings brev hem till

⁸ Brev från Brita Dietz till Oskar Dietz daterat Wenersborg den 24 juni 1905. Halden historiske Samlinger. Privatarbiver. Oskar Andersen Dietz.

⁹ Brev från Brita Dietz till maken Oskar Dietz daterat Wenersborg den 10 juni 1905. Halden historiske Samlinger. Privatarbiver. Oskar Andersen Dietz.

fadern och småsyskonen finns också bevarade. Den 17 juni 1905 skildrar han staden Vänersborg i ett brev hem till pappan på följande vis:

"Her i byen er der en hel del at se, først og fremst alle dampbaaderne og saa idag var hele torvet fuldt af hester og vogner, og overalt var der æg pr snes 95 öre, grönsager, kjødt, kurvmagerarbeider, færdigsyede klæder, stentøi, og forresten alt muligt, som man stod og bød ud. Til søndag skal vi gaa og se museet. Idag har vi været ude od roet, ind i lidt siv ogsaa, og det var svært morsomt. Og saa har Bjarne og jeg badet for første gang iaar. B. hylde som en besat, men det hjalp ikke. Jeg har kjøbt meg to snører, saa nu skal vi prove at fiske ogsaa. Her holder alle med nordmændene, de fördømde storfolka" siger de, og saa slaar de i bordet. Den eneste musik vi har her er tutingen af baaderne; men saa skriger de jo ogsaa hele dagen da og natten med for den sags skyld."

Den 26 juni 1905 for Brita på rekognoseringstur med kanalbåten till Trollhättan. För sönerna blev det en utflykt med "brus og kager" på hotel Udsigten i Trollhättan. Båtresan tur o retur för alla tre kostade 2.50 mellan Trollhättan och Vänersborg. Redan den 10 juni 1905 hade Brita Dietz skrivit hem till maken att "Kanalveien" var mest intressant om hon även skulle hålla uppsikt över Trollhättan. .. " ... Kanalveien forekommer meg ogsaa at være den tryggeste. Thi om skebet støder, er det jo bare at hoppe iland !".

Av sönerna hade Bjarne, då sju år gammal, värst hemlängtan till Fredrikshald. När Brita frågade honom vem han saknade mest av pappa, lillasyster eller lillebror blev svaret: *"Ingen mest, men allesammen"*.¹⁰ Lösningen blev att Bjarne fick gå till redaktör Barrs hem och leka med dennes döttrar som var i samma ålder som småsyskonen hemma i Fredrikshald.

Var dom övervakade ?

I mitten av juni 1905 kom ett brev från maken adresserat till Brita Dietz på Strømmers hotell i Vänersborg med brutet sigill. Detta tydde på att någon hade läst det under vägen. Det var dessutom försenat en hel dag. Hon bad hotellet undersöka saken och fick till svar att eftersom brevet endast var adresserat med Strømmers och inte Strømmers hotell så hade

¹⁰ Brev från Brita Dietz till maken Oskar Andersen Dietz daterat Wenersborg den 3 juli 1905 Kl. 8 e.m. Oskar Dietz privatarkiv. Halden historiske Samlinger.

det gått till den tidigare ägaren Strømmer som öppnat brevet trots att det stod Brita Dietz på det.

Brita blev rädd och trodde att svenska säkerhetsagenter hade läst hennes brev. Efter detta hämtade hon själv posten på Postkontoret i Vänersborg. I fortsättningen rekommenderade hon alla brev och när postkontoret var stängt fick sonen Erling skriva breven som sändes till lillasystern Herborg.¹¹

Brita blev sjuk och fick gå till doktor Bylund den 19 juni 1905 som ordinerade henne medicin. Trötthet medförde att hon drabbades av "hjärnsnöken" och fick för sig att det kanske var någon som ville förgifta henne med arsenik. Maken Oskar rapporterade till amiral Sparre i ett brev daterat Fhald den 19 juni 1905 att *"Det skulde ikke undre mig, om hun er under nogerslags Observation. Brevene er her senere end de burde og der ser ud til at være rørt ved Lakseglene"*.

På Strømmers hotell märktes för varje dag ett ökande hat mot norrmän vilket kan avläsas i Britas rapport den 22 juni 1905:

"Efter Kong Oskars og den svenske regjerings program, så ser det jo fredeligt ud i det unionelle spørgsmål. Og godt skulde det være for os alle om det snart var afgjort, at fortsat fred mellem landene var en kjendsgjerning. ..." "Men svenskerne er vist blit svært ophidset mod Norge – ikke arbejdsfolk, men andre. Igår lå der på min plads i spisesalen dagens nr af Morgonp. Göteborg., hvori flere ekstra stygge og hadske og uredelige artikler om Norge og nordmændene. Det var tydeligt, avisen var lagt der til min specielle fornöielses...."

Den 3 juli 1905 skriver Brita att städerskan på hotell Strømmers, som var en viktig informatör, hade anförtrott henne att folk undrade vad det var hon gick och tittade efter.

"...Ved du – jeg tror sandelig her too ser folk omkring for at passe på mig. Jeg må virkelig le. Städerskan fortæller idag, at man tror, jeg går her og "tittar" efter noget, hvad havde hun ikke rede på. Lad dem tro det !"

¹¹ Brev från Brita Dietz till maken Oskar Dietz daterat Wenersborg 19 juni 1905. Halden historiske Samlinger. Privatarkiver. Oskar Andersen Dietz.

Sonen Bjarne Dietz håller sin halvbror Erling i handen. De äldre halvsyskonen är också med, Kristian (längst till vänster) och Johanna Dietz (längst till höger), liksom faster Petra. Bilden är tagen hemma i Halden år 1903. Halden historiske Samlingers fotoarkiv.

Hon ville komma hem till Fredrikshald igen då det verkade bli alltmer riskabelt i Vänersborg. Den 4 juli 1905 fick hon order från amiral Sparre om att resa över Uddevalla till Lysekil för att undersöka förhållandena där istället. Officiellt var det för att hälsa på Oskar Dietz gamle vän Gustaf von Yhlen i Lysekil. Han hade inbillat von Yhlen att Brita var i Sverige för "Fredssagen". Det var en nödlögn som hon inte gillade då hon var rädd för att von Yhlen kunde misstänka vad hon höll på med.

Besöket hos von Yhlen blev gemytligt och hon kunde rapportera att läget var lugnt där. Den 6 juli 1905 kom den efterlängtrade ordern från amiral Sparre via telegram till Oskar Dietz om att Brita kunde åka hem till Fredrikshald: *"Intet til hinder for at udsendingen reiser hjem. Sparre."* Tillsammans med barnen reste hon tillbaks till Fredrikshald från Lysekil via Strömstad.

Den svenska regeringen hade intagit en fredlig hållning och förklarat att man inte önskade upprätthålla unionen med våld. Svergies riksdag krävde däremot folkomröstning om en unionsupplösning. Frågan löstes genom förhandlingar länderna emellan i Karlstad 31 augusti – 23 september 1905 samt vid skiljedomstolen i Haag. Den 26 oktober 1905 var konflikten löst och kung Oskar II avsåg sig tronen i Norge. Det gick fredligt tillväga precis som Brita Dietz önskat.

Spionen som fick betala själv

Brita Dietz hade fått med sig 100 kr i förskott från norska marinens underrättelsetjänst till Vänersborg. De pengarna kom inte att räcka långt eftersom hon skaffade ett dubbelrum och tog dit barnen. Hon bad om mera pengar i nästan vartenda brev hem till maken under juni månad år 1905. Brita beräknade att hon dessutom behövde 12 kr per dag till kost och logi i Vänersborg för sig och barnen. Det var lika mycket som en stortingsman hade hemma i Norge.¹² Någon lön var det aldrig tal om att hon skulle få.

Brita Dietz var starkt irriterad över att ”onkel” = dvs redaktör Mjelde och ”onkels ven” amiral Sparre var snåla med pengar till sin agent. Hon påpekade att marinens underrättelsetjänst måste begripa att det kostade pengar att ha en spion i Vänersborg. Hon hade varit sparsam med utgifterna och inte ens unnat sig ett besök på Restaurang Strömsborg för att lyssna på musikunderhållningen trots att det låg snett mittemot hotell Strömmers. Hon skriver:

”Uagtet her har gått så mange penge, så har jeg været så sparsommelig at jeg ikke engang har havt råd at gå bort på Strömsborg her ligeved for at høre på musikken. Der ær vel altid nogen entré og lidt må man vel ta i derinde også. Ty vi er hele tre!”¹³

Brita Dietz förde kassabok över sina utgifter sommaren 1905. Av denna framgår att hon avrest till Vänersborg den 8 juni och kommit hem till Fredrikshald igen den 7 juli 1905. Brita hade lagt ut totalt 417,23 kr under sin spioneriresa. Av denna summa var 150 kr kostnaden för helpension för henne och barnen på Strömmers hotell i Vänersborg. Den 23 juni 1905 skriver hon i brev hem till Oskar Dietz att kostnaden är ca 8 kr per dag på hotellet, dock med tillägg om hon vill ha ”kaffe om

¹² Brev från Brita Dietz till maken Oskar Dietz daterat Wenersborg den 29 juni 1905.

¹³ Brev från Brita Dietz till maken Oskar Dietz daterat Wenersborg den 18 juni 1905.

efterm. en halv öl till middagen, en halv porter om morgonen, hved gud skal vide, jeg kan trænge, så afskyllig vondt det end smager ! Det går snart op til 1 kr penge mer pr dag.”

Av ovannämnda 417 kr betalade amiral Sparre på norska marinens underrättelsetjänst endast ut 300 kr med motiveringen att det inte var någon Lustferie som hon varit ute på. Familjen Dietz fick bidra med 25 % av kostnaden för Brita Dietz spionageverksamhet åt norska marinen i Vänersborg samt hela lönen för extrahjälpen i hemmet medan Brita var borta.

Brita Dietz blev 92 år gammal och resten av livet grämde det henne att hon tvingats betala mer än en fjärdedel av utgifterna för spioneri-uppdraget med egna pengar. Men hon var mycket stolt över sin insats för Norge och sparade all korrespondens från spionerisejouren i Vänersborg år 1905.

Sonen Bjarne fortsatte som spion

Under den tyska ockupationen av Norge åren 1940 – 1945 var Brita Dietz för gammal för att orka med något spionagearbete för den norska exilregeringens i London räkning. Sonen Bjarne (1898 – 1968), som varit med i Vänersborg år 1905, var desto flitigare i detta avseende. Bjarne Dietz hade även följt i föräldrarnas spår när det gällde yrkesval. Samtidigt som han arbetade som journalist i Halden åren 1940 – 1941 organiserade han flyktingtrafiken över Halden till Sverige. Han var likaledes distriktschef för norska Hjemmefrontens militära gren Milorg i Halden och ledamot av Haldens illegala byrå.

Bjarne Dietz tvingades fly till Sverige år 1941 sedan tyskarna upptäckt hans verksamhet för norska motståndsrörelsen. Åren 1942 – 1945 bodde han med sin familj i Göteborg och hade titeln konsulatsekreterare, med ansvar för flyktingfrågor, vid Kgl Norsk Legasjons Pressekontor i Göteborg. I realiteten var han chef för norska motståndsrörelsens spionage mot ockupationsmakten i Østfold. Efter andra världskrigets slut utnämndes han till norsk konsul i Göteborg, norsk generalkonsul för Skottland i Glasgow samt norsk generalkonsul för Nord-Island.¹⁴

¹⁴ Roth Stig, Kontakt över gränsen : ett svenskt-norskt samarbete under Norges ockupation Dalsland – Østfold – Bohuslän 1942 – 1945 : med kommentarer i fotnoter av Gudrun Rydberg. – Åmål : Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund, 2005. – s. 41; Jacobsen Carl Georg, Haldenbiografier I. – Halden, 1973. – s. 97 – 99.

Källor och litteratur

Halden historiske Samlinger, Røds herregård

Privatarkiv efter overrettssakfører og redaktør Oskar Andersen Dietz (1845-1922).

Korrespondens i kopior mellan Brita Dietz och maken Oskar Andersen Dietz under juni och juli månader år 1905. Original finns hos Nils Dietz, Oslo, f.d. ambassadör och son till Bjarne Dietz.

Personlige papirer. Hamiltons Knappefabrik 1887 – 1894.

Räkenskapshandlingar rörande "Utgifter i anledning min reise til Sverige for marinens efterretningsvæsen" förda av B. L. D.

Muntliga uppgifter från Nils Dietz, Oslo, f.d. ambassadör och son till Bjarne Dietz, år 2006.

Litteratur

Archer James Ronald, Frue fra Halden på hemmelig oppdrag. – i : Wiwar // / Östfold historielag, nr 1 2005, hefte 61.

Brita Laupsa Dietz 80 år. – i: Norges Kvinder, nr 44., fredag 19 november 1948.

Elfsborgs läns annonsblad juni 1905 – juli 1905.

Haug Edvin, 800 Haldenprofiler. – Halden, MCML. – s. 119 – 112.

Hildebrand Bror Emil, Festskrift med anledning av S:t Johanneslogen Räta Vinkelns 50-års jubileum 1875 – 1925. – Stockholm, 1925. – s. 210.

Jacobsen Carl Georg, Haldenbiografier I. – Halden, 1973. – s. 97 – 99.

Juve Jørgen, Hun drar det evige helvete i tvil : norsk spion ved Götakanalen 1905 : radikale, 90-årige Brita Laupsa Dietz, hørte Bjørnson og Ullmann, og Per Sivle leste dikt for henne. – i: Dagbladet, den 14 november 1959.

Roth Stig, Kontakt över gränsen : ett svenskt-norskt samarbete under Norges ockupation Dalsland – Østfold – Bohuslän 1942 – 1945 : med kommentarer i fotnoter av Gudrun Rydberg. – Åmål : Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund, 2005. – s. 41.

Storaas Reidar, Radikal lærarinne spionerte i Sverige 1905. – i: Bergens Tidende 22 april 1961.

Älfsborgs läns kalender 1906. – Vänersborg, 1906. – s. 100.

Gudrun Rydberg född 1952 i Bolstads socken, Dalsland. Fil.kand. 1975 med ämnena arkeologi, historia och svenska. Bibliotekarie 1976 - 1981 respektive arkivarie vid Älvsborgs läns landstings centralförvaltning och Regionarkivet i Vänersborg 1981 - 2003. Studieansvarig för Dalslands Fornminnes- och Hembygdsförbund från år 1988. Redaktör för årsboken Hembygden från år 2004. Projektledare vid Dalslands Fornminnes- och hembygdsförbund från år 2006.

Vem var Hedman?

Att vara lokalhistoriker i Vänersborg

Av Gunnar Ekman

En novemberkväll 1999 ringde en vän på min dörr. Han berättade, att han vid ett besök på pizzerian på Hedmanstorget frågat innehavaren, om han visste vem Hedman var. Det är inte så svårt att förstå, att den mörkhyade pizzabagaren skakade på huvudet. Men nu hade min vän med sig en förteckning över donationer i Vänersborgs kommun, och där stod det: ”A.B.Hedmans donation för ett flickhem i Vänersborg” Jag fick utmaningen att ta reda på mer.

Jag hade flyttat till Vänersborg 1978, och eftersom jag hade mina rötter i en annan landsända hade jag ditintills sysslat med lokalhistoria kring min födelsestad. Men nu var jag pensionär, jag var historiker till professionen, och jag hade gott om tid. Så jag antog utmaningen,

Alltså, vem var Hedman? Resultatet har jag redovisat i en artikel i Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 2001 med titeln August Hedmans Stiftelse. Under arbetet hittade jag Elisabeth Anrep-Nordin, stadens första kvinnliga politiker. Hon satt bl.a. i stadsfullmäktige 1910-1914, alltså före den kvinnliga rösträttens införande. Men hon var till yrket dövstumlärare, och under sin tid i staden 1892-1922 hann hon utveckla sin pedagogiska specialitet, blind-döv-undervisning, och här samlade hon upp hundratals blinda barn med komplicerade lyten från hela Sverige. Den spännande historien om denna märkeskvinna har jag redovisat i Gillets årsskrifter 2002 – Elisabeth Anrep-Nordin och Drottning Sofias Stiftelse - och 2003 – En storslagen läroanstalt. Två effekter av detta arbete har i år blivit namnen Elisabeths Park – det nya radhusområdet i kvarteret Haren – och Fru Elisabeths promenad – den nya gång- och cykelvägen i vattnet utanför Strandkyrkogården.

Medan jag letade efter August och Elisabeth i kommunens arkiv i Lindgårdens källare upptäckte jag en hyllvägg med handlingar rörande Vänersborgs Flickskola. Ingen hade ännu utnyttjat denna källa systematiskt. Resultatet av mitt arbete publicerades i årsskriften 2004.

Under min läsning i kommunprotokollen dök någon gång barnarbetet i tändsticksfabriken upp. Vad var detta? Vilka var de och hur många? Och vart tog alla handlingar om Vänersborgs Tändsticksfabrik vägen efter nedläggningen den 31 augusti 1932? Jag följde spåret till Svenska Tändsticksaktiebolagets huvudkontor i Jönköping. Men där finns idag inget arkiv men väl ett mycket intressant museum på det gamla fabriksområdet. Och i Jönköping tillverkas inte längre några tändstickor, utan den enda resten av STAB hittar man på Vulcanfabriken i Tidaholm. Dit fördes koncernens hela arkiv på vägen till den definitiva slutförvaringen på Landsarkivet i Vadstena. Där står nu 2500 hyllmeter med handlingar, och de väntar på resurser till en fullständig kartläggning av tändsticksindustrins storhet och fall. Att hitta Vänersborgs Tändsticksfabriks anställda och deras ålder i denna myrstack översteg min förmåga, och jag valde att använda andra källor. Dessa finns redovisade i min artikel Tändsticksfabriken – miljö och människor, som trycktes i Gillets jubileumsskrift 2005.

Av min redogörelse hitintills framgår framförallt hur jag tagit mig fram i kommunens källararkiv under Lindgården. Men var kan en lokalhistoriker i Vänersborg mer leta efter upplysningar?

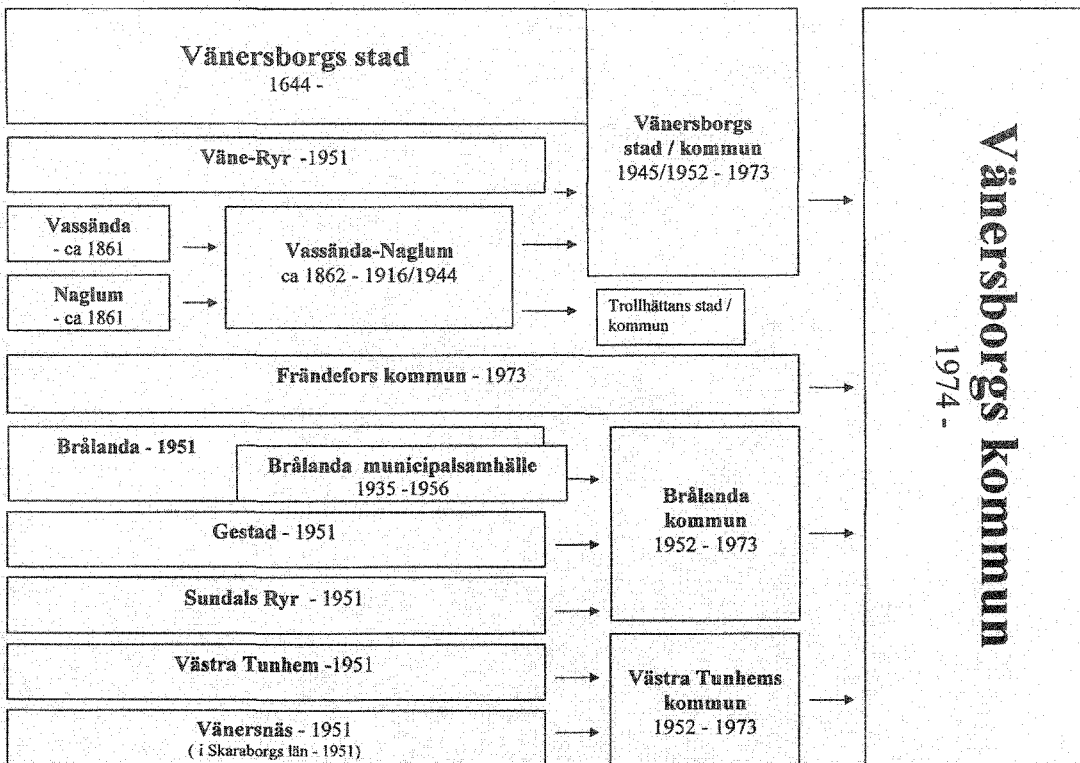
Kommunen har flera välsorterade bibliotek med hitintills tryckt material. Regionen har museibiblioteket ute på Niklasberg intill Kulturlagret med Västgötarummet och Vänerskolans bibliotek, och i Regionens Hus vid Östergatan förvaras material om det gamla landstingets institutioner i ett öppet bibliotek. Både kommunens huvudbibliotek och regionmuseet har mikrofilmade ortstidningar, och läsapparater finns tillgängliga.

Folkrörelsernas arkiv i Vänersborg inryms liksom kommunarkivets äldre delar (före 1974) i källaren under Lindgården med ingång från Östergatan. Folkrörelsearkivets kontor har adressen Södergatan 14 B, tel. 0521-19696.

Lokalhistorikern har också behov av Riksarkivet, Landsarkivet i Göteborg och Stifts- och Landsarkivet i Skara. Handlingar från Riksarkivet kan förmedlas till de senare, varför resvägen inte behöver bli så lång. - Via Internet kan man söka i de flesta större arkiv.

Kommunarkivet är uppdelat på två enheter. Handlingar fram till 1974 förvaras, som redan nämnts, i Lindgårdens källare, medan de senare finns tillgängliga i arkivutrymmen i Kommunhuset. Kommundelarna före 1974 framgår av översikten på nästa sida.

I dag hamnar kommunala beslutsprotokoll omgående på nätet, och

genom projektet SLHD – Svensk Lokalhistorisk Databas - görs för närvarande även äldre protokoll - från 1863 till 1951 - tillgängliga i datoriserad form. Kommunarkivarien har sitt tjänsterum på Kommunhuset, tel. 0521-271126.

Vänersborgs Söners Gilles årsskrifter sedan 1932 finns i tryckt form på biblioteken, men de är nu också tillgängliga på nätet (www.vanersborgssonersgille.se). Där finns också ett register, som kan vara till hjälp om man letar efter något speciellt.

I skrivande stund bygger Regionen en ny stor arkivbyggnad bredvid Kulturlagret på Niklasberg. Lokaliseringen av det nuvarande museibiblioteket har ännu ej beslutats i detalj, och en eventuell förflyttning dit av Kommunarkivets äldre del och Folkrörelsearkivet från källaren i Lindgården är under utredning.

Gunnar Ekman, född i Hedemora 1928. Fil.mag. i Uppsala 1955. Läroverksadjunkt. Efter rektorstjänster i Arboga och Fagersta rektor vid Gymnasieskolan i Vänersborg 1978-1984, skolinspektör vid Länsskolnämnden i Älvsborgs län 1985-1991 och därefter länsexpert i utbildningsfrågor vid Länsstyrelsen i Älvsborgs län till sin pensionering 1993.

Blåsut skola

av Kerstin Johansson

Genom 1842 års förordning blev folkskolan en obligatorisk institution, men långt innan dess fanns en strävan bland prästerskapet att undervisa allmogen i läsning och redan i 1686 års kyrkolag talas det om hemmens skyldighet lära barnen läsa i bok. Men svårigheter som bristande kunskaper i läsning blev noterade i husförhörlängderna och allmogens ofta så fattiga förhållanden gjorde det omöjligt.

I Vassända Naglums socken bedrevs undervisning före 1842 och den sköttes av gamla soldater och fattiga kvinnor. Uppgiften ansågs passande för dem, som inte dög till något annat.

Efter 1842 fördes i Vassända Naglum många och långa diskussioner om hur man skulle förbättra skolväsendet. Skolstyrelsen delade upp församlingen i 6 skoldistrikt, vilka inneslöt de olika rotarna och var deras skola/skollokal skulle placeras. Inte i något av dessa distrikt nämns något område, som heter Blåsut, men på 1880-talet omtalas Blåsut som en liten tillkommande förstad till Vänersborg. Enligt en tidningsartikel i maj 1883 var båda sidor om Öxneredsvägen (delar därav idag Karlsbergsvägen) bebyggda med 36 hus, där det bodde huvudsakligen hantverkare och arbetare, då hyrorna och tomterna var billiga och vägen till arbetsplatsen i Vänersborg var kort. Blåsut utvecklades i början av 1900-talet ganska raskt till ett jämförelsevis tättbebyggt litet samhälle.

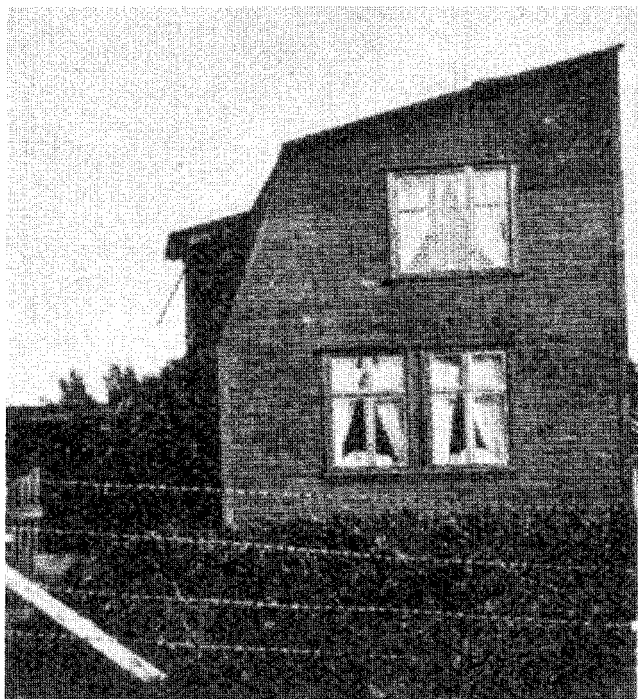
I ett protokoll från kyrkostämman i Vassända Naglum är det första gången man möter namnet Blåsut (prot. från 29 dec 1910), där det heter: ”För att bereda undervisning åt de småskolan tillhörande barnen från det s.k. Blåsut med omnejd, vilka på grund av bristande utrymme icke kunnat mottagas i skolan i Vänersborg, hade skolorådet hemställt, att kyrkostämman måtte besluta:

1. att uppdraga åt skolorådet att från och med nästa läsårs början anställa en andra småskollärarinna vid småskolan i Öxnered,

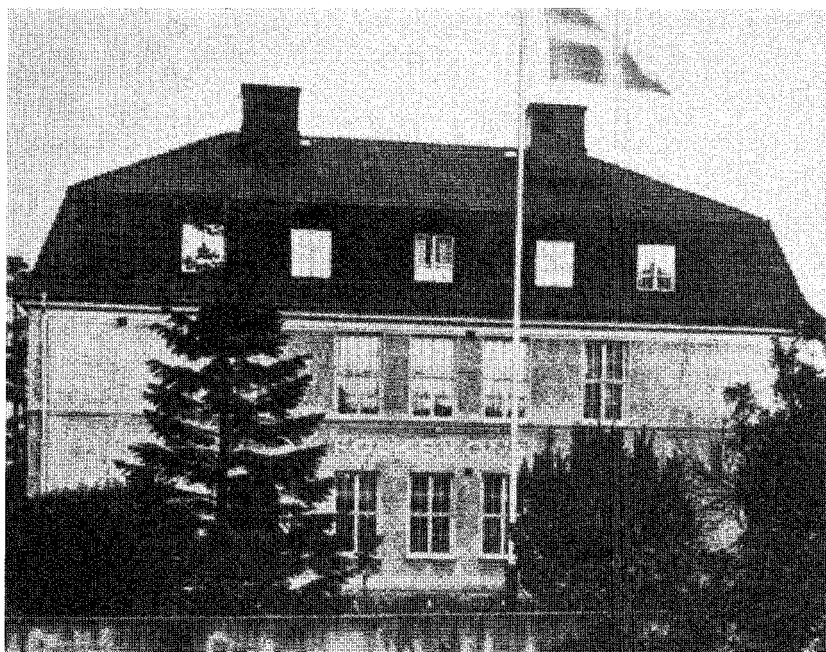
2. att denna lärarinna skulle i småskolans nuvarande lokal å tider, som av skolrådet bestämdes, undervisa denna småskoleklass, som komme att bildas av de skolpliktiga småskolebarnen från omnämnda församlingsområde” (Blåsut). Så blev beslutet.

De första, vilka bosatt sig i ”det s.k. Blåsut”, var till stor del skrivna i Vänersborg och deras barn gick i skolan där. Men då fordrade Vassända Naglum, att de skulle skrivas och skatta inom kommunen, och då svarade Vänersborg med, att då fanns det inte plats för deras barn längre.

Befolkningen på Blåsut växte fort, ty redan nästa år så måste småskolan i Öxnered delas på två avdelningar. Kyrkostämman beslöt att förhyra lokal på Blåsut och så blev det, att Blåsuts första skollokal blev en gårdsbyggnad på Henriksdal – Henriksdal 1 på Gamla vägen 21 eller Henriksdal 2 på Öxneredsvägen 14 därom råder osäkerhet. Båda avdelningarna skulle läsa i samma lokal men på olika tider av dagen – man startade alltså med duplicering.

1911-12. Den första skollokalen på Blåsut.

1914. Blåsut folkskola.

I kommunens arkiv finns det dokumentation med början från tiden runt 1912, vad gäller undervisning på småskolan vid Blåsut under Öxnered 2.

1912 tjänstgjorde småskollärarinnorna Charlotta Sahlström och Elsa Hallén i klass 2 med 21 elever respektive i klass 1 med 24 elever och det fortsätter de närmaste åren med höga elevantal.

Behovet av ny skola var stort och det inköptes en tomt för ca 3000 kr. En kommitté under ledning av skolrådets ordförande tog fram ritningar och kostnadsförslag och en skola i 3 vån. byggdes vid Öxneredsvägen , nuvarande Karlsbergsvägen 36, enligt ritningar av arkitekt Tessing 1914

Den innehöll 4 salar i våningarna 1 och 2 och på 3:e vån. byggdes det två personalbostäder.

I en av korridorerna var det ribbstolar för gymnastiska övningar – enl. muntlig information.

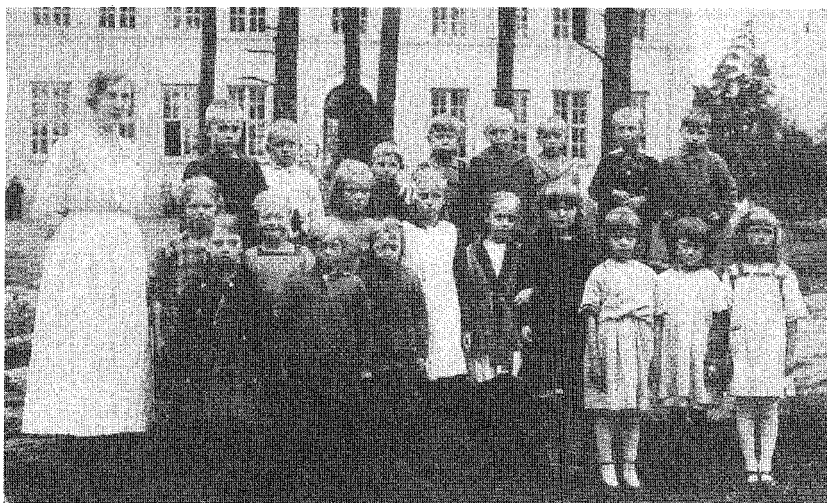
Den ena bostaden på ca 110 m² ämnad åt folkskollärare – manlig med familj. Den andra på ca 46 m² åt små- eller folkskollärarinnan, som skulle vara ogift.

Den nya skolan ansågs nu vara tillräcklig – men nej – för efter bara två år var den åter för liten.

Skolkatalogerna för 1914-1917 visar höga elevantal 36 barn i en 1-2:a, 26 i en 1-2:a, 35 i en 1-2 och 24 i 3-4:a. Man fick ta till dublicering - 2 klasser i samma sal undervisning förmiddag respektive eftermiddag. 1917-1918 var läsåret 34 veckor och ett schema för klass 1-2 innehöll 5 tim kristendom, 7 tim tal- och läsövning, 5 tim skrivning och språklära, 3 tim räkning, 1 tim sång och 2 tim gymnastik

1913 års katalog visade sifferbetyg men 1917-1918 var det bokstavs-beteckningar. Huruvida det var enbart anteckningar för skolkatalogen eller för hemtagning för föräldrarnas kännedom, har jag ej kunnat få klarhet i.

Vad gäller lärarkåren finner jag nu "bekanta" namn, vilka jag hörde talas om av de äldre, som tjänstgjorde på Blåsut, då jag började min anställning där 1955. Elsa Hallén 1912-, Hugo Willart 1915-, Karin

1923. Lärarinnan Annie Almqvist 1:a klass. Pojken längst till höger Thore Andersson född 1916, som köpte huset i vilket Annie A. hade bott.

1923. Lärarinnan Ingeborg Malmström. Gösta Andersson född 1913, vid dörrhandtaget, blev vaktmästare på skolan 1944.

Hessel 1919 -, Svea Svensson 1920 -, Simon Eriksson 1921 -, Ingeborg Malmström 1922 -, Ernst Rosén 1922- och Annie Almqvist 1923 – samt några vikarier. Simon, Ingeborg och Annie var fortfarande i tjänst på skolan 1955.

I och med den nya skolan 1916 med sina 4 salar gavs möjlighet till A-form, men det stora barnantalet gjorde, att man måste ta till både A-form – en årskurs i klassen och B-form – flera årskurser i klassen och samtidigt ha dubliceringsläsning. Av katalogerna framgår om klassen hade eget eller delat rum.

Ex. på intressanta noteringar i katalogerna är: av Willart i 3-4 1919-1920: "De sista minuterna av den 3:e tim. användes oftast till gymnastik eller lek"

Lov för "läraremöte" i Trollhättan 15/9 1921, skurlov då skolan skulle städas 1/10, 5/11, 18/2, 24/3, 6/5 samt påsk- och pingstlov.

Lsåret 1923-1924 var det visitation på skolan av bl a biskop Hj. Dannel, ett undervisningsråd och en folkskoleinspektör.

Vid alla läsårsavslutningar/examen var församlingens kyrkoherde när-

varande som ordförande i kyrkorådet. De var bl a Gunnar Helander och senare Fritz Nilsson tillsammans med olika företrädare för skolorådet.

1929-1930 var första året, då man i skolkatalogen började föra in läsårets genomgångna kurser.

Olof Liss anställdes som lärare 1936-1937 och samma år anställdes Göran Kvist som vakans-vikarie (?). Liss hade 1937-38 klass 3 men samtidigt också uppdraget att vara "överlärare",

vilket han fortsatte med kommande år. Att uppdraget överlärare krävde sin tid kan man se genom att han fick s k nedsättning i sin tjänst och andra lärare fick "ta timmar" i hans klass.

I 1942-1943 års kataloger träffar jag för första gången på, att man redovisade de friluftsdagar, man haft under läsåret.

Samhället Blåsut hade nu under en längre tid genomgått en stark utveckling och kraftigt ökande antal boende. Många barn och trångt i skolan gjorde det aktuellt med kompletterande skolbyggnad till en kostnad av 250 000 kr. Det blev 1943-1944, som den "Gula byggnaden" byggdes med 3 nya salar, men då det var under 2:a världskriget, ålades viss besparing. En av salarna blev kortare än planerats.

Denna sal kunde tillsammans med närliggande genom en praktisk fitness med s k sesamdörr och med en jalousidörr, som kunde rullas upp, göras om till samlingssal. Då Blåsut saknade kyrka användes denna sal ofta på söndagarna som kyrkorum för högmässa och ibland för syföreningsauktioner. Här var en extra fin och utrustad orgel. Orglar fanns för övrigt i alla klassrum. Då jag senare kom att ha den salen, var det att på lördagarna se till, att det var god ordning och att barnens arbeten var undanplockade.

I den nya byggnaden blev det en rumsliknande korridor, bl a avsedd som matrum för de elever, som hade långt hem.

Skolans stolthet blev gymnastiksalen, som gick genom 2 våningar 16x5x10 m med högmodern inredning och t o m med en liten läktare. 2 omklädningsrum, 1 för pojkar och 1 för flickor och med duschmöjlighet. I början av min tjänstgöring var jag med om att i duschrummet vid

1959 - 60. Provsbakning. Rolf Larsson född 1947 serverar textilfröken Dagmar Djurberg, vaktmästare Gösta Andersson, "fröken" Kerstin Johansson, NN och klasskamraterna. Skolköksfröken Karin Thoréus kontrollerar.

långbänk med zinkbaljor tvätta barnen, innan de gick in i duschen.

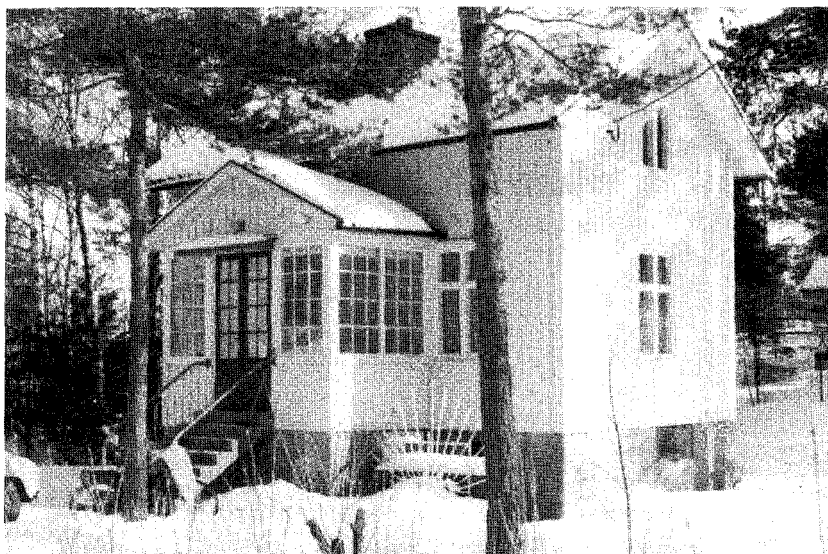
Nytt var också skolköket med en särskild liten matsal, där anrättningarna kunde avsmakas.

På skolan var det så, att när elever hade skolkök, bjöd eleverna och skolkökslärarinnan in de lärare, de haft under tidigare år till lunch med avsmakning.

En sal för kvinnlig slöjd var också avsedd att användas som fysik- och kemisal. På samma våning blev det "lärarorum" och expedition.

I källaren fanns det sal för manlig slöjd och ett skyddsrum för 125 personer.

Innan denna tillbyggnad kunde ske, var det tvunget att flytta en liten stuga, som låg på tomten nära Öxneredsvägen. I stugan hade bl a lärarinnan Annie Almqvist bott. Stugan såldes till Thore Andersson, som flyttade den till Skogsvägen 16 på Blåsut, rustade den och hade den som bostad till slutet av 1990-talet. En ny ägare har nu under 2000-talet flyttat in.

1943 - 44. Stugan på Skogsvägen.

Inom Vassända-Naglums kommun bedrevs också fortsättningsskola på Blåsut skola under åren 1918-1944

Inkorporeringen av Vassända-Naglum

Kommunen var 1940 en av Älvsborgs läns största och med drygt 5000 invånare folkrikaste landskommuner. Trots att man i Blåsut, Restad och Öxnered hade tre växande tätorter hade ingen av dem något organiserat centrum. 1940 bodde närmare 1800 personer i Blåsut

Sedan årtionden hade det varit tal om att inkorporera Vassända Naglum med de närliggande kommunerna Trollhättan och Vänersborg, men Vänersborg ville inte ha det Blåsut, som gav små skatteinkomster och skulle ge ett årligt underskott på uträknat antal skattekröner.

Från 1 januari 1945 kom Blåsut att tillhöra Vänersborg och Vassända Naglum upphörde som egen kommun.

I den fortsatta skrivningen blandas nu fakta och Mina lärarminnen från min tjänstgöring på Blåsut skola från 1955 – 1995.

1955 började jag min tjänstgöring på Blåsut skola, ett vikariat vårter-

minen ut. Elevantalet på skolan var då så högt, att återigen var lokalerna otillräckliga. Jag hade klass 1 med 27 elever i den kvinnliga slöjdsalen, ett par klasser dublicerade i Gamla skolhuset och en klass läste i rummet ovanför posten i Vassända Naglums gamla kommunhus på Öxneredsvägen. Den kvinnliga slöjden var i personalrummet, vilket gjorde att personalen fick använda expeditionen som sitt rum. Året därpå fick jag fortsatt tjänstgöring och då fick t o m gymnastiksalen användas som skolsal. Skolans mest frusna kvinnliga lärare Sigrid Larsson hade sin klass där.

Läsåret 1956-1957 var första året, som småskollärarna började tjänstgöra i åk 3, efter att det tidigare var småskolan 1-2, som var deras tjänsteunderlag och folkskolan 1-4 var folkskollärarnas. Detta mötte kraftigt motstånd från folkskollärarna vilka ansåg, med all rätt att deras tjänsteunderlag minskade. Jag var en av de tre i Vänersborg, vilka fick tjänstgöra i klass 3. I samband med ny läroplan lgr 69 blev stadierna 1-3, 4-6 och 7-9.

Då jag tillträdde min tjänst på Blåsut, bodde jag och min familj i Trollhättan. Jag åkte buss till Torget i Vänersborg och cyklade sedan över gamla bron uppför Blåsutbacken till skolan, som började kl 8.10. Det

1956. Min första klass –nu i 3:an hösten 1956. Eleverna födda 1947.

fanns nämligen ingen samtrafik mellan bussarna och jag hade inget körkort, men det tog jag efter några år.

I skolans mindre bostad bodde vaktmästarparet Gösta och Stina Andersson. I den större bodde Simon Eriksson och han pensionerades 1962. Efter att han avtackats vid examensavslutningen på skolgården av Skoldirektör Liss, bad Liss att få tala med mig och sa: "Jag tycker inte om, att mina lärare arbetar här, men bor i Trollhättan och betalar skatt där, så nu tycker jag, att Du och Din familj ska flytta in i bostaden efter Simon."

Efter viss tveksamhet och då jag trivdes på skolan, tackade jag ja och så rustades bostaden upp – det hade inte gjorts sedan 1927, då Simon flyttade in. Vi hyrde den från 1963 och trivdes mycket gott i den vackra bostaden, som enligt uppgift var den högst belägna lägenheten i Vänersborg och vi kom att bo kvar tills 1992, då vi flyttade in i ett helt nytt hyreshus om 10 lägenheter byggt på den gamla "barnriketomten" på Blåsut.

Organisatoriskt sett var Vänersborgs folkskola/grundskola ett skolområde med en ledare.

1962. Simon Eriksson avtackas av skoldirektör Olof Liss (skymd) och tillsynslärare Ingmar Svanberg.

1945 var det överlärarområde och Olof Liss innehade det uppdraget, för att sedan bli rektor och slutligen skoldirektör. Efter några år blev det två områden Norra och Södra med rektor Henry Larsson för Norra och rektor Ragnar Harring för Södra.

Blåsut skola ingick tillsammans med Norra skolan, Öxneredsskolan, skolorna Grunnebo och Väne Ryr, Sjukhusskolan och sedermera Onsjöskolan i Norra området med expeditionen på Norra Skolan. De olika skolorna hade var sin tillsynslärare, vilka hade ett visst organisatoriskt platsledande ansvar.

Det tidigare nämnda skyddsrummet blev så småningom matsal för 70 personer. För att rymmas var det skilda lunchraster. Detta var ändå ej tillräckligt, utan enligt schema fick eleverna ställa sig utanför och gå in, när en "färdigäten" gick ut. Allt under övervakning av vårt allt i allo vaktnästaren Gösta Andersson, som började sin tjänst 1944.

1959. Elin Almqvist –en av alla de snälla mat/bambatanterna.

En paviljong från Flickskolan placerades 1967 på den redan förut trånga skolgården mot Sommarhemsvägen, där det fanns några trädgårdsland. Detta var emot personalens vilja, vilka istället önskade inköp av ledig mark intill skoltomten, men Kommunalrådet sade nej.

1970-talet talade för både upprustning och utvidgning och så blev det 1977-78.

Byggarbetet började någon vecka innan terminsstarten. Då fick vi veta, att strömmen skulle kopplas bort i hela "gula huset" – alltså även i vår "matsal". Var skulle vi äta? Det blev jakt på lokal! Logen Viljan på Sandbergsvägen löste den frågan även om det blev väl arbetssamt för våra "mattanter" och att viss undervisningstid gick till gångtid.

Genom sammanbindningen med den nya byggnaden, måste man ta bort vårt fina materielrum med specialgjorda skåp, vilka hade utdragsskivor på vilka man kunde "duka" till lektion och likaså de specialsnickrade bokhämtarna, vilka innehöll skolans klassuppsättningar av olika böcker.

Skoldirektör Ramberg gav tillåtelse till, att skolförvaltningens duktiga snickarpatrull fick ta loss skåpen och anpassa dem till det nya materialrummet.

Ulla Haglund, Ingmar Svanberg och Gösta Andersson.

Vi fick en "ny" och modernt utrustad skola med bl a toaletter inne i skolan och det var med stor glädje både elever och personal tog den i besittning. När jag och min klass skulle gå in i vårt "nya" klassrum, säger en av eleverna Jesper Nilsson: "Men fröken, nu ska vi väl inte ha skorna på oss inne?" och så blev det i fortsättningen till stor glädje inte minst för våra lokalvärdare.

Undervisningen pågick under byggtiden fram till senare delen av vårterminen – det blev flyttning mellan de tre husen. Men det gick förvåningsvärt bra. En tillbyggnad med matsal och ovanpå den kommunens biblioteksfilial och ett nytt skyddsrum med gemensam träslöjd för både pojkar och flickor.

Att arbeta i skyddsrummet väckte protester – men det hjälpte inte.

Hem och Skola - förbund för skolornas föräldraföreningar blev på 1960-talet allt mer aktivt.

1981. Personal på skolan.

1:a raden fr.v. Pauli Wainikka, Inger Stahre, Barbro Andersson, Birgitta Böttiger, Lena Lundgren, Britta Johansson, Bengt Bonde.

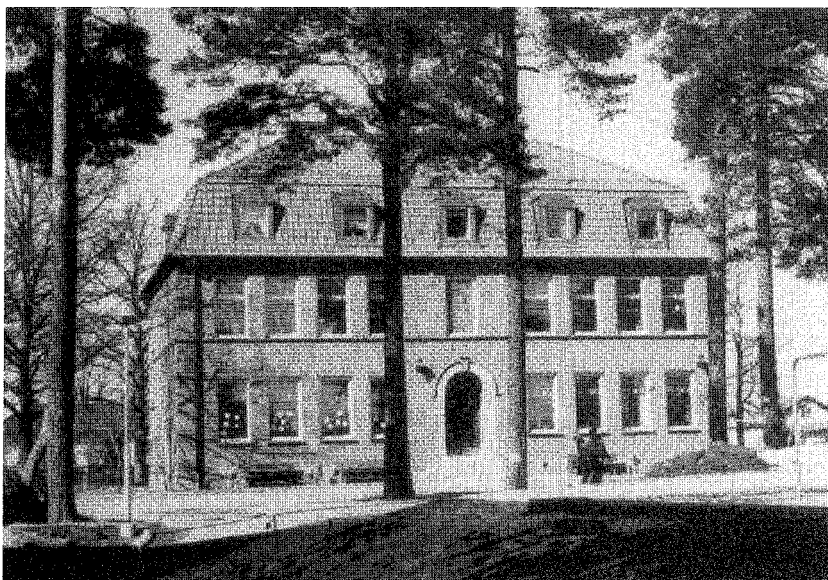
2:a raden fr.v. Margareta Sahlin, Eva-Lis Eriksson, Birgitta Larson, Eva Håkansson, Stina Andersson, Maud Bengtsson, Lisbeth Svensson, Maria Fischer, Kerstin Johansson. Några ej närvarande.

För Blåsut skolas del var det en mycket intresserad och engagerad förälder vid namn Erik Mossberg, som ledde verksamheten. I mycket gott samarbete med skolans personal anordnades föräldramöten med elevmedverkan, utflykter, hemliga resor, gång- och skidtävlingar. De senare i samarbete med Vandrarklubben och VSK Vänersborgs Skidklubb. Det är härliga minnen.

Så fortsatte verksamheten med de barn, vilka tillhörde skolans upptagningsområde. Det gällde årskurserna 1-6 på Blåsut och sedan flyttade de till 7-9 på Huvudnässkolan eller ev. till någon av de andra högstadieskolorna inom kommunen.

Förskolan med sina 3-timmars grupper hade nu också flyttat in i gamla skolhuset.

Jag slutade min tjänst 1995 och efter det har elevtrycket på skolan blivit om möjligt ännu större. Nu rymmer de gamla bostäderna fritids och i paviljongen är det förskoleverksamhet. I maj månad 2007 är det, enligt rektorn Elisabet Sterner omkring 220 elever och det är fortfarande stort behov av lokaler. Blåsut fortsätter att växa.

Blåsut skola från skolgården.

Blåsut skola från vägen.

Källor:

Simon Eriksson: Några drag ur Folkskolans Historia i Vassända Naglum 1842-1942

Hasselberg: Vänersborgs Historia II 1834-1944

Liljewall: Vänersborgs Historia III 1900-talet

ELA nov 1943

Egen forskning i Vänersborgs Kommunarkiv

*Kerstin Johansson f. 1932 i Helsingborg.
Arbete på kontor och inom sjukvård 1945 - 1951
Studier på folkhögskola och lärarexamen i Skara 1954
Fackliga förtroendeuppdrag på olika nivåer i Lärarförbundet. Aktiv släktforskare.*

Fyrtio år bakom kameran

av Sixten Fasth

Två äldre golfare träffar varandra på stan den ene säger: Det var länge sedan jag såg dej på golfbanan, ja förstår du jag ser så dåligt nu för tiden så jag ser inte var bollen tar vägen. Inga problem säger den andre jag ser jättebra, jag hjälper dej. Vi träffas i morgon så spelar vi en runda, sagt och gjort de träffas och båda slår ut var sin boll, såg du min boll frågar han som såg dåligt. Jajamensan, inga problem.

De går ut på banan, så frågar han som såg dåligt: **Var är min boll? Den andre svarar: Det har jag glömt.**

Varför berättar jag denna historia? Jo kanske för att det är mycket svårt att komma ihåg saker och ting som hänt för 54 år sedan.

Den 1 april 1954 tecknade jag ett kontrakt med AB Bostäder i Vänersborg att hyra en källarlokal på Adolf Andersohngatan för en hyra av 34 kr/mån.

Den 5 april kunde man läsa i dåvarande ELA : ”Till det hos magistratet i Vänersborg förda handelsregistret har denna dag anmälts att Sixten Erland Fasth ämnar idka fotohandel under firma SIFA Foto med postadress Adolf Andersohngatan 9 B Undertecknat **JARL PROM.**

Efter att ha iordningställt lokalen för min verksamhet startade jag firman måndagen den 26 april. Mitt första uppdrag kom redan 10 min efter att jag öppnat kl. 09,00. Det var en journalist från tidningen Bohuslänningen i Uddevalla som ville att jag skulle bege mej till dåvarande stadshotellet där det hölls Landstingsmöte. Han ville ha bilder därifrån. Kommen dit såg jag landshövding **Arvid Richert** sitta och läsa tidning (innan mötet börjat). Jag tog en bild på honom, därefter vinkade han på mej, och säger att han hoppades att fotografen inte skriver något om att ”landshövdingen deltog intresserat i mötet”. Jag mumlade nog något om att jag enbart fotograferade och ej skrev några texter. **Men gissa om jag var nervös!!!**

Min tankegång när jag startade firman var att jag skulle åka hem till personer som ville bli fotograferade i samband med en högtidsdag, t.ex. 50 – 60 årsdagar med blommorna de fått. Detta var mycket populärt då.

Jag hade av min svåger fått köpa en ”lättviktare” alltså en mindre motorcykel. Jag fick ett uppdrag av en person ute i Båberg som önskade bli fotograferad med de blommor han fått på sin 50 årsdag. Sagt och gjort jag spände fast fotoväskan och stativ på pakethållaren och körde glad i hågen till Båberg. Fotograferade och skulle åka hem. Cykeln var av modell trampa släppa kopplingen efter att ha lagt i växel, inget hände, försökte igen en gång två gånger inget hände, efter 4-5 försök var det inget annat än att trampa hela vägen hem tid staden igen. Dagen efter ville jag undersöka vad som var fel i går kväll, satte mej på cykeln **öppnade bensinkranen** trampade igång släppte kopplingen och den startade direkt **tala om glömska!!**

Tidningen ELA hade ingen egen fotograf utan deras reportrar och journalister brukade fotografera med en kamera som fanns tillgänglig för deras räkning på redaktionen. Alla var inte så glada över detta och det innebar att jag fick fler och fler uppdrag att medfölja och taga bilder på deras reportage, speciellt med Arne Kärvling som samma år fått anställning på tidningen.

ELA hade också många landsortskorrespondenter vilka också fotograferade, deras filmer fick jag taga hand om för framkallning och kopiering. För mej var det ju en bra start och inkomst. Men fler och fler personer hörde av sig och ville bli fotograferade för porträtt. Jag gjorde då i ordning en liten ateljé i källarlokalen. Belysningen bestod av 500 W glödlampor vilka gav ifrån sig ganska mycket värme så det kunde bli mycket varmt under en tagning. Det blev en del barnporträtt men även brudpar lyckades övertala mej, även om jag var tveksam inför dessa uppdrag då det krävdes att inte misslyckas. Ett av dem är fortfarande gifta och jag vet att de var nöjda med mitt arbete.

På hösten 1954 blev jag inkallad till Redaktör K.G. Wassenius på tidningen ELA då han sade: Att jag och faktor Gunnar Rolander har bestämt att Herr Fasth skall fotografera luciakandidaterna. På den tiden ”duade” man inte. Luciakandidaterna tog dessa herrar ut efter foto som var inskickade.

Sommaren 1955 flyttade familjen till S.Järnvägsgatan 29 där fick vi en stor lägenhet på C:a 170-80 M2 Vilket innebar att vi kunde kombinera denna med bostad och ateljé. Jag var kvar på Ad. Andersohngatan. t.o.m. 1 sept. Därefter startade jag ateljén på S. Järnvägsgatan.

Kundkretsen ökade och ett stort antal fick vi från Dalsland. Både från Frändefors, Brålanda, Dals Rostock, Mellerud och flera andra ställen. "Träskoposten" hade tydligen gjort sitt och nöjda kunder rekommenderade mej tydligen, detta var ju den bästa reklam jag kunde få, samt att jag lyckats i en del fototävlingar såväl inom landet som utomlands med porträttbilder.

1956 på hösten plockades ett 20 tal flickor ut bland de bilder som var inlämnade till ELA för uttagning av Luciakandidater. Dessa kallades till redaktionen på ELA för att ta ut 5 st som skulle utgöra Luciagruppen. Jag blev ombedd att delta vid uttagningen och detta fortsatte år efter år t.o.m.1994. Under vilken tid jag även fotograferade dem. En kuriositet: Från 1955 fotograferade jag alla kandidaterna i samma vita blus. År 1992 fick jag även den stora äran att kröna årets Lucia, Sabina Kabeletz i Missionskyrkan.

1960 var det tid för ny flytt. Den 21 mars tecknade jag ett köpeavtal med Stenhuggare Gunnar Blomgren då ägare av Nya Kaféet Edsgatan 11. Jag gjorde detta för jag visste att det trähuset som ägdes av A.Johan Larssons Maskinverkstad, skulle rivas. Detta var på den tiden enda sättet att komma i åtnjutande av lokaler i centrala staden. Inte som nu år 2007 att det står tomma lokaler lite överallt.

Som sagt huset skulle rivas och 1966 flyttade vi till Sundsgatan i andra våningen. Över där Plastmagasinet fanns och "Nya Matsalar" haft sina lokaler, huset ägdes av Boktryckare Gunnar Berg.

Ett minne jag har därifrån jag aldrig glömmer. Jag hade haft flera brudpar på en lördag eftermiddag. När jag var klar med det sista tog jag en titt in i väntrummet, något låg och glänste i en av fåtöljerna. Böjde mej ner och såg då en liten vigselring liggandes där. Rusade ned för trapporna och där på gatan vid sin bil stod sista brudparet. Jag gick fram till brudgummen visa ringen och frågade om han saknade den? Ja svarade han men jag trodde den låg i bilen. **Det var till att ha nerver.**

1966 kom jag i kontakt med en kille som hette Lennart Johansson som studerade på Chalmers i Göteborg. Han hade av någon anledning fått

kontakt med en firma i England som tillverkade en kamera som tog 6 bilder på polaroidfilm med bilder färdiga på 3 minuter, i format lämpligt för körkort, leg. och passfoto.

Jag fick hyra en sådan kamera, köpa fick jag ej.

Den 5 Aug. skriver han till mej efter att jag sänt honom en annons jag infört i ELA: Mitt i prick- femetta. Grattis till det strålande reklam-tillfället, de tidningsläsare som undgick den annonsen är säkert lätt-räknade.

Vad var det då för annons ? Jo det stod SEX – bilder kr; 20:- Och så vad de var användbara till, men vem läser det fintstiltat?

En dag stiger en äldre gentleman in i ateljén och sägen : Jag skulle vilja ha sådana där sexbilder ni annonserade om. Var så god och stig in i ateljén så skall jag ordna det, säger jag, sätter honom framför kameran och tar 6 bilder på honom, ber honom sitta ut i väntrummet.

-Jag kommer strax. Jag gör i ordning bilderna och går ut till honom visar bilderna och säger

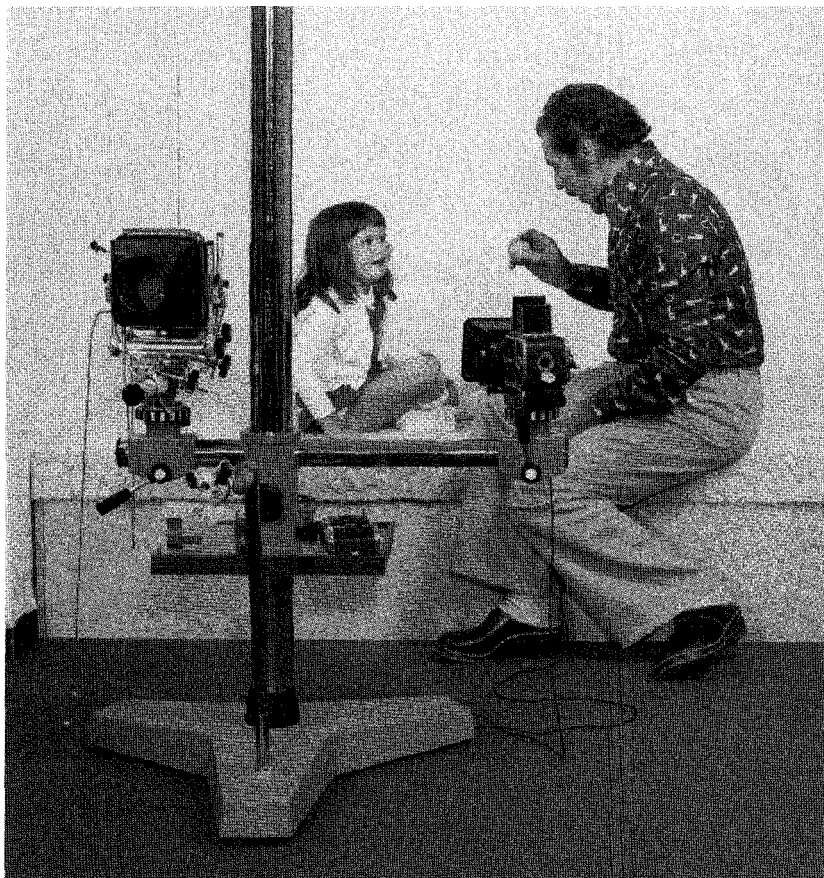
-Var så god. När han tittar på bilderna är hans blick obetalbar, han stirrar en lång stund, sen säger han, Vad kostar de? **Tala om missförstånd!**

En annan sak som jag minns är när Margareta Arvidsson, just vald till Miss Universum besökte sitt föräldrahem på Blåsut 1966. Hon ringde mej och undrade om jag kunde ordna passfoto åt henne snabbt, jovisst hon fick dem på 3 min, och var mycket nöjd.

Byggnationen på Edsgatan tog 2 år och 1968 flyttade vi in i nya fräscha lokaler, som jag från första början fått vara med och utforma för vårt behov.

1 maj 1970 övertog jag Ateljé Brudslöjan i Trollhättan, vilken jag sålde 1973. Det blev lite för betungande att driva på 2 ställen, och samtidigt slutade en av mina anställda vilken jag beräknat skulle ha fått sköta Ateljén på egen hand. Men han hade bestämt sig för att söka annat arbete.

Svart vit fotografering var det som gällde tills på 60 talet då färgen började att göra sitt inträde när det gällde porträtt. Riktigt när har jag inte kläm på men jag tror det var i slutet av 60 talet. Tills dess var det glödlampor som gällde, 1000 W och 500 W. Dessa gick bra när det gällde svart/vita foto, men när färgen gjort sitt intrång så var det svårt att få rätt färgtemperatur med filter framför kameran, därför var det en välsignelse när Elektronaggregaten för ateljébruk kom. I slutet på 60

Förutsättning för bra barnfoto är god kontakt och en lång utlösarsladd.

talet började en Fotofirma Arto i Göteborg att sälja studioaggregat för ateljébruk. Dessa gav inte enbart rätt färgtemperatur (likt dagsljus) för färgfilm utan en exp.tid på 1000 dels sekund, vilket innebar att man kunde ta skarpa bilder på de mest livliga barn. Med glödlampsbelysningen låg exp.tiden på högst 50 dels sekund. Vilken skillnad. Och ingen värmeutveckling. Även dessa aggregat blev omoderna och fick ersättas med modernare på 80 talet.

Till att börja med måste man sända filmerna till ett färglabb där de framkallades och kopierades tyvärr med mer eller mindre lyckat resultat. Färglabben var då mer inriktade på amatörfilmer. Kodak hade börjat

importera en så kallad färgtrumma för framkallning av pappersbilder. Med denna kunde man framkalla 1 st 18 x 24 kopia eller 1 st 24 x 30. Kodak anordnade en kurs i färgkopiering i Göteborg och jag var inte sen att anmäla mej till denna. Man fick där en teoretisk och praktisk kurs i kopieringsteknik.

Samtidigt så sålde de naturligtvis nämnda trumma. Jag tror jag var en av de första som köpte denna och började göra mina bilder själv.

Senare kom Kodak med en större färgframkallningstrumma där man kunde göra upp till 50 x 60 cm. bilder Det var då man kunde göra stora skyltbilder själv.

Det ställdes då även större krav på förstoringsapparat, Hasse Foto importerade verkligt förnäma sådana från Italien, och det blev ett måste att inköpa en sådan. År 1975.

Även på den tiden gick utvecklingen snabbt, och ännu större krav ställdes på mörkrumsutrustning, och nämnda färgtrumma blev nästan omodern efter ett par år. Då hade även Hasse Foto varit på alerten och fått försäljningen på en Helautomatisk färgframkallningsmaskin vid märke Carlin, där man kunde framkalla 12 st 18 x 24 bilder eller upp till 50 x 60 cm. En sådan inköpte jag.

Att berätta om händelser för övrigt som hänt i min ateljé är svårt. Att få ha haft sin hobby som yrke har varit underbart. Och att få ha träffat så många glada, trevliga människor inte minst, som än idag när de träffar mej, säger: "Vi var hos dej då och då och fotograferade oss". "Vilket kan vara svårt för mig att komma ihåg, då jag bl.a. fotograferade över 5000 (femtusen) brudpar.

En händelse som jag ibland har skrattat åt är, när en äldre dam hade beställt tid för att fotografera en pudelhund. Jag satte upp vovven på ett särskilt podie som jag hade för hundar. Innan jag skulle börja ta bilder satte hon på hunden en liten, ja just det, **Studentmössa!**

Jag frågade om han skulle ha den och fick till svar att: Han har tagit studenten !

Jag plåtade honom och fick i mitt tycke trevliga bilder på honom, trots studentmössan. När damen kom för att hämta bilderna studerade hon dem mycket noga, varefter hon säger: Jag tycker han ser lite ledsen ut för att tagit studenten.

Hur glad ser en hund ut som tagit studenten ?

Nästan alla brudpar var på gott humör när de kom för att fotograferas, men det fanns ju en del brudgummar som var lite motsträviga. Ibland

funderade jag på om de var tvingade till ateljén eller rent av mutade. Men som regel ”mjuknade” de när vi väl kommit igång.

Vid ett tillfälle var det en brudgum som var lite svårflörtad, och jag sade till honom att han kunde väl se lite glad ut. Han svarade då med glimten i ögat: Du skall inte tro att detta är så f.....t roligt. Och skrattade.

En pingstafton hade vi 17 st brudpar vilket jag tror är rekord för trakten. 5 min i kl.18 kvällen före kom det in ett ungt par och sade att de ville beställa tid för brudfoto. Jag frågade då när de hade tänkt detta, de svarade: I morgon, jag sade jag kan Ni komma 8,30 det är den tid jag kan erbjuda, för vi har 16 st beställda före Er.

Inga problem sade de, och dessutom kom de i de mest originella klädsel som brudpar jag haft.

Bruden hade sytt deras kläder, lika för dem båda, långbyxor, tunika (tyget typ sandfärgad linneväv) och på fötterna ”Jesussandaler” en liten söt brudbukett, jag tror hon hade plockat den själv.

Jag fick underbara bilder på dem av helt annat slag.

På tal om helt annat slag, så försökte jag att ta bilder som inte var så vanliga på brudpar, t.ex. dubbelexponerade, obs medvetet, så att kanske brudgummen fanns i profil helt i svart

Och bruden inkopierad i hans huvud. Svårt att beskriva när man inte har något att visa. Men hur som helst helt annorlunda bilder blev det. Och svåra att utföra, för att resultatet skulle bli bra.

En sådan bild ville ett brudpar ha infört i Nya Wermlandstidningen i Karlstad.

Efter ett par dagar kom ett brev från ”Familjeredaktionen” samma tidning, vari de skrev:

”Det av Eder senast insända fotot av ett brölloppar är inte lämpligt för vår familjesida, utan har förmodligen större intresse ur fotoexperimentell synpunkt t.ex. för någon speciell fototidning. Om Ni emellertid har något mer konventionellt foto av samma brudpar helst taget rakt framifrån, emotser vi gärna ett sådant”.

Det är svårt att vara konstnärlig!

Färglabbet Kungsfoto lanserade under 70 talet en nyhet när det gällde julkort, så kallade Slimline, med bild och text God Jul o Gott Nytt År. Jag nappade på iden och målade upp en stor bakgrundsfond med snölandskap, liten röd stuga m.m. Slog in några paket med julklappspapper och lite annan rekvisita lämplig för julen. Bl.a. en röd liten kälke att sätta barnen på.

Denna fotograferingstyp i samband med serie eller porträttfoto blev mycket populärt och kunderna fick två prover att beställa julkorten ifrån.

För att göra denna fotografering mer känd hade vi en söndag i nov. mån vidtalat Luciakandidaterna att visa upp sig i vår ateljé. I samband med detta så annonserade vi att vi enbart kom att fotografera för dessa julkort, kostnad för 2 prover kr: 5:- Mellan kl. 12 – 16.

På dessa 4 timmar tog vi 170 st tagningar. Det var ett härligt liv bland barn och föräldrar, och roligt hade även vi.

En sonhustru till oss fick en höst tillfälligt jobb på Kungsfoto, hon talade om att hennes svärfar hade Ateljé Sifa i Vänersborg då utbrast de på labbet: **Oh, herre Gud det är han med alla Julkortsbeställningarna.**

Förutom ateljéfotograferingarna blev jag mycket anlitad för grupp-fotograferingar, bl.a. i traktens kyrkor för konfirmationsgrupper både i staden ,Dalsland som Skaraborg.

Skolklassgrupper i såväl Norra. Södra och Östra skolorna var populära på 70-talet och en bit in på 80- talet innan den nya formen av enskilda foton kom, då det växte upp firmor som åkte omkring i skolorna och tog dessa foton.

Utbildning av mentalsjukvårdare, sjukvårdbiträde, Lantbruksskolan Nuntorp, ja listan kan göras lång där jag varit och tagit gruppbilder. Hur många tusen personer jag har haft framför kameran när det gäller gruppfoto har jag ingen uppfattning om.

Däremot har Regionsmuséet där mina neg, numera finns, men till mitt förfogande så länge jag lever uppskattat dessa till 350 000 (trehundra-femtiotusen) stycken.

En sak som fanns i våra skyltfönster var bildvändaren där vi satte ut nästan alla brudpar (en del ville inte komma ut) medan en del nästan bad om att få bli utställda. Denna var efter vad vi förstår en mycket uppskattad sak, där många personer i staden måste gå för att kolla vilka som gift sig. Till att börja med stod den ganska lågt så att man måste böja sig ned för att titta på bilderna. Detta irriterade en del damer varför de både ringde och kom in i ateljén för att klaga på den låga placeringen. De ville inte stå med ändan uppåt mot Edsgatan. Så småningom satte vi upp den på en piedestal, då blev det lugnt.

På tal om utställning. Låt mej gå tillbaka i tiden, vi hade även en 30

årsutställning på Odd Fellows lokaler på Kyrkogatan 14, där vi bl.a. fick en stor mängd blommor. Vi hade inte hunnit att öppna då vi hörde knackningar på ett fönster in mot gården, jag gick dit för att se vad som stod på och får då se en polisman stående utanför och vinkade att jag skulle öppna fönstret, lite nervöst ,vad har jag gjort?? Upptäckte att polisen var S.Gunnar Pettersson, han böjer sig ned och tar upp den största blomsterkorg jag sett och ber om ursäkt att han inte kunde vänta tills vi öppnade, samtidigt som han överräckte korgen med gratulationer från Vänersborgs Kommun. Han var vid den tiden Kommunnämndens Ordf. Ett par dagar efter mötte jag f.d. kommunalrådet Hadar Karlsson på sta'n. Jag berättade om denna blomsterkorg, då han säger att den är Du verkligen värd, för det är få som fört ut Vänersborgs namn som Du genom alla som du fotograferat.

Vi tog med alla dessa blommor och satte i våra skyltfönster, där vi tyckte de gjorde sig bra. En dam kom in i butiken, såg sig omkring och sa; **Nej, här var det ingen blomsteraffär!**

Sixten Fasth framför en av utställningsskärmarna vid 30 årsjubileumsutställningen i Odd Fellows lokaler. Bilder från 50 talet med många kända Vänersborgare. Bl.a. Hugo Broman känd bandyspelare sedermera anlitad fotbollsdomare, tvillingarna Gunnar o. Christina Carlsson. Frank Apell med saxofon, F.d. Aldermannen i Gillet Stig Larsson med studentmössan.

1988 flyttade vi ateljén till vår villa på Tomtevägen 1 på Mariedal. Man kan säga att cirkeln var slut, vi slutade där vi nästan började: I vår bostad. Vi flyttade i Febr. mån i snöstorm, enär Firma Herr Björn som köpt våra lokaler ville komma in.

På Tomtevägen hade jag inte hunnit att iordningställa ateljén för att kunna taga emot någon fotografering, när en blivande brud ringde och ville komma för att ta bröllopsfoto. Jag förklarade att jag ej var klar för detta. Hon blev mycket ledsen, då hon planerat att hon skulle vigas i samma kyrka som sin mamma och även fotograferas av samma fotograf. Inför detta argument kunde jag inte annat att säga att jag skulle försöka att få i ordning så pass att jag skulle kunna taga bilderna på dem. Hon i sin tur lovade att inte **trampa i några färgburkar**. Det hela löste sig och det var ett mycket tacksamt brudpar.

Hösten 1994 avslutade vi vår verksamhet med en 40 årsjubiléumsutställning i Vänersborgs bibliotek. Vi skulle få ha den hela oktober mån. men när vi efter 4 veckor kom för att plocka ner bilderna kom biblioteksföreståndarinnan och undrade om vi måste ta ner dem. Det var ingen som skulle ha något i veckan efter så hon ville att bilderna skulle få hänga kvar en vecka till för som hon uttryckte det: **Nu vet vänersborgarna var biblioteket finns**. Det värmdes att höra detta, och vi vet att det var många som sökt sig till utställningen, vi hade nämligen en gästbok liggande i lokalen där vem som ville kunde skriva sitt namn och där många också skrev ned sina kommentarer. Vilket också var mycket positivt. Vid vår närvaro i utställningslokalen såg vi att inte alla som besökte skrev sina namn men när vi räknade igenom namnen fann vi att nästan 2500 personer skrivit.

Detta var inte mycket om hur jag fotograferade, men att skriva om hur man fotograferar är inte lätt om man inte har något att visa.

Men en sak jag inte kan frångå att nämna, det är vår tillverkning av Canvasförstoringar. Ett sätt att överföra färgfoto på canvasduk, så att de fick ett utseende som oljemålningar. Detta blev en stor sak när jag äntligen lärt mej detta förfarande. Det ersatte i många fall oljemålningar i offentlig miljö. Jag har utfört ett antal sådana på stadsfullmäktige och kommunfullmäktigeledamöter vilka hänger i kommunhuset. Även bland våra övriga kunder var dessa porträtt populära och omtyckta.

För ett par tre år sedan satt ett barnbarn till oss och sökte efter något på

datorn, helt plötsligt fick han se en sak han blev intresserad av, där stod under rubriken SKÅNERAMAR AB.

”I början av 1970 talet startade Skånegruppen AB import av handgjorda ramar. Grundaren Kenneth Jerleke hade ett stort intresse för konst och fann en nisch att sälja handgjorda ramar till Svenska gallerier. I mitten av 70 talet träffar Kenneth Jerleke Fotograf Sixten Fasth i Vänersborg, ägare till Ateljé Sifa, som visade ett stort intresse för handgjorda ramar till sina porträttbilder, det var här intresset för handgjorda porträttramar till Svensk Porträttfotografi startade”.

talat hur de utvecklats och nu även finns i Danmark

Jag minns mycket väl denna Kenneth Jerleke som en synnerligen sympatisk och trevlig man men att de 37 år efteråt åberopar i sin presentation vårt samarbete är för mej en gåta.

Ett arbete i en fotoateljé är inte bara att fotografera. Det krävs mycket tid i mörkrum, även om jag utförde de flesta jobben där, krävdes det goda medarbetare som även kunde denna del av verksamheten.

Samt inte minst allt arbete med montering av bilder. Arkivering, alla kunder skulle införas i arkivböcker med namn adress och tel. nr. dessutom med ett arkivnummer på negativen, vilket gör att jag idag kan titta i dessa arkivböcker för att få fram kundens namn och negativnummer för ev. efterbeställning.

Från år 1969 kom min hustru Ingrid in i firman där hon skötte mycket av dessa uppgifter tills vi upphörde 1994.

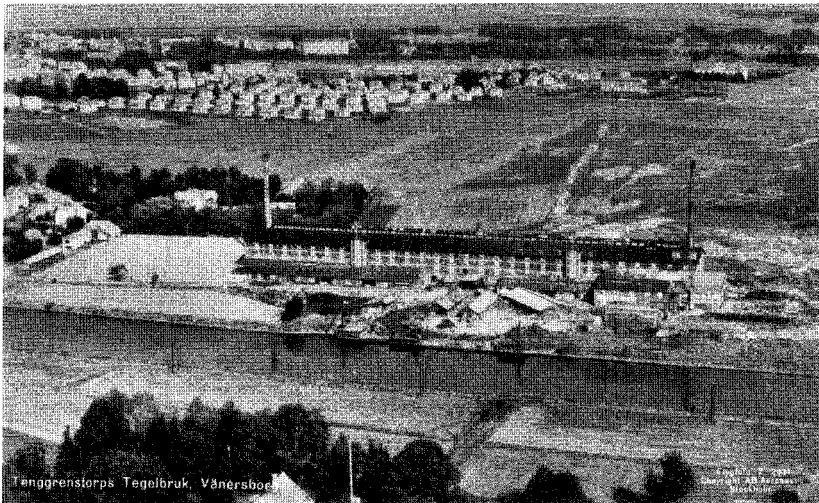
Sixten Fasth född i Vargön 1926 med maka Ingrid född Helming i Smedjebacken 1927.

Familjen Wulf - Historien om ett affärsimperium

av Bengt Carlén

För äldre Vänersborgare förknippas nog familjen Wulf i allmänhet med två företeelser - Tenggrenstorps Tegelbruk och Borgward-bilarna. Grunden till Wulfs lilla imperium lades 1924 då Gunnar Wulf köpte Tenggrenstorps Tegelbruk.

En utbredd uppfattning hos personalen på Wulf & Co var att familjen Wulf var av tysk börd. Namnet föreföll uppenbart tyskt, Gunnar Wulfs söner studerade båda i Tyskland och under många år handlade man friskt med tyska produkter. Lite konstigt var det kanske att alla i familjen hade svenska förnamn och dessutom talade ex.vis Gunnar Wulf perfekt svenska och därtill med Stockholms-accent.

Tenggrenstorps Tegelbruk. 240 meter långt och fem våningar högt. Byggt i trä och mycket eldfångt.

Det visar sig att allt handlar om en missuppfattning. Gunnar Wulf var uppvuxen i Stockholm utan några band till Tyskland; bakgrunden till det tyskklingande namnet Wulf får bli en angelägenhet för den Wulfska släktforskningen. Gunnar Wulf arbetade vid Heby Tegelbruk i Uppland när han fick höra talas om att Tenggrenstorps Tegelbruk i Vänersborg var till salu. Det blev affär och året var 1924. När sönerna Kurt och Ivar uppnått vuxen ålder sökte de sig till Tyskland för att studera; Kurt vid Handelshögskolan i Danabrück medan Ivar genomgick tegelteknisk utbildning i Oldenburg. Därmed var den inbördes uppdelningen klar - Kurt skulle komma att ägna sig åt allehanda affärer medan Ivar tillsammans med fadern kom att driva tegelbruket.

VERKSAMHETERNA SEPARERADES

1935 bildades Wulf & Co AB för att skilja affärsdelen från tegelsidan. Wulf & Co fick agenturer för allt från knappålar till gengasaggregat, merparten av tyskt ursprung. Strax innan andra världskriget fick Wulf & Co agenturen för både de tyska Hansa-bilarna och det tyska Imbert-aggregatet, ett gengasaggregat som kom att säljas i stort antal under krigsåren. En kortare tid sålde man även den österrikiska bilen Steyr.

Från Wulf & Co:s bilverkstad. Den ljusa bilen är en Hansa som ju såldes av företaget.

Bakom Hansa stod Carl Borgward, en framstående tekniker som snart även kom att låna sitt efternamn till bilarna som tillverkades vid hans fabriker i Bremen. Under krigsåren kunde Wulf erbjuda Borgward-lastbilar, naturligtvis originalutrustade med Imbert-aggregat. För övrigt såldes Imbert-aggregaten i stort antal och var mycket vanliga på lastbilar och bussar. Beträffande gengasaggregat kunde man välja på aggregat antingen för finhuggen ved eller för träkol. Ganska snart stod det klart att Imberts vedaggregat var att föredra för större motorer.

När kriget var över tog Wulf åter upp kontakten med Borgward som nu fortsatte att tillverka förkrigsbilarna. Men 1949 kunde Borgward presentera Hansa Borgward 1500, en helt ny bil med modern pontonkaross. Samtidigt kom också små lätta lastbilar men även större med dieselmotorer.

ENDAST DET BÄSTA VAR GOTT NOG

1951 anställdes Gösta Svanberg som ekonomichef vid Wulf & Co AB. Högste chef var då Kurt Wulf som titulerades verkställande direktör. Gamle bruksägaren, fortfarande still going strong, hade dock börjat trappa ner och satt som ordförande i styrelsen. Sven Lind, som var försäljningschef för bilsidan och titulerades disponent, hade också en plats i styrelsen. I bilåterförsäljarkåren kallades han för Mr Wulf.

När Gösta Svanberg kom till Wulf & Co pågick en allmän upprustning. Ambitionerna var höga.

- Min första uppgift var, enligt uttryckliga order, att etablera heta linjer med ledande advokater, revisorer, skatteexperter, bankmän, försäkringsbolag, Familjeföretagens Förening, Svenskt Näringsliv och Samhälle och inte minst med myndigheter, berättar Gösta och fortsätter:

- Det Wulfska namnet stod vid den här tiden högt i kurs, något som i högsta grad underlättade mitt arbete.

En förutsättning för ett företags utveckling är en god ekonomi, att ha finansiella resurser vilket inte minst gäller för bilbranschen. Ett problem som förföljde bolaget var den bristande likviditeten. Bilarna kom till frihamnarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. De skulle betalas tämligen omgående medan det kunde dröja betydligt längre innan betalning flöt in från återförsäljarna.

En stolt Sven Lind, t.v., visar här Borgward 1800 cabriolet för återförsäljaren i Norrköping, direktör Mellfors.

- Men Sven Lind kunde med sitt förtroendeingivande sätt många gånger få betalt i förskott på sina försäljningsresor.

ISABELLAN BLEV LYFTET

1953 presenterades en ny Hansa Borgward som nu kallades för 1800 eftersom den hade en större motor, i övrigt var den i stort sett konstruerad som föregångaren. Men den verkliga nyheten och som skulle komma att bli det stora lyftet för Wulf & Co, det var Borgward Isabella som presenterades på sommaren 1954.

Borgward Isabella blev som sagt en succé. Bilen fanns som sedan-modell, som kombi och som en mycket elegant coupe-modell i både täckt och öppet utförande. Därtill fanns en större modell, Hansa Borgward 2400, i samma lyxklass som de exklusivaste Mercedes-modellerna. Ett fåtal bilar av denna modell togs in till Sverige - Gösta Svanberg ägde en av dem.

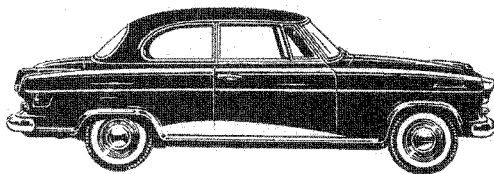
Med Isabellan kom en ny tid med en euforisk, nästan överklig, marknadssituation.

ISABELLA

nu med

10.000 mils motorgaranti

**Isabella är enda bilen med 10.000 mils
motorgaranti. Undvik dyrbara repara-
tioner – byt till kvalitet och trygghet,
byt till Isabella!**

10.000 mils motorgaranti var ett försäljningsargument på 1950-talet.

- Utgångsläget var att vi inte var bortskämda, minns Gösta Svanberg. Det var ingen ända på all glädje och optimism vi i Vänersborg fick höra, inte minst från Stockholms-kontoret. Bertil Dahlberg, vår disponent i Stockholm, kunde i dubbelknäppt, kritstrecksrandig kostym skåda en kö som sträckte sig en bra bit uppåt Sveavägen och som innehöll inte så få scenpersonligheter vilka dessutom gärna ställde upp i reklam-sammanhang.

Återförsäljare landet runt sålde Borgward med framgång även om alla inte hade de resurser som krävs idag. I exempelvis Dals-Långed i norra Dalsland sålde Anton Olssons Järnhandel Borgward med framgång och i Långed och Bengtsfors med omnejd var Borgward därför ett vanligt inslag i trafiken. Men någon service kunde järnhandeln inte erbjuda utan Borgward-ägarna fick ta sig till Vänersborg där de kunde välja på Wulfs egen verkstad ute på Tenggrenstorp eller A.Johan Larsson som var återförsäljare och en mycket viktig och värdefull samarbetspartner för Wulfs i alla år.

- Det var ett glatt men också hårt arbetande gäng som sålde Borgward hos Wulfs, minns Gösta Svanberg. Det är ingen tvekan om att vi långa tider hade svenskt rekord i övertidsuttag, mer eller mindre frivilligt faktiskt.

Pris Bertil besöker Wulfs monter på bilutställningen i Stockholm. Till vänster om prinsen står Gunnar Wulf och till höger står Kurt Wulf.

1949 startades som ett dotterbolag Kommanditbolaget Wuco. I dess regi tillverkades tyngre släp och påbyggnader för lastbilar i en verkstad i Ödeborg. Karl-Enar Lindgren var bas och allt i allo för den här grenen och till sin hjälp hade han bl.a. Nils Mårdfeldt som senare öppnade eget i påbyggnadsbranschen. Att Wuco la ner släptillverkningen berodde på att lastbilsmarknaden förändrades. Lastbilarna blev större och följaktligen kräves större släp. Ville man hänga med i den utvecklingen krävdes stora investeringar i framför allt andra och ändamålsenligare lokaler.

Andra produkter som Wuco sålde var draganordningar för såväl person- som lastbilar. Personbilsdragen kom från tyska Westfalia och för lastbilar erbjöds Rockinger som var den största konkurrenten till Herman Kreftings VBG-drag. Därutöver såldes också lätta släpvagnsaxlar från Hahn. Wuco var den del av familjen Wulfs affärsimperium som överlevde längst och försvann kring 1980.

ETT KÄNT OCH RESPEKTERAT FÖRETAG

Wulf & Co hade gott anseende och var kända och respekterade i företagskretsar, ett förtroende som byggts upp av Gunnar Wulf som kom att anlitas i många förtroendevalda sammanhang; exempelvis i Sveriges Industriförbund. Gunnar Wulf var en mycket representativ och elegant herre.

Bruksägare Gunnar Wulf med fru Elsa och dottern Gunnel.

- Ofta såg man honom med en röd nejlika i knapphålet på den skräddarsydda kostymen. Nejlikan kom för det mesta från egna odlingar i växthuset på Tenggrenstorp som gav arbete åt en anställd trädgårdsmästare.

Efter introduktionen av Borgward Isabella såg framtiden ljus ut för Wulf & Co. 10.000 mils motorgaranti infördes och Borgward-ägare som kört minst denna körsträcka premierades med diplom. För att skapa en Borgward-anda utgavs kundtidningen Borgward-Nytt. När Wulf & Co stod på topp sysselsattes inte mindre än 400 personer i Vänersborg och Stockholm. Och C.W. Carlssons Tryckeri gavs arbete med att trycka instruktionsböcker till Borgward-bilarna i stora upplagor.

Samtidigt pågick mer eller mindre en förtalskampanj mot Borgward. "Hon dansade en sommar" sa man elakt om Isabellan. Även om mycket var överdrivet fanns det också fog för viss kritik.

- Framvagnarna var en svag punkt på Isabellorna, erinrar sig Gösta Svanberg. Reklamationerna var många och bolagets serviceavdelning, som internt kallades för reklimationsavdelningen, fick förstärkas för att hinna med. Riktigt lyckades väl inte Borgward med att rätta till problemen.

BÖRJAN TILL SLUTET

Men trots allt såg framtiden ljus ut när Borgwardwerke AG i Bremen försattes i konkurs i augusti 1961. Då hade just en större modell, Borgward P100, presenterats vilken var tänkt att på allvar ta upp kampen med Mercedes. Och kanske var det just Carl Borgwards ambition att ständigt ligga på topp med nya innovationer som knäckte honom och hans livsverk.

"Med facit i hand vågar man nog påstå att detta var början till slutet för detta vitala och välrenommerade vänersborgsföretag" skrev Sven Lind i sin historieskrivning över Wulf & Co i Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 1992.

Visserligen hade tegelbruket brunnit ner till grunden sommaren 1959 men det ansågs nog inte vara så allvarligt som förlusten av Borgward-agenturen. Inom tegelindustrin sågs tegelbruksbränder faktiskt som något nästintill normalt med tanke på tegelbrukens eldfångda byggnads-

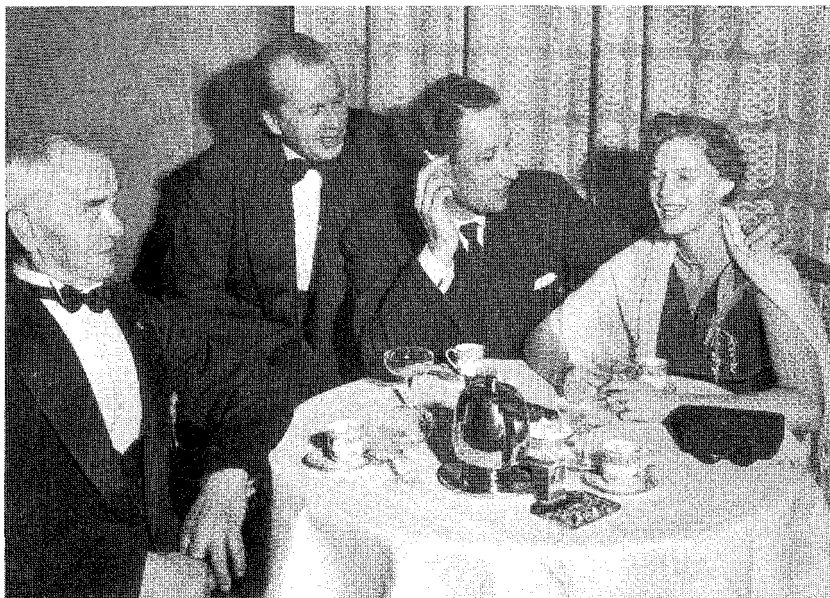

Det var omöjligt att rädda Tenggrenstorps Tegelbruk när elden väl fått fäste.

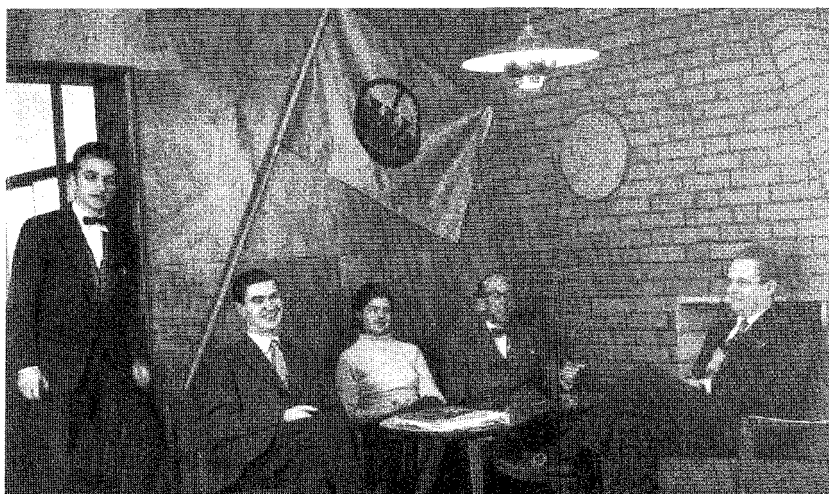
konstruktioner. Dessutom kom branden i ett läge då leran höll på att ta slut och nya byggnadsmaterial hade sett dagens ljus varför det aldrig var tal om att återuppföra tegelbruket. I stället arrenderade Ivar Wulf Ödeborgs Tegelbruk en kortare tid innan han tillsammans med kompanjonen Axel Bergstrand etablerade sig som återförsäljare av tegelprodukter.

Som sagt, förlusten av Borgward-agenturen inledde nedgången för Wulf & Co. Visserligen fick man via mångmiljardären och Fiat-ägaren Agnelli, som lät sig charmas av Wulfs delegation till Turin, agenturen för Fiat men även i omgångar för Skoda, Hillman och Glas för att nämna några fabrikat men storhetstiden måste sägas ha passerat.

”1967 såldes Wulfs Bil AB i Stockholm till dåvarande chefen där, disponent Olle Nilsson - ett led i en avvecklingsplan för Wulf & Co”, skriver Sven Lind och fortsätter: ”Företagets vd Kurt Wulf hade då efter ett verksamt arbetsliv uppnått pensionsåldern och då ingen av sönerna i tredje generationen Wulf var beredd att ta över rodret var en avveckling ofrånkomlig”.

Stämningen var god på Wulfs fester. Fr.v. trädgårdsmästaren Alfred, kamrer Lindblad, Gösta Svanberg och Ebba Larsson vars man Yngve arbetade på speditionsavdelningen.

I entrehallen hos Wulfs anordnades välbesökta brasafinar. Fr.v. Baumgartner, Osvald Kägevall, Elisabeth Svanberg, Karl Steurin och Alf Berg. Samtliga arbetade på serviceavdelningen som internt även kallades för reklamationsavdelningen. Lägg märke till Wulf-loggan på flaggan och skölden.

Varje företag har väl sin speciella atmosfär, menar Gösta Svanberg och nämner några bakomliggande faktorer.

Lojaliteten bland de anställda gentemot företaget var påfallande stor vilket det mer eller mindre frivilliga övertidsuttaget var ett gott bevis för. Alla var med i svängarna. Men hårt arbete måste också varvas med nöje; det var viktigt att ha roligt tillsammans. Firmafester, präglade av generositet från familjen Wulfs sida, arrangerades med jämna mellanrum och humorn frodades i kaffepauserna. Och i entréhallen med dess öppna spis anordnades välbesökta brasaftnar. Alla var intensivt engagerade i ett lagarbete på mycket begränsade ytor utan sofistikerade hjälpmedel.

FOTNOT: artikeln är i huvudsak baserad på en intervju med Gösta Svanberg samt Sven Linds artikel om Wulf & Co som var införd i Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 1992.

Bengt Carlén är född 1947 och arbetar som frilansskribent med transporter och fordonshistorik som specialområden. Hans första bil var en Hansa Borgward 1800 från 1953 som 1963 köptes för 300 kronor. Bilen var då körklar vilket med den tidens språkbruk innebar att den först och främst startade. Första ägaren var P. Emil Persson, bruksinspektör på Nabbensbergs Tegelbruk.

Det ena gör det andra -eller hur en artikel i Gillets Årsskrift berättar en skräna i Främmestad

av Bert Tibblin

Carl Främgård trodde sig ha hört att baron Hiertas son Hans en gång under år 1917 skulle ha flyglandat på godsets marker i Främmestad – hur var det med detta?

Han dryftade frågan med den gode vännen Lorentz, barnfödd i Främmestad och vars farfar var ladugårdsförman på godset, om vad han visste. Jo, han hade nog hört och kanske även läst om händelsen och i så fall i något av de brev hans far Gustav skrivit eller mottagit. Breven finns kvar i en låda på magasinet, så det är bara att börja leta. Där, typiskt nog i den sista av de fint ombundna brevbuntarna, finner han vad han söker. I brevet Algot skrivit till sonen Gustav står det – jag citerar:”...till sist får jag tala om att Hans var hemma i lördags på flygmaskin och den var stor skall du tro ..”

Härmed finns alltså skriftligt bevis på att Hans Hierta kommit i flygplan och landat på godset.

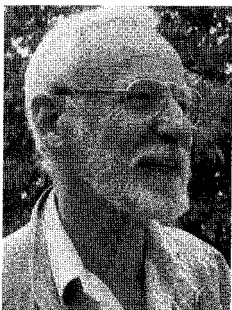
Eftersom brevet är daterat den 28 maj 1917 så bör ”i lördags” vara den 26 maj.

Så långt i historien kommen, när jag fick del av den och redan samma kväll, slår det mig att det i Gillets årsskrift för några år sedan finns en artikel, som ”Palle” skrivit om flygverksamheten på Vänersborgsfältet 1916 -18. Då självklart dessa årsskrifter finns kvar hittar jag också artikeln och vad finner jag där! Jo, att ett av de illustrerade fotografierna tagits av en viss Hans Hierta. En möjlig förklaring till historien skulle alltså kunna vara, att Hans, som uppenbarligen tjänstgjort i Vänersborg, skulle ha föreslagit någon av flygarna att köra en tur till Främmestad

och överraska familjen. Denne flygare, som själv var Hans hantverksfurir och som senare tog eget certifikat, hette Nils Haeggström. Han blev som följd av äventyret svåger med Hans i och med att tycke uppstod och giftermål ingicks mellan Elsa Hierta och Nils Haeggström.

Jag skyndade mig givetvis att informera Carl Främgård och visa upp årsskriftsartikeln, som med detta fick ytterligare fart på den elektroniska gåspennan. Carl fick genom kontakt med artikelförfattaren Folke P Sandahl ytterligare stoff och tips på och var bildmaterial och mer information skulle kunna finnas.

Carl Främgårds artikel finns nu publicerad i den nyutkomna "Främme-
stads vår bygd nr 27", som är intressant, fyllig och med mycket läsvärt
om vår tidigare flyghistoria. Han bevisar där att skränan om Hans Hiertas
hembesök med flygplan redan 1917 var helt sann bl a med hjälp av en
artikel i Vänersborgs Söners Gilles Årsskrift 2003.

*Bert Tibblin född i Vänersborg 1930.
Yrketsutbildning vid Slöjdföreningens skola i Göteborg,
nu HDK. Till 1990 egen företagare med reklambyrå i
Göteborg. Bosatt i Främestad*

Utdrag ur "Vänersborgs Historia och Vänersborgs-historier"

Utgiven 1927

Kompletterad med nottexter av Peter Johansson

av Hjalmar A Lindedal

Hjalmar Amadeus Lindedal f. i Vänersborg 1848 d. i Vänersborg 1928. Lindedal var kassör vid Sparbanken i Vänersborg. Han var pådrivande för tillkomsten av Vänersborgs museum och satt under en lång följd av år i museets styrelse. Han var därtill en av initiativtagarna till Vänersborgs Söners Gille där han var kassör och senare sekreterare. Lindedal var dessutom en drivande kraft inom stadens skarpskytterörelse. Gift med Johanna Olivia Robertsson.

Inledning

Att studera folklivet och avlyssna "folkets röst" är ett intressant och givande studium. Därvid får man ofta belägg på den kända Ehrensvärdska satsen, att "svenska folket är ett trögt folk, fullt av hetsigheter", men också att, då tillfälle till glädjeyttringar gives, det kan släppa gäcken lös och låta humorn muntert spela.

Fordom kunde man rätt så ofta träffa på dessa originella personligheter, som i vår jäktande tid tyckas bli alltmera sällsynta. Dessa original voro visserligen delvis löjliga, men då de på samma gång voro karaktäristiska för sin tid, torde det finnas skäl för att en del anekdoter om dem bliva bevarade till eftervärlden.

Såsom en särskild avdelning har jag fördenskull här sammanfört ett antal anekdoter, avseende sådana vänersborgare från svunnen tid, vilka haft en mer eller mindre originell läggning eller visat sig besitta särskild humor och slagfärdighet. Av dessa "historier" kan man utläsa, fiskaren

Fredrik Magnusson måtte hava varit boren humorist, att garvaren och poeten Petter Blomqvist trott sig vara ett stort geni, att den ryktbare jägaren L'loyd, oaktat sin långa vistelse i Sverige, intill det sista förblev en fullblodig, flegmatisk engelsman o s v.

Ett mindre vackert drag i det svenska folklynnet är den utpräglade smaken för öknamn å platser och personer. I allmänhet äro emellertid dessa namn så träffande, att det genast klarlägga platsernas eller personernas karaktär. Som av det följande framgår, ha i detta avseende vänersborgarna sannerligen icke vansläktats från övriga bebyggare inom våra svenska landamären.

Landshövdingen greve Eric Josias Sparre

Greve Eric Josias Sparre f. 1816 d. 1886

Landshövding i Älvsborgs län 1858-1886. Han var en av länets driftigaste länschefer genom tiderna och främjade utvecklingen av såväl utbildning som industri och kommunikationer. Genom hans försorg genomdrevs byggandet av Uddevalla-Vänersborg-Herrljunga järnväg, Dalslands järnväg, Borås-Varbergs järnväg samt Dalslands kanal. Sparre var även under en lång följd av år riksdagsman.

Sparre hade alltid stor mottagning på konungens namnsdag, på nyårsdagen, under landstingssessionen o s v. Tillströmningen av uppvaktande kunde därvid bliva så stor, att vid festmiddagen eller supén den serverade maten blev väl knapp, för vilket givetvis greve Sparre fick skulden. Häradsskrivare L-n i Åmål, som vid ett sådant tillfälle i trängseln kring bordet lyckats få en bit fågel, upplyste vid förfrågan en annan gäst härom med orden: "Jo, jag har lyckats få ett vingben". Greve S, som just passerade och hörde samtalet, hov i förbifarten upp sin röst och yttrade sarkastiskt: "Ändå något, sa' han som fick se Åmål!"

Konung Carl XV sade en gång skämtande till greve Sparre "Du är allt en bra dålig landshövding, Eric", varpå Sparre ögonblickligen replikerade: "Men, Ers Maj:t, det finns 24 landshövdingar, som äro sämre än jag".

Då den morske landskanslisten Frans Oskar S. tilldelades länsmanstjänsten i Mark, fick han följande förmaning av Sparre: "Får jag höra den ringaste anmärkning från Mark, får ni avsked. Avvisa aldrig en sökande, när helst han än kommer, och minns att mig få de träffa tjugofyra timmar om dygnet"

Bröderna Edvard och Olle Söllscher

Edvard Söllscher f. 1805 d. 1884 och Olof Wilhelm Söllscher f. 1811 d. 1880

Edvard och Olof var söner till handlaren Niclas Söllscher och dennes hustru Maria Elisabeth Sunnerdahl. Det är denne Niclas Söllscher som givit namn åt landeriet Niklasberg.

Olof Söllschers hustru "Olle-Mina" hette Wilhelmina Lindqvist och var född i Filipstad år 1809.

Bröderna Edvard och Olle S. voro mycket rika men även mycket snåla. De kallades "brukspatroner", emedan de en tid varit ägare av Kollerö bruk. På äldre dagar hade de inget annat bruk, än att de klippte kuponger från sina värdepapper och uppburo räntor på sina utlånade medel. Edvard hade dock ett litet lantbruk, nämligen Niklasberg, som nu innehaves av Västgöta regemente. Följande historietter om de båda bröderna må räddas till från glömskan.

När Edvard skulle fria till sin hustru, kusinen Sara*, som satt bredvid honom i soffan, knuffade han henne i sidan och sade med sin läspande röst: "Tara, Tara! Du förstår väl, vad jag menar, möt mig på halva vägen! – Och Sara mötte honom på halva vägen! Berättelsen är Edwards egen.

**Sara Josephina Sunnerdahl f. 1819 i Vänersborg d. 1899 i Vänersborg. Dotter av handlare Jonas G. Sunnerdahl (1781 - 1841) och Fredrica Brandt. Sara och Edvard gifte sig 1844.*

Edvard gällde för att vara en god lantbrukare, men huru han en sommar misslyckades häri, berättade han själv sålunda: "En vår så plöjde och harvade jag som vanligt och hade allt i bästa skick. Men så kom sommaren och hos grannen var allt så grönt och vackert, men hos mig växte ingenting utom ogräs, och då kom jag under fund med, att jag hade plöjt och harvat, men hade glömt att tå!"

Olles hustru Mina, "Olle-Mina", hade en bror, som hade stor familj, varför dennes vänner beslöto förmå Olle att giva ett större bidrag till svågern. Vi en fisketur i Göta Älv, då vännerna jämte Olle voro placerade i tvenne rankiga ekor, började de, som sutto i Olles eka enligt överenskommelse att vagga denna häftigt. "För Guds skull kanka inte så. Ä' ni galna, pojkar, en kan ju falla i älven och drunkna", skrek Olle. "Ja, det

är meningen”, blev svaret, ”och vi ska dränka dig som en katt, om du inte lovar att ge L 10000 rdr.” ”Ni ska inte skämta på det viset”, sade då Olle, men som vännerna därefter började ”kanka” ekan allt värre, blev Olle rädd och ropade: ”Han skall få pengarna!” När de så kommit i land och Olle uppmanades att giva en skriftlig förbindelse, slog han ifrån sig med bågge händerna och förklarade triumferande: ”Vad man lovar i nöden, behöver man inte hålla till döden” – och svågern fick ingenting.

Antagligen därför att han var en förmögen man, blev Olle S invald bland stadens stadsfullmäktige. Ett bland de första ärendena, han var med om, handlade om införandet av hundskatt. Olle S., som hade en mycket liten hund, ”Netta”, tyckte ”att för de små-små hundarne borde icke erläggas någon skatt, utan endast för de store-store vovarne”. Apotekare P S Pihlson*, som var en ivrig snusare, genmälde spydigt, ”att det var just för de små knärackorna det borde betalas skatt, ty de äro till ingen nytta”. Olle S, som förstod hänsyftningen, förklarade då under allmänt skratt: ”Ja, jag har råd att betala min skatt, ty jag snusar åtminstone inte upp mina pengar!”

** Apotekare Per Severin Pihlsson f. 1793 i Halmstad d. 1877 i Vänersborg. Gift med Anna Sofia Dahl f. 1806 i Eksjö. Pihlsson kom inflyttande till Vänersborg från Lindesberg 1827 och blev apotekare i staden 1835. På hans uppdrag uppfördes apotekshuset i hörnet Drottningatan – Edsgatan 1839. Han var i tjänst till 1871 då sonen Johan Severin Pihlsson, f. 1822, övertog apoteket och drev detta till 1877.*

Olle S. tyckes hava varit mera njugg än Edvard S, vilket torde framgå av följande historia. Den senare bjöd nämligen den förre och hans hustru till sig med följande ord: ”Nu skall ni till oss till jul”, vartill Olle svarade: ”det kall bli roligt”. Sedan fortsatte Edvard: ”Och så kommer vi till er på nyår”, varvid Olle gav till svar: ”Nej, vad blir det för roligt?”

För Edvard beklagade sig hans dräng sålunda: ”Hos överste d’Orchimont fick jag alltid till aftonvard 1/2 kaka bröd med smör, men hos patron bara 1/4 kaka”. Svaret blev följande: ”Hade d’Orchimont* råd att ge dig 1/2 kaka, så har jag råd att ge dig en hel kaka, men, ser du, nu är lagen den, att du skall ha en 1/4 kaka och därför får du 1/4 kaka!”

** Överste d’Orchimont är troligen översten vid Västgöta-Dals regemente Wilhelm Albrekt d’Orchimont f. 1783 d. 1861. d’Orchimont blev senare landshövding i Örebro län och t.f. landshövding i Skaraborgs län.*

Fiskaren Fredrik Magnusson

Johan Fredrik Magnusson f. 1821 i Vänersborg d. 1884 i Vänersborg. Utomäktenskaplig son till pigan Lena Gröning där fadern uppges vara vaktkonstapeln vid stadens häkte Johan Jansson.

Johan Fredrik gifte sig med Anna Ahlbom och fick med henne den i texten nämnde sonen Daniel år 1846. Paret fick senare även döttrarna Carolina 1848, Fredrika 1850 samt Amalia 1854.

Magnusson som levde i mitten förra seklet, 1800 –talet; var en av stadens originellaste och mest kände personer. Sällan eller aldrig var han nykter, och där han kryssade fram på stadens gator, hade han ofta någon spydighet till hands att kasta fram till någon av de mötande. Han kallades allmänt ”Ture-Fredrik”. Magnusson dog 1884, 64 år gammal. Historierna efter honom äro många, och av dessa må här anföras följade, de mest kända.

På ståndsriksdagarnes tid representerades Vänersborg i borgarståndet under många år av färgaren och rådmannen Jak. Landström*, som sedermera till staden donerade sitt ägandes landeri Torpa. Då emellertid Ture-Fredrik i tidningen Färdermeslandet, som under denna tid var folkets tidning, aldrig fann, att Landström väckte någon motion eller yttrade sig i någon viktig fråga, förtröt detta honom i hög grad. När därför Ture-Fredrik en dag passerade den över kanalen gående vindbron och såg rådmän L. stå å bron och se ned i strömmen, ställde sig Ture-Fredrik, halvfull som vanligt, bredvid L. och yttrade: ”Strömmen går och strömmen går, vår hjälp förutan, och riksdä'n går och riksdä'n går, din hjälp förutan!” - Ture-Fredrik hade för vana att upprepa sina yttranden eller meningar ett par gånger.

** Färgaren och rådmannen A. Jacob Landström f. 1804 i Uddevalla d. 1875 i Vänersborg. Han levde ensam tillsammans med sin syster Anna i Vänersborg.*

I Ture-Fredriks glansdagar bestod polisen i Vänersborg av endast tvenne poliser, av vilka den ene kallades ”Baggen” och den andre ”Grisen”. En vacker dag hade Ture-Fredrik hittats ute i staden så dödfull, att de båda poliserna måste på en kärra draga honom till finkan. Sedermera ställd inför dombordet, förklarade han för borgmästaren förloppet sålunda: ”Grisen drog och Baggen sköv, Grisen drog och Baggen sköv och den

fattige fiskaren åkte, han, ja, den fattige fiskaren åkte, han!”

En gång stämd till rådhusrätten, som vanligt för fylleri, blev Ture-Fredrik av domaren tillfrågad: ”Har nu Magnusson varit full igen?” – ”Ja, nådig lagman, full av godhet, full av godhet.” – ”Jag menar: full av starka drycker?” – ”Den starkaste dryck, jag känner, är vatten, ty den driver kvarnar och stora verk och bär stora ångbåter, så det är den starkaste dryck, jag känner.” Hans slingringar hjälpte dock icke, ty ”Grisen” och ”Baggen” vittnade emot honom, så att han blev dömd till böter, vilka han också enligt vanan, sedermera ”satt av” vid juletid eller annan större högtid, då det icke lönade sig att idka det kära fisket.

Greve W-ers fina ekipage höll en dag utanför stadens apotek, och uppå kuskbocken tronade den grannt livrékädde kusken. Ture-Fredrik, som kom kryssande förbi ekipaget och såg den granne kusken och hans med rött band garnerade mössa, tvärstannade och ropade till kusken: ”Är du tupp, du, är du tupp du!?” Kusken blickade oförstående på den, som han trodde, tokige frågaren. Men Ture-Fredrik fortsatte därpå skadeglatt: ”Eftersom du är så röd i kammen, du, eftersom du är så röd i kammen, du!”

Ture-Fredriks son Daniel, som följde sin fader på dennes fiskefärder i en Vänersnipa, ledsnade en dag på detta jobb och tog anställning som sjöman på en Vänerångare. Detta brott emot faderns myndighet förtörnade Ture-Fredrik och infann han sig därför vid kanalens vindbro, då ångbåten passerade, och ropade: ”Kapten! kapten! kasta’n i land, ty han är rödhårig. Han bådar olöcka, han bådar olöcka!” Innan sommaren gått till ända, var Daniel åter i sin faders snipa.

Då Ture-Fredrik en dag kom raglande fram i stora plantaget, såg han herr B-s *unga och stiliga fru komma emot sig. Just som de möttes och korsade varandras vägar, gjorde Ture-Fredrik med flit en överhaling, tog fru B. i famnen och kysste henne. Givet var att herr B häröver blev mäkta förgrymmad och eftersände den brottslige för att tukta honom. Ture-Fredrik, som antagligen icke känt fru B., erkände ödmjukligen sitt fel och föreslog följande gottgörelse: ”Jag vet ingen annan rå’, än att herrn får gå hem och kössa mi käring, hem och kössa mi käring, så ä vi kvett!”

**Eventuellt rör det sig om bataljonsläkaren Karl Bylund (1835 - 1907) och dennes hustru Charlotte ”Lotten” Holmström (1849 -1933).*

Gärna öppnade Ture-Fredrik filosoferande samtal med skolungdomen, som därvid ofta sökte skoja med honom. När han vid ett sådant tillfälle hade en skara skolpojkar omkring sig, vilka sökte driva gäck med honom, blev han förargad och tilltalade de svåraste i hopen sålunda: ”Vad tänker du att bli, du? Du skall väl bli general, du?” Från den tilltalade, som bröstdade sig över denna höga tanke, vände sig Ture-Fredrik till en annan med frågan: ”Vad tänker du att bli då, du? Du skall väl aldrig minst bli biskop, du?” Även denne kände sig naturligtvis mycket smickrad. Därpå vände sig Ture-Fredrik till en tredje sålunda: ”Du tror väl, att du skall bli president eller något annat stort, du, men du blir väl en tjuv eller en bedragare, du, som slutar i galgen, du, ja det gör du, du!” Efter detta tal försvunno pojkarne ögonblickligen, snopna och förlägna. – Här må anmärkas, att Ture-Fredrik själv var en ytterst redbar man.

På grund av fiskarens hejdlösa fiskande med nät med mycket små maskor, vilket hotade att i grund förstöra fisket i Väneren, utfärdade konungens befallningshavare i länet en förordning, som förbjöd fiske med så finmaskiga nät som hittills. Fiskarna brydde sig dock inte om detta förbud, varför de samtliga fingo en stämning på halsen. Detta blev emellertid ett svårt dilemma för dem, ty de visste, att de skulle få plikta eller i brist på medel dömas till fängelse vid vatten och bröd. Det sistnämnda hägrade nog för dem alla, ty samtliga voro fattiga. I denna svåra nöd sammankallade Ture-Fredrik kamraterna och förklarade sig vilja bli deras räddare sålunda: ”Ser ni gubbar, när målet nu ropas upp vid rätten, så säger jag, att ni allihopa äro mina drängar, och då blir det bara jag, ser ni, som får krypa in.” Alla jublade sitt bifall härtill. När målet kom före, stegade Ture-Fredrik fram och förklarade med en stor gest mot kamraterna, att det endast var han, som överträtt förbudet, ”ty alla de andre äro mina drängar”, vilket av dessa bejakades. Vid domarens förfrågan, om så förhöll sig, tyckte fiskaren *Karl F-m det vara generande, att han skulle vara dräng hos Ture-Fredrik, varför han utbrast: ”Jag är inte hans dräng!” Då inföll Ture-Fredrik genast: ”Nej, han är inte min dräng, men alla de övriga!” Följden blev, att Ture-Fredrik och F-m pliktfälldes, under det att de övriga frikändes. Efter dom replikerade Ture-Fredrik till den snopne F-m: ”Det fick du, du!”

**Fiskaren Karl Fredrik Fernström f. i Vänersborg 1837 d. i Vänersborg 1919. Han bodde i en stuga på Sjöberget med hustrun Maja Eriksdotter. Hans far var skomakaren Fredrik Alexander Fernström (1813 - 1876) och farfadern Johan Fredrik Fernström (1768 - 1824), kämnärsnotarie i Vänersborg.*

För att möjligen få förbudet mot de finmaskiga näten upphävt uppvaktades landshövdingen greve Sparre en dag av Ture-Fredrik – klädd i trätofflor! Visande sina toffelbeklädda fötter, yttrade han till Sparre: ”Se, nådige greven, såd’na ha våra storstövlar blivit, sen vi inte få fiska med de gamla näten!” Greve Sparre, som alltid senterade ett gott skratt, skrattade hjärtligt, men kunde givetvis icke göra någon ändring i förordningen.

Ture-Fredrik mötte en gång på gatan några herrar, på vilka han hälsade mycket hövligt. Då hans hälsing icke blev besvarad, ropade han förtretad efter de glömske herrarne: ”Hövlighet är en dygd – där den finnes! Hövlighet är den dygd – där den finnes!”

En gång blev Ture-Fredrik svårt sjuk och trodde sig ligga på sitt yttersta, varför han uttalade en önskan att på en gång få se ”hela sin egendom”. Han bodde då i en liten stuga i Staaks gränd och hans önskan var lätt realiserad. Den stora händelsen relaterade han sedan själv sålunda: ”Genom fönstret såg jag båten och nätet och inne hade jag Daniel och Rika och Mali och käringa och grisen – och käringa och grisen, och då såg jag hela min egendom.”

Engelsmannen Allen

Edward Kentish Allen f. ca 1818 i England d. 1866 av kolera i Vänersborg.

Allen lär hava varit son till en kyrkoherde i London. Emedan han i ungdomens vår var alltför vidlyftig, sände fadern honom till Afrika, varifrån han emellertid snart återkom, lika vidlyftig som förut. Vid en promenad som den bekymrade fadern gjorde på kajerna vid Themsen, fick han se ett fartyg med en för honom okänd, blågul flagga i masttoppen. Hörande att båten var från Sverige, begärde och fick han lov av kaptenen att medsända sonen till detta ”björnarnas farliga land”, där det borde kunna bliva folk av pojken. På så sätt kom den unge Allen till Göteborg, varifrån han styrde kosan till Vänersborg. Han blev dock icke folk, utan fortfor även här att titta för djupt i glaset och dog härstädes i kolera år 1866.

Allen förundrade sig över, att ”då han var klädd i ljusa kläder, fick han svarte fläckar på dem, och då han hade svarte kläder, fick han vite fläckar på dem”.

I sin bostad hade han en liten spis och uppassades av en gammal gumma. I avseende å detta undrade han, om han ”en gång i himlen skulle få behålla sin lille spis och sin lille madam”.

Garvaren Erik D-S

Carduansmakaren Erik Danelius f. 1792 d. 1880

Erik D-s kallades ”Kak-Erik”. Invid hans landeri Eriksberg låg en liten skogsdunge, som kallades ”Kråkskogen”. Och kråkorna, som huserade där ”Kak-Eriks duvor”.

Då ibland någon person råkade att tilltala honom med namnet ”Kak-Erik”, utbrast han förtretad: ”Det är bättre att ha e kaka än inga kaka ha!”

Vid stadens brand 1834 nedbrann även D-s’ garveri. När bönderna därefter kommo till honom för att utlösa sitt lönläder (hudar och skinn, som hos garvarne insatts till garvning), avvisades de med de förkrossande orden: ”Såg I röken? Såg i röken?”

D. hade lovat att, i fall av behov, hjälpa en släkting L-m* i V. Ryr. Så en dag kom L-m, som anlagt en liten tändsticksfabrik, och anhöll om pekuniärt understöd, varvid han fick till svar: ”Några pängar har jag inte att ge dej, men goa rå’, goa rå’”.

** Johan Fredrik Lundström, f. 1825, drev på 1870-talet Lundenholms Tändsticksfabrik på gården Ulverud i Väne-Ryr. Fabrikationen skedde i mycket blygsam skala och de enda arbetarna var Lundström själv och hans mor.*

Garvaren Petter Blomqvist

Carduansmakare/ Garvaren Petter Blomqvist f. 1788 i Vrigstad Småland d. 1866 i Vänersborg.

Författade bl.a. boken ”Reflexion uti åtskilliga moraliska, politiska och ekonomiska allmänna ämnen, jemte berättelser och poemer m.m.” Denna bok ansågs så till den grad provocerande att hovkanslern beslöt att lägga den med kvarstad på tryckeriet när den kom ut hos tryckaren Johan Qvist i Vänersborg 1838.

Garvaren Petter Blomqvist var nog en av stadens originellaste personligheter. Förutom det ädla garveriyrket övade han skalde- och pamflettyrket. Sitt skaldskap satte han mycket högt. Så t ex vid en julbjudning hos sin yrkesbroder *Rengman förklarade han, att han icke kunde rimma till julgröten såsom de andre – ”emedan han var poet”!

**Någon av garvarbröderna Daniel Rengman (1812 - 1865) och Anders Rengman (1815 - 1869). Söner av garvaren Anders Rengman (1782 - 1824) i Vänersborg.*

Under en sommar fick en person låna av honom en vagn. Som Blomqvist var rädd för, att hjulen skulle glida isär i värmen, tillsade han den andre: ”Kör i skuggen, kör i skuggen!”

Till prästerskapet på platsen, i synnerhet prosten *Prosten Carlsson, hade han ett horn i sidan. Prosten förföljde han med visor och pamfletter, varför Carlsson till sist stämde honom. Blomqvist blev därvid dömd att göra offentlig avbön inför domstolen. Efter avbörens förestående yttrade Blomqvist: ”Jag förlåter’n, jag förlåter’n”, och vad det istället för att anhänga om förlåtelse.

Prosten Carl Adolf Carlsson f. 1800 i Fivelstad i Östergötland d. 1858 i Vänersborg

År 1830 blev han utsedd till guvernementspastor på den svenska kolonin S:t Barthelemy i Västindien. Åtta år senare, 1836, flyttade han till Vänersborg där han erhöll tjänst som kyrkoherde. Carlsson verkade sedan i staden fram till sin död.

Hans son, Albert Carlsson, var den beryktade ”Rådman”, känd från Birger Sjöbergs diktning. (Förmodligen är det samma prost som omnämns som prosten C-n i stycket om Lloyd)

På sina resor till Norge tog konung Carl XIV Johan ofta vägen över Vänersborg, varvid han naturligtvis möttes och uppvaktades av stadens honoratiories och borgerskap. Lika givet var, att Blomqvist skulle stränga sin lyra till landsfaderns är. En strof i ett av hans hyllningspoem hade följande lydelse:

”Stjärnor vida
Kring din sida
Sig utsprida
Plär.”

En annan gång uppvaktade han Carl XIV Johan, vilken ju icke förstod svenska, med ett tal, som enligt vad som säges slutade med följande ord: ”Hör ditt folks jubel från dess läppar både fram och bak!”

Blomqvist hade för vana att varje dag gå till hörnet Kyrko- och Sundsgatorna för att efter skärskådande av himlavalvet utfundera den blivande väderleken. Stående mitt i gatan och efter att hava noga granskat de 4 väderstrecken, utbrast han alltid, om regnig väderlek fortfarande väntades komma att råda: ”Himlen ä rôten, himlen ä rôten!”

Den 1 juni 1837 finnes i Wenersborgs Tidningar införd följande ”filippik” mot B.: (”Införes på begäran ur Borås Nya Tidningar”.)

”Om någon gång hans vers är prosa,
så är hans prosa aldrig vers.
Bror Blomqvist, kära du, låt bli
din meningslösa poesi;
så aktningsvärd du eljest är,
jag vid min vänskap till dig svär,
att då jag läst hvad du har skrivit,
min aktning för dig mindre blivit.
Du ”vurmar” nu i hvad du ej förstår,
din väg, min Broder, aldrig till Parnassen går!!!!

Swen”

Den 8 juni 1837 kom detta svar:

Till swar å Tit. Swens yttran, uti N:o 22 af denna Tidning, torde få lämnas. Hwad Tit. Swens yttran om meningslös Poesi, hysande Wänskap, Wurm och Oförstånd, tyckes wara som cretik alltför litet utvecklat, men hwad yttrandet om wägen till Parnassen beträffar, så får förklaras att jag alldrig syftat därhän, ej håller tro mig blifwa så enfaldig att wilja göra det. Men jag hoppas snart få se att Tit. Swen uppsvingar sig på dess höjder, för att der förblifwa:

Med de Höga Idealen
Må han derwid ej bli galen!!!

Widare efter befogenhet.

P. Blomqwist.

L'lewellyn L'loyd

L'lewellyn L'loyd var född i England den 27 juli 1792 och härstammade från den urgamla gentrysläkten med stamtavla från det 6:te århundradet. Vid unga år kom han till Sverige för idkande av jakt och fiske. Sveriges "sälla jaktmarker" fann han så lockande, att han sedan stannade i vårt land hela sitt långa liv. Sina sista årtionden tillbrakte han i Vänersborg. Med sin hushållerska hade han trenne barn, nämligen en son – den i framtiden ryktbare afrikaresenären Charles Joh. Anderson – samt tvenne döttrar. L'loyd dog i Vänersborg den 17 februari 1876 och är begravnen å Västra Tunhems kyrkogård.

Då Charles Anderson for till Afrika, utbad han av fadern att få kalla sig L'loyd, emedan detta världsbekanta namn givetvis skulle för honom öppna mången dörr, som annars skulle vara stängd. Den i själ och hjärta högmodige, aristokratiska L'loyd vägrade dock sin hushållerskas son att få bära detta namn. I Afrika skapade emellertid Charles A. sig snart ett namn, och sedan han upptäckt sjön N'Gami och utgivit beskrifningar över sina färder, jakter och upptäckter, blev han världsbekant. När han därefter gjorde ett besök i hemlandet, sade L'loyd till honom: "Nou, min käre Charles, må du kalle dig L'loyd", men härtill genmålte sonen med berättigad stolthet: "Nej, nu är namnet Charles Anderson lika välkänt som namnet L'loyd". – L'loyd överlevde sin son, och har över honom uppsatt en minnestavla i Västra Tunhems kyrka.

För L'loyds räkning voro medel från England deponerade i Göteborg under förvaltning av Carnegie (eller av Dickson?). Enär L'loyd måtte till en början hava depanserat väl mycket penningar, varnades han med denna fråga: "Vad skall mr L'loyd leva utav då penningarna tagit slut?" Härtill gav han genast det genuint engelskt exentriska svaret: "Beefsteak and porter!"

Vid sina hotellbesök brukade han att till kyparne göra sina beställningar i befallande ton, t. ex. "Giv mig en biffstek!" eller "Hit med en porter!", detta beroende därpå, att han icke fullt behärskade svenska språket. En

gång tillsade honom en svensk vän: "Mr L'loyd skall vara artig och såga t. ex. "Går det an, att jag får en biffstek, eller dylikt". Detta skulle han lägga på minnet, men vid nästa besök å hotellet sade han till kyparen: "Angår det herrn, att jag får en biffstek?" vartill kyparen naturligtvis svarade. "Nej !" Då fortsatte L'loyd "Angår det herrn, att jag får en porter?" varpå naturligtvis följde svaret "Nej!" Som L'loyd emellertid under detta samtal såg, att andra gäster fingo, vad de rekvirerat, blev han i hög grad förtretad och utropade: "Hit med en biffstek!", vilken tillsägelse ögonblickligen blev fullgjord. Med anledning härav yttrade han därefter till sin svenske vän: "Svenskarne ä ett micke bra folk, men de förstå sig inte på artigheter".

L'loyd i hemmet eller i societeten och L'loyd i bondbygden eller på jaktstigen voro tvenne skilda naturer. I förra fallet var han en fullblodig aristokrat, vilket må belysas av följande: Handlanden D-g gjorde fina middagar än för societeten och än för handelskåren. Vid de förra var L'loyd ofta med, men han fordrade då, att de högsta spetsarna skulle vara bjudna. Försiktigtvis frågade han alltid vid ankomsten vaktmästarne i tamburen: "Är landshövdingen här?", "Är översten här?" o s v. Blev därvid svaret nekande, avlägsnade han sig genast med orden: "Hälsa hr D-g, att jag kommer en annan gång!"

**Troligen handlaren Otto Hartvig Dymling f. i Göteborg 1815 d. i Vänersborg 1900. Gift med Theresia Agrell f. i Vänersborg 1833 d. i Stockholm 1920*

I bondbygden åter lade L'loyd i dagen en annan natur. Där nöjde han sig med en bädd på golvet i stugorna och med vattengröt och mjölk efter dagens strapatser i skog och mark. Emedan han såväl i staden som på landet sett, att man vid insättningen av innanfönster i allmänhet bestrukit fönsterremssorna med vattengröt, hade han uppfattat, att gröten och innanfönstren voro samma sak. Det var på den grund han för sina vänner förklarade: "Innanfönster micke dålig mat!"

Vid en tebjudning hos general Haij på Onsjö tog L'loyd sockret ur sockerskålen med fingrarne i stället för med sockertången, varför generalskan gav betjänten en vink att genast komma med nytt socker. Detta observerades av L'loyd, som likväl vid kringbjudningen av pååren ånyo tog sockret med fingrarne med påföljd, att åter nytt socker kom in. När sedan L'loyd druckit sitt te, gick han till fönstret och kastade ut

tekoppen. Generalskan utbrast då: "Hur kan mr L'loyd så förstöra min dyrbara servis, som tillhör fideikommisset?" vartill L'loyd genmålte: "då sockret blev odugligt för att jag tog socker med fingrarna, måste naturligtvis tekoppen, som jag vidrört med munnen, o vara oduglig, och därför kastar jag ut koppen".

Icke förty måtte generalskan stått i gunst hos L'loyd, ty denne yttrade vid ett tillfälle: "generalskan är en micke bra karl, men generalen är en förbaskad käring". (L'loyd kunde aldrig fullt lära sig de olika svenska ordens genus.)

L'loyd hade vid en middag fått till granne vid bordet majorskan E., som därvid beklagade sig för honom, att hon icke hade fått någon servett. L'loyd erbjöd henne då att få begagna sin med orden: "nu torker jag mig i den ene änden och så kan majorskan torke sig i den andre."

Under en annan middags bjudning hade L'loyd och majorskan E. återigen blivit grannar, då majorskan frågade L'loyd: "var sköt mr L'loyd sin första björn?" varvid L'loyd svarade: "i r—n, min nådiga".

En dam, som trodde sig hava hört, att L'loyd hade arvingar, frågade honom: "Är mr L'loyd gift?", vartill han gav svaret: "Micke sällan nou för tiden".

Vid en bjudning fann L'loyd bland gästerna en gammal fin dam, som väckte hans intresse. Då han ville aktningsfullt höja sitt glas mot henne, frågade han en av sina bekanta: "Vad kallar man på svenska en gammel dam?" Den tillfrågade svarade: "gammel käring", varefter L'loyd stegade fram till den gamla damen, höjde sitt glas och sade: "Skål, gammel käring!"

De rika vännerna i Göteborg underlät aldrig att inbjuda L'loyd som gäst till sig, ehuru värdinnorna voro en smula ängsliga för L —s egendomliga sätt att uttrycka sig. Prov härpå gav han hos en familj, vars dotter, begåvad med en vacker sångröst, efter den splendida middagen vid pianot gjorde musik. Efter en med glans utförd aria, komplimenterade L'loyd henne sålunda: "Tackar så micke. Får säga att mamsell har en utmärkt vacker käft."

En gång bjuden till en bal, bjöd han upp en passerad dam till vals, men då han icke var klädd i handskar, sade damen helt stött: "Huru kan mr

L'loyd komma och bjuda upp utan att hava handskar på?" Härpå lämnade han det föga artiga svaret: "Nou var lugn, jag kan tvätta mig efteråt".

Prosten C-n anmärkte en gång för L'loyd, att han ägde laglig rätt att få s k tionde av dennes laxfångst, vartill L'loyd gav svaret: "Ja, jag låter var tionde lax gå för prostens räkning".

Källor

Arkiv

Kyrkoböcker för Vänersborgs Stad

Litteratur

Lindeddal, Hjalmar A, Vänersborgs historia och Vänersborgs-historier. Vänersborg 1927.

Svenska Män och Kvinnor. Biografisk uppslagsbok. Stockholm 1942-1955.

Warholm, Johan. W. Skara stifts herdaminne. Mariestad 1871-1874.

Mariero SK

75 år

1932 – 2007

På bilden ser vi den nyvalda styrelsen från årsmötet den 13 april 1939. Fr.v. Gösta Wilhelmsson, Åke Fransson, Lennart Andersson och ordf. Erik Emanuelsson. Samtliga kända vänersborgsprofiler, engagerade i den lokala idrotten. Det var i första hand fotboll som stod på programmet. Efter andra världskriget slut 1945 var klubben som mest aktiv och 1947 invigdes en ny fotbollsplan med tillhörande klubbhus. En stor dag för medlemmarna. I början av 50-talet gick Mariero SK ihop med Vänersborgs BOIS. BOIS åkte ur div. 4 Västergötland, 1957. Sedan dess har ett antal entusiaster från gamla Mariero SK fortsatt att hålla ihop och regelbundet ordna träffar och prata minnen. De kallar sig Kamratföreningen Gamla Marieropojkarna. Dagens medlemsantal är 36 och dessa rader har nedtecknats av en av dem, nämligen

Bertil Strandberg

Mariero SK i början av 50-talet.

Övre raden: Åke Stahre, Okänd, Valter Lindström, Roland Bögler, Stig Lindhé, Anders Gustavsson, Uno Ekman, Åke Utberg.

Nedre raden: Eric Emanuelsson, Bo Mossberg, Karlerik "Chippen" Karlsson, Evert "Hajtis" Eriksson, Sven Högberg, Ingvar Sjöö.

ÅRSKRÖNIKA 2006

Stadskassören Ferdinand Hallberg, gilletts förste ålderman, känner sig nog rätt nöjd när han från sin molntapp ser ner på sin 100-åriga skapelse. I ständig utveckling och tillväxt är jubilaren redo att fullfölja sitt självpåtagna uppdrag att utveckla och försköna vårt kära Vänersborg. När Stig Larsson överlämnade åldermannainsignerna vid vårt 100-årsjubileum till Göran Ahlin, var det efter 15 ytterligt väl genomförda gilleår med en belåtenhet, som inte kunde tagas miste på. Glädjen över att nu ha nått målet, 1 000 medlemmar, förgyllde givetvis evenemanget, som i allt övrigt präglades av allt från högtidligt medaljregn till uppsluppen gilletwist med våra charmerande systrar.

Bert Tibblin, Per Hedqvist och Göran Söderström var lyckliga gillemedaljörer och zoologen Jan Udén erhöll Axel W. Eriksson-medaljen. Golfjuniorerna Viktor Ericsson och Max Eriksson fick 5000 kr vardera till Tage Swärds minne. Året Elis Ullman-stipendium i orgelspel, tilldelades Samuel Björkman från Svenljunga. Han mottog sin utmärkelse i samband med en konsert i kyrkan dagen efter jubileumsfesten. En stor musikälskande publik fick avnjuta hans virtuosa orgelspel, såväl som traditionsenlig musikgodis från vår fina musikskola.

Gilletts gåva på 25 000 kronor till musikförenings nya flygel markerar det självklara stöd, som Gillet ger till stadens musikliv. Ambitionen att bli Sveriges bästa musikkommun är minst sagt en pretentiös strävan, men i år har två viktiga steg tagits mot det målet. Genom intensiv lobbying och envist tjat har Vänersborg fått regeringslöfte om en orkestermusikerutbildning med riksintag på Birger Sjöbergsgymnasiet. I sammanhanget har Berliner Philharmoniker uttalat att detta kan bli ett föredöme för hela Europa. – Visst är det hisnande?!

Ett annat grandios musikprojekt som sjösatts i år är vatten- och visfestivalen Aqua Blå. Vår herre, som välvilligt sponsrade denna musikfest med högsommarvärme, fick tillsammans med 4 000 besökare, mer än dubbelt vad man beräknat, uppleva allt från segling, paddling och vattenflyg, till allsköns härlig musik.

Förtrollad stämning rådde i den tropiska natten på vår nya hamnplan

där vi stod och njöt musiken från den flytande scenen i hamnkanalen. Bland alla inhyrda stjärnor lyste vår egen gillemusikant, Håkan Lind, klart i natthimlen. Vänersborgs Turist har lagt ännu en framgång till sina och planerar för nästa festival. Kanske det blir fallens dagar? Turistbolaget är nämligen, på prov, sammanslaget med Visit Trollhättan sedan någon månad. Ett arrangemang, som ger stora fördelar för båda parter. Sammanslagning mellan de båda städerna är väl ingen hit, men samverkan som ger båda parter fördelar ska definitivt tillskyndas.

Förstärkning behöver förstås också den 80-åriga manskören Sjung-Sjung. En medelålder på 75 år medför en definitiv risk för att dessa vackra mansröster tonar bort. Gillebröderna uppmanas därför att hörsamma körens vädjan om sångarstöd.

Den s.k. växthuseffekten sägs bidra till allsköns elände, som smältande isar runt polerna och snöbrist i Alperna. Här i vår småstadsideyll har emellertid vintern varit ovanligt sträng och inte sedan 80-talet har skidspåren frekventerats så flitigt, som denna vinter. Sommarvädret har, å andra sidan, varit rekordartat varmt och Vänern har varit mest att likna vid en gigantisk utomhuspool. Ja det var så varmt, att man vid Sikhall fick en släng av giftalgblooming. Eller var det möjligen etter från den infekterade debatten om kommunens förköp av Sikhalls magasin? - En "långbänk" som vi kanske inte ser slutet av än på många år. Tänk vad det blir svårhanterligt, när allmänna intressen bryr sig om gamla värdefulla hus och miljöer. Strömmarn och spannmålsmagasinet på Vattugränd är tydliga exempel på hur omöjligt det verkar vara för parterna att sätta sig ner och lösa problemen, istället för att ta hedern av varandra på tidningens insändarsidor. Hoppas det går bättre för vattentornet, som planeras till Hotel och det vackra riksbankshuset, som görs om till bostäder, om nu alltgår i lås. Förutom en bevarandeförening, som lär ha 3 000 namnunderskrifter, har man i tidningen kunnat läsa att en privatperson vill köpa Strömmarn och flytta den gamla vattensjuka kulturklenoden till Mellerud. Ja, skam vet hur denna sörja ska lösas upp.

Gilletts egen museiman Peter Johansson har i alla fall bevarat en flaggstångsknopp från den ärevördiga byggnadens storhetstid, vilken kunde beskådas i samband med museets populära utställning "Årets Skörd".

Kan vi inte bevara vår stads uterum precis som vi önskar, så kan vi

åtminstone dokumentera och visa eftervärlden. Gillets fotoutställning på konsthallen var ett succéartat exempel på detta. Välarrangerat och välbesökt. Alla gillebröder som bidrog till detta ska ha all heder. Förutom gamla vackra miljöer, som sedan länge är borta, fick vi skåda visionen av Vassbotten som framtidens bostadsparadis. Spännande att se om de nya vindar som sveper på byggnadskontoret lyckas förverkliga dessa storvulna planer.

Bland fotoutställningens rika utbud märktes en bekant 100-åring. Det var min egen anfader Emil Salonens gamla vagnmakeri. Emil, som flydde från det ockuperade Finland vid förra sekelskiftet, kom som förste nutida invandrare till Vänersborg 1905. Vagnmakeriet han startade då har varit verksamt sedan dess och drivs nu av den unge trävirtuosen Urban Karlsson.

Invandringen till Sverige har på hundra år genomgått stora förändringar, men då liksom nu, är många nysvenskar bland de flitigaste och driftigaste. Goda exempel på detta är bröderna Aboasaleh som bl.a. driver Godisbanken. De har verkat i Vänersborg 20 år och nu tar äldste brodern Adel plats i kommunfullmäktige för moderaterna. De är kristna libaneser och när den yngste brodern Michél skulle gifta sig i juli bjöd han till bröllop med sin Naserine i Beirut. Två veckor före denna fest utbröt ett blixtnarvåg mellan Libanon och Israel. Beirut ödelades än en gång och bröllopet fick flyttas till Vänersborg. Brudparets saga blev föremål för rikspressen och våra vänersborgska Libaneser fick två förstasidor och långa reportage i Svenska Dagbladet.

Inga-Lill och Bo Persson på Golvman fick utmärkelsen årets företagare och på industrisidan märktes högkonjunkturen bl.a. genom att pappersbruket gick för högtryck och att VBG-aktiern nått rekordnivåer. Företaget FTG, som gör skogsmaskiner, köps av Consafe-Ericsson, som ska göra FTG till ett miljardföretag med huvudkontor i Lilla Paris. Ja den som lever får se.

Inomhussolen på Playan, som gjort vår stad rikskänd som Nordens Barbados, ska nu expandera och idén säljs ut i världen med gillebröder Inge Lojander som vd. Samtidigt läggs ljusterapin ner på NÄL. Det finns inte evidensbaserad vetenskap som visar att ljus är bättre än placebo. Det där "placebo" måste vara bra. Det hävdar sig i alla sammanhang. Snart hävdar väl någon myndighet att ett skrott inte heller förlänger

livet bättre än placebo. Så i vetenskapliga termer, verkar det som om framtiden vare sig blir ljus eller glatt.

Agnes Carlsson från Blåsut blev Agnes med hela svenska folket, när hon vann TV 4:s idoltävling. På köpet blev krönikören uppmärksammas som fan, dvs. Agnes-fan i TV-rutan. Tänk vilket genomslag detta medium har. Från talangfull musikskoletjej blev Agnes en avgudad popstjärna på bara några veckor. I skrivande stund har vi ännu en finalist från Vänersborg, Johan Larsson, i denna otroligt populära musiktävling. Dessa framgångsrika ungdomar bäddar verkligen för kommunens höga ambition att bli Sveriges bästa musikkommun.

Agnes är den första tjej som vunnit idol och är genom detta den mest lysande av alla framgångsrika vänersborgskor under det gångna året. Andra som utmärkt sig är bandyprinsessorna som lyft innebandyn till div. 1 och bowlingdamerna som nått elitserien. Maria Vidarsson har blivit studentkårsordförande på Chalmers för 10 000 studenter och Annika Wennerblom från Blåsut fick tjänsten som stadsdirektör i Trollhättan. Snacka om infiltration innanför grannkommunens nättroja. Tillsammans för tvåstad kunde inte önska sig en bättre representant för god samverkan mellan dessa städer.

Antalet anmälda brott i Vänersborg har ökat med 600 det senaste året. Men så händer också märkliga ting. På Residensets julfest sköt moderaternas gruppleddare Lars Bergsten salut så villt, att utvecklingsdirektör Törsäter fick föras till sjukhus. Skrotpriset på koppar är så högt, att det lockat någon att länsa regionkontorets hus från dess kopparstuprör, och när hastighetsmätningen på Norra Järnvägsgatan visade, att endast en bil av femtio kör lagenligt, blir det mycket för myndigheterna att ta hand om. Tingsrättens nye chef Gunnar Krantz verkar dock ha koll på läget och kör fridfullt sin mc från hemmet i Göteborg varje dag.

Den rättsliga efterföljd för brovakten i Trollhättan som lät klaffen gå ner rakt på en passerande segelbåt lär väl bli fällande dom. Något som husbåten i Vassbotten klarade sig undan ända upp i miljödomstolen och håller sig därmed flytande ett tag till.

Stenhuggare Blomgrens sladdbarn, gillebrodern Mats Blomgren, blev riksbekant genom sin roll i TV-serien Saltön. Nu är han aktuell i SVT: s serie ”poliser” och långfilmen Kid. Erik Blix, vänersborgsson som gör

'Public Service' i 'God morgon Världen' och är redaktör för Grönköpings Veckoblad fick årets Tage Danielsson-pris, medan vår egen Birger Sjöbergtolkare och f.d. gillekrönikör, Håkan Lind, fick nöja sig med en helsida i vår eminenta lokaltidning, TT/ELA.

Sju guld i vinter OS, med tre kronors triumf som final, var härligt. IFK, som föll i kvartsfinalen mot Sandviken, gjorde ändå en av säsongens bästa insatser när de vände 0-3 till 8-3 i hemmamötet mot Motala. Adam Andreasson tog sensationellt hem H-20 klassen i O-ringen och Daniel Halldén vann Vansbrosimmet, som också utgör långdistans-SM. Även friidrotts-EM i Göteborg bjöd på svenska framgångar för både flickor och pojkar, men också på en tragisk skandal när Sven Nylander, en av våra duktigaste friidrottare genom tiderna, tillsammans med Patrik Sjöberg erkände kokainmissbruk. Nylander, som var heltidsanställd drogförebyggare för idrottande ungdomar, kommer för lång tid att vara ett pregnant exempel på hur det går, när du inte lever som du lär.

Regionhuvudstad för Västra Götaland står det lite pretentiöst vid stadens infarter. Säkert har detta bidragit till att Vänersborg fortsätter att befästa sin position i regionen, istället för, som många befarade, Göteborg skulle ta över denna roll. Nu flyttar även regionens ekonomidirektör och personaldirektör in i det nyrenoverade residenset, så nu får dom väl ladda om kanonerna.

Under rubriken "Sovstaden börjar vakna" beskriver Ann Palmnäs från konsultföretaget Coach & Co Vänersborgs centrumaktiviteter efter intervjuer med handlare och företagare. Det är väl fjolårets epitet "Slow City" som varit utgångspunkt för denna vinkling och det är tydligt att arrangemang som Kvinnlig Kvalité, Kulturnatta och Vatten- och Visfestivalen, 'Aqua Blå', förstärker intrycket av att Lilla Paris är 'på gång'. Ombyggnad av gator och torg och att staden närmar sig vattnet framhålls också. Bland önskemålen inför framtiden framhålls att de förvuxna träden i plantaget måste bort, något som säkert skulle lysa upp centrum.

Kanske är det denna positiva grundsyn på Vänersborg, som en vattennära, mysig framtidsort med snabbt växande infrastruktur, som gjorde att den politiska ledningen fick förnyat förtroende i kommunalvalet. Radarparet Ljunggren (s) och Carlsson (c) regerar vidare trots att den borgerliga alliansen M, C, Fp och Kd tar över rikspolitiken efter en trött och blek Göran Persson. Lyckliga över ett beräknat tillskott på 41 skattemiljoner

har våra politiker tänkt sig lite nysatsningar. Bl.a. har man beslutat om en ny folkhälsoplan.

”Befolkningen måste må bra för att staden ska utvecklas positivt” heter det. Men för att medborgarna också ska förstå detta och allt annat som politikerna diskuterar och kungör har man också utarbetat gemensamma skrivregler för kallelser och protokoll. Allt ska bli mer läsbart enligt kanslichefen Per Cederqvist. Något som säkert är värdefullt inte minst för alla de ledamöter som enligt statistiken inte deltar vid fullmäktigesammanträdena.

Gilletts årsskrift får bröderna tillsänt sig lika regelbundet och punktligt som vår planet snurrar kring solen, om man erlägger sin avgift till kassafogden, förstås. Detta härliga analoga dokument har under året digitaliserats och samtliga årsskrifter finns att hämta hem på Gillets hemsida www.crebe.nu/gillet. Som det mesta på nätet dessutom kostnadsfritt! Yngve Stenemark, en flitmyra vid Landsbiblioteket i Skara, håller också sedan en tid på att skapa ett digitalt sökregister, så att allt och alla som finns omnämnda i våra årsskrifter kan lockas fram med några knapptryckningar. Är det inte på gränsen till obegripligt bra?

Mot bakgrund av allt positivt som denna krönika framhållit om vår kära stad och dess förträffliga gille, så är det knappast med förvåning vi konstaterar att befolkningen växer och nu når över 37 000 invånare. Att många vill flytta hit har vi konstaterat tidigare, men det tillverkas också många nya presumtiva gillebröder och döttrar. Detta till trots att Marie Nyblom på ungdomsmottagningen ser stora brister i sexualkunskap hos våra ungdomar. Visst har många fått en del om bakfoten. Exempelvis den medelålders vänersborgare som dömdes till böter för ofredande då han skickat ett tjugotal vykort med kärleksförklaringar till en mottagare, som var iskall inför dessa Amor-skott. Eller som den höge befattningshavare i NU-sjukvården som lät uttrycka sin pilskhets genom att stå i fönstren och blotta sig för grannfruarna. Med det vet ju alla att ”så blir inga barn gjorda”.

Näväl, långtifrån allt har hamnat på hälleberget och det har varit bråda dagar på Näls BB-avdelning. Så bråda att man har tvingats se över resurserna för barnens registrering, då en förväxlingsincident faktiskt inträffat.

Detta minner osökt om den tid då Trollhättan och Vänersborg hade gemensam BB-avdelning på Vänersborgs Lasarett. Stensättare Gustafs-

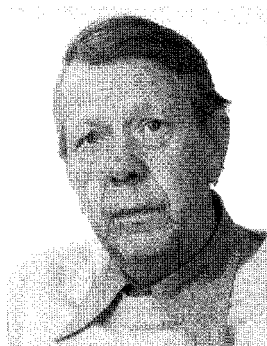
son från Vänersborg var uppe för att beskåda sin förstfödde. Syster rullade ut en vagn med tre nyfödda gossar. Två vita och en nästan helt svart. Syster, som i hastigheten blev osäker på vilken som var Gustafssons lille ättelägg sa då till Gustafsson att Gustafsson ser nog själv vilken bebis som är hans. Då kommer en Trollhättebo in och går fram till vagnen med de tre gossarna. När Gustafsson ser trollhättebon rycker han snabbt till sig den svarte gossen. Syster undrar då om det verkligen är den färgade bebisen som är Gustafssons, varpå Gustafsson replikerar: "Denne ungen är i alla fall ingen Trollhättebo!"

Bangkok, Allhelgonaafon 2006

Lars Salonen

Under tiden juni 2006 t o m juni 2007 har 20 Gillebröder fullbordat sin jordevandring och för alltid lämnat oss. Vi lyser frid över våra bortgångna Gillebröders minne.

Försäljaren Stig Claesson föddes den 26 november 1926 och avled den 5 juli 2006.

Förutom arbete i föräldrarnas handelsträdgård på Södergatan i Vänersborg anställdes han efter avslutad skolgång som springpojke vid Vänersborgs Bokhandel men det var vid Systembolaget som han la den absoluta merparten av sitt arbetsliv eller närmare bestämt 49 år. Hans engagemang för utsatta barn i olika delar av världen medförde att han efter pensioneringen arbetade på Erikshjälpens Second Hand-försäljning på Vassbotten.

Stig Claesson var en händig man som tyckte om att arbeta med trä. Intresset för fiske och båtliv fick han också utlopp för vid familjens sommarstuga vid Sannäs.

Inträdde i Gillet år 1986.

Kriminalkommissarien Carl-Martin Biörkkvist föddes den 5 juli 1918 och avled den 26 juli 2006.

Carl-Martin Biörkkvists långa polismannabana påbörjades redan 1940 och innan han kom till Vänersborg 1962 hade han tjänstgjort i Alingsås, Trollhättan, Kinna och Västra Tunhem. Om honom kan sägas att han var en utpräglad föreningsmanniska med ett brett spektrum av intressen. Idrott, idrottshistoria, samlarverksamhet och historia är några av hans starkaste intressen. Hans engagemang och kunnighet medförde också att han ofta valdes till ordförande för eller var verksam som ledare i olika idrottsorganisationer.

Hans intresse för att samla mynt växte successivt ut till att omfatta gamla ting i allmänhet och han tog initiativet till att bilda samlarklubben Bojorten i Vänersborg. När idrottsmuséet bildades återfanns han också bland initiativtagarna.

Carl-Martin Biörkkvist var även kommunalt engagerad på flera av de orter som han tjänstgjorde på under sin karriär inom polisväsendet.

Inträdde i Gillet år 1985.

Landstingsdirektören Inge Carlsson föddes den 26 januari 1929 och avled den 31 juli 2006.

Efter jur.kand.examen 1954 vidtog tingsmeritering och bl.a. arbete som bankjurist innan han kom in i landstingsvärlden. Efter att först ha tjänstgjort som kanslichef för landstinget i Gävleborgs län kom han 1968 till landstinget i Älvsborgs län där han en kortare tid innehade tjänsten som kanslichef och från 1971 och fram till pensioneringen 1989 tjänsten som landstingsdirektör.

Inge Carlssons tjänsteställning medförde också engagemang i ett flertal styrelser och som den föreningsmänniska han var engagerade han sig även i och var ordförande i Röda Korsets Vänersborgskrets, därtill aktiv i brottsofferjouren, president i Rotary och ordförande i Vänersborgs Motorklubb.

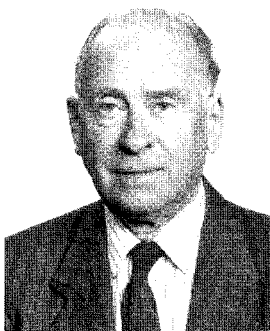
Inträdde i Gillet år 1998.

I: e brytarmontören Gunnar Hagberg föddes den 25 oktober 1926 och avled den 17 augusti 2006.

Gunnar Hagberg var under hela sitt yrkesverksamma liv verksam inom Vattenfall som linjearbetare och montör. Hans stora intresse utöver familjen var idrott. I yngre år spelade han fotboll och bandy i VIF och tillsammans med sönerna var han även aktiv i skidor och orientering i Vänersborgs Skidklubb där han även verkade som ungdomsledare. Efter pensioneringen flyttades hans sport- och idrottsintresse över till golf och curling.

Inträdde i Gillet år 1994.

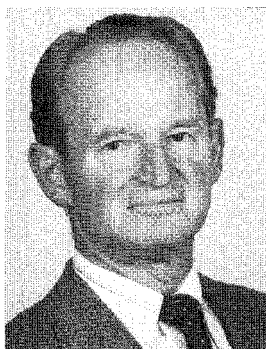

Länsombudsman, greve Edvard Taube föddes den 2 januari 1916 och avled den 3 september 2006.

Edvard Taube var lantbruksutbildad och kom att ägna sig åt lantbrukarnas såväl fackliga som ekonomiska föreningsrörelse. Bl.a. var han organisationschef för Västra Sveriges Slakterier och länsombudsman för LRF i O län.

Edvard Taube var också engagerad såväl politiskt som kyrkligt, inom kretshemvärnet, Uddevalla kommuns vänortverksamhet, hembygdsrörelsen m.m. Han släppte aldrig banden med födelsestaden Vänersborg och var bl.a. ordförande i Sällskapet Vänersborgs Skolkamrater under en lång följd av år.

Inträdde i Gillet år 1946

Frisörmästaren Åke Eriksson föddes den 4 maj 1921 och avled den 12 september 2006.

Redan som 15-åring fick han lärlingsplats hos frisörmästare Ludvig Magnusson på Drottninggatan i Vänersborg. Därefter var han anställd hos frisörmästare Knut Olsson på Östergatan varpå han 1951 övertog Ludvig Magnussons salong och erhöll några år därefter eget mästarbrev.

Ett starkt fritidsintresse var uppfödning av dvärg- och prydnadshöns för vilket han uppmärksammades och belönades på ett flertal utställningar. Folkdans, gillesdans och gammaldans roade honom också.

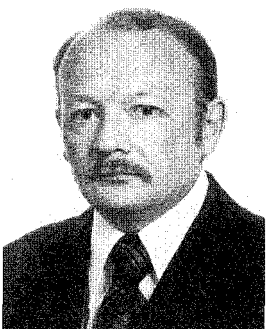
Inträdde i Gillet år 1958.

Direktören Carl-Enar Lindgren föddes den 9 september 1921 och avled den 5 oktober 2006.

Tack vare sina tekniska anlag kom han att ägna sitt yrkesliv åt fordonsbranschen. Han var i många år anställd inom Kommanditbolaget Wuco som i Ödeborg tillverkade släpvagnar, husvagnschassin m.m. När Wuco kring 1980 upphörde övergick han till att för internationella uppdragsgivares räkning sälja produkter med anknytning till påbyggnadsbranschen på den svenska marknaden.

Inträdde i Gillet år 1965.

Förvaltningssekreteraren Rolf Davidsson föddes den 19 augusti 1935 och avled den 22 oktober 2006.

Efter tioalet år på länsstyrelsen i Vänersborg kom han att ägna sig åt skoladministrativa frågor; först inom länskolnämnden, därefter som skolsekreterare resp. förvaltningssekreterare inom Vänersborgs kommun.

På sin fritid var Rolf Davidsson engagerad i Humanistiska Förbundet där han var skattmästare och efter pensioneringen ägnade han sig gärna åt boulespel.

Inträdde i Gillet år 1996.

Polisinspektören Tage Angséus föddes den 14 april 1924 och avled den 17 oktober 2006.

Efter några år inom bilbranschen anställdes han 1947 vid polisen i Vänersborg och blev sedan yrket trogen fram till pensioneringen. Tage Angséus var engagerad inom Frimurarorden och den fysiska spänsten hölls i topp genom regelbunden motionssimning. Ett annat intresse var sommarstugan vid Vänern.

Inträdde i Gillet år 1975.

Fastighetsförvaltaren Lennart Johansson föddes den 30 januari 1936 och avled den 26 oktober 2006.

I unga år var han verksam inom försäkringsbranschen för att sedan knytas till klädkedjan Gulins och fick i uppdrag att ansvara för företagets stora fastighetsinnehav.

Lennart Johansson var en hängiven Odd Fellow-medlem och under sin tid i Kungälvslögen beklädde han höga poster. När han på senare år återvände till Vänersborg var det naturligt för honom att engagera sig i den lokala lögen.

Inträdde i Gillet år 2004.

Telearbetaren Sven-Olof Hagstedt föddes den 30 oktober 1941 och avled den 2 november 2006.

Sven-Olof Hagstedt var i många år anställd på Televerkstaden men det är för hans närmast livslånga engagemang inom VIF som han kommer att minnas. I yngre år var han aktiv utövare av olika sporter och gick senare över till att vara ungdomsledare och domare i såväl bandy som fotboll.

Inträdde i Gillet år 1982.

Hantverksföreståndaren Holger Nilsson var född den 9 mars 1913 och avled den 17 november 2006.

Efter avslutad skolgång praktiserade han hos ett flertal skrädderier och fick sedan anställning i skrädderiet på Restads Sjukhus som hantverkare. Efter att ha fortbildat sig inom såväl skräddaryrket som inom psykiatri avancerade han till hantverksföreståndare; en tjänst som han innehade fram till pensioneringen.

Holger Nilsson var en intresserad sångare och sjöng i många år i Restads manskör, Sjung-Sjung och Par Bricole-kören.

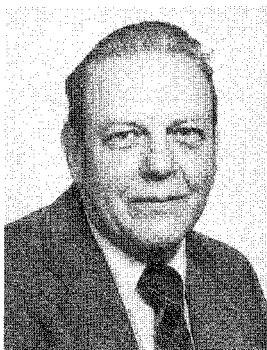
Inträdde i Gillet år 1983.

Reklamtecknaren Stig Agroth föddes den 1 juni 1920 och avled den 20 december 2006.

Stig Agroth arbetade som reklamtecknare med bl.a.illustrering av tidningsannonser och postorderkataloger. Den konstnärliga ådran fick han utlopp för genom att framför allt gå runt i olika stadsmiljöer och med pennans hjälp återge det som han fann intressant. Bl.a. har han tecknat av Vänersborgs-miljöer som idag till stor del är försvunna.

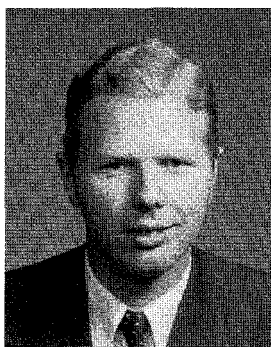
Inträdde i Gillet år 1996.

Mentalskötaren Arne Andersson föddes den 10 juni 1926 och avled den 25 december 2006.

Med undantag för en kortare anställning vid August Anderssons Grossistfirma i Vänersborg var Arne Andersson anställd vid Restads Sjukhus, dvs det som senare kom att kallas för Östra Klinikerna. Han var också fackligt engagerad och var både kassör och revisor i Svenska Kommunalarbetarförbundet. Som pensionär fick han utlopp för sin kreativitet i Seniorerenas Hobbyslöjd.

Inträdde i Gillet år 2000.

Brunnsborrharen Sune Nilsson var född den 9 april 1923 och avled den 2 januari 2007.

I unga år utbildade han sig till lantbrukare och bedrev också lantbruk en tid. Därefter kom han att ägna sig åt brunnsbörning; såväl i Sverige som internationellt. Genom det egna företaget Vyrmetoder AB engagerade han sig även inom vattenreningsområdet med nya metoder.

Jakt och fiske och hundar var tre starka intressen med särskild betoning på hundar. Tillsammans med hustrun Ulla bedrev han ett förnämligt avelsarbete för att rädda Västgötspetsen, introducerade Golden Retriever i Sverige, bildade Älvsborgs Kennelklubb osv.

Inträdde i Gillet år 1958.

Köpmannen Ragnar Andersson föddes den 20 januari 1919 och avled den 8 mars 2007.

Familjetraditionen påbjöd att Ragnar Andersson skulle bli målare men traditionen bröts. Ragnar började i stället vid 13 års ålder som springpojke hos Ernst W Erikssons speceriaffär. Han avancerade till expedit efter att ha fortbildat sig på Vänersborgs Yrnesskola och genomgått utbildning i Köpmannainstitutets regi. En kortare tid var han anställd som expedit i Carl W Andersson Speceriaffär på Edsgatan och när tillfälle gavs övertog han affären som han arbetade upp mycket framgångsrikt. Han tvingades dock sälja affären 1953 efter att ha drabbats av en ögonsjukdom.

Ragnar Andersson månade mycket om sin släkt och familj och kan betecknas som en estet som tyckte om allt som var vackert. Antikviteter och i synnerhet gamla möbler intresserade honom mycket.

Inträdde i Gillet år 1935.

Lokföraren Reinhold Göthberg föddes den 4 september 1920 och avled den 3 april 2007.

Efter avslutad skolgång i Vänersborg fick han sin första anställning vid Korp & Söners Verkstäder. 1942 anställdes han vid SJ i Borås och efter placeringar i Vänersborg, Jönköping och Göteborg tjänstgjorde han från 1955 och fram till sin pensionering i Uddevalla.

Under 1940-talet var han framgångsrik tungviktsbrottare i Vänersborgs Brottarklubb samt roddare i det berömda "Holdorlaget" från Vänersborgs Roddklubb.

Efter pensioneringen ägnade han sig gärna åt smide och snickeri samt båtliv på västkusten i den egenhändigt byggda båten.

Inträdde i Gillet år 1994.

Överläkaren Björn Smith föddes den 11 februari 1932 och avled den 8 maj 2007.

Efter medicine licentiatexamen 1961 kom han att verka inom psykiatri med anställningar inom Älvsborgs läns landsting och Bohusläns Regemente. Mellan 1967-73 var han även privatpraktiserande läkare.

Björn Smith var en ordensmänniska med medlemskap i Odd Fellow, Frimurarorden samt Par Bricole. Ett annat intresse var fotografering.

Inträdde i Gillet år 1983.

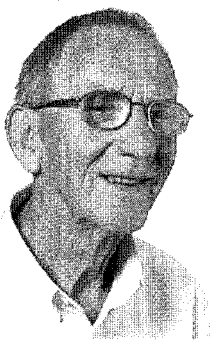

Byggmästaren Ingvar "Spånga" Johansson föddes den 12 januari 1918 och avled den 16 maj 2007.

Sitt smeknamn till trots var han född i Vänersborg och började i unga år att arbeta som snickare. Ett flertal hus och lokaler vittnar dock om att han med tiden övergick till att vara byggmästare.

Ingvar Johansson var en mångsidig idrottsman med meriter inom friidrott, orientering och bordtennis. 1936 knöts han till Tunhems GIF och fortsatte sedan i Trollhättans IF, IK Ymer och Vänersborgs AIK. 1938 blev han juniordistriktsmästare i löpning på 5000 meter och sedan fortsatte framgångarna på distrikts- och landskapsnivå på distanserna 5.000 och 10.000 meter. Samtidigt med Ingvar Johansson var medeldistansaren Ingvar "Spånga" Jansson från Spånga, därav Ingvar Johanssons smeknamn. Ingvar Johansson hade också en komisk ådra och författade under årens lopp diverse vitsar och revytexter.

Inträdde i Gillet år 1955.

Flygteknikern Thore Milling föddes den 16 december 1924 och avled den 17 maj 2007.

Thore Millings stora intresse i livet var flyg i alla dess former. Han sökte sig därför till flygvapnet och tjänstgjorde i många år på Sätenäs som flygtekniker såväl i hangarerna som i luften. Han var också en mycket skicklig segelflygare och satte flera uthållighetsrekord. Segling i båt var ett annat starkt intresse.

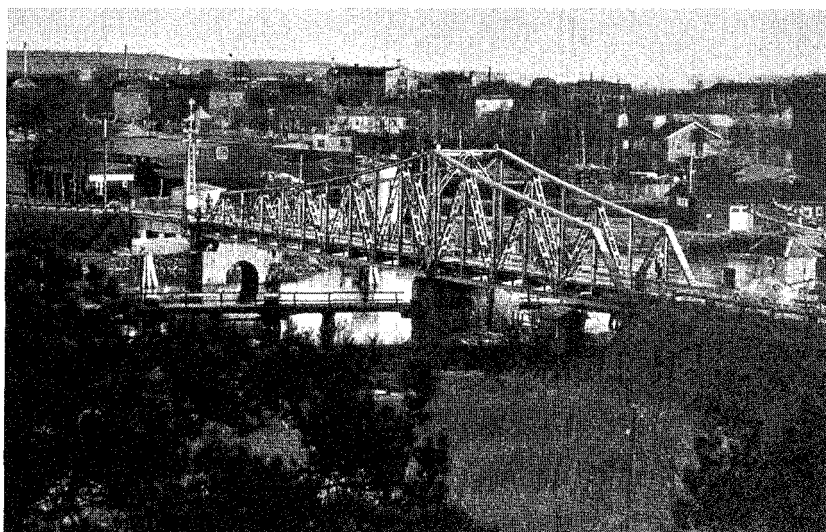
Inträdde i Gillet år 1952.

Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra då solen gått ned.

Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Nattliga vinden söver dem,
susar sin vaggande sång.

(Anita Halldén)

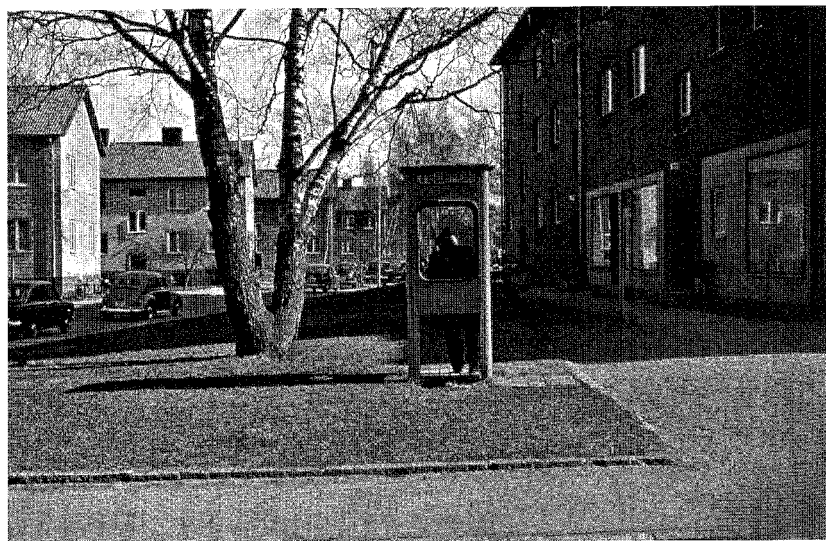
Bilder från Vänersborg

Gamla Dalbobron med staden i bakgrunden. Foto: Stig Olsson

Nisse Jacobsson, Fredman och Norberg vid Andersson & Larssons brädgård på Vassbotten. Foto: Lennart Ahlin 1952.

Skansgatan – Kronogatan mars 1974. Foto: Stig Olsson

MÅL!!! Lotsgatan – Fredriksberg jan 1973, Foto: Stig Olsson

*Knut Kahnberg och Georg Sunnerdal krattar löv vid kyrkan.
Foto: Lennart Ahlin 1952*

Dalbobron – Lilla Vassbotten år 1900. Foto: Okänd

*"Jogus" Johan Gustafsson vid järnvägsstationen
– "Kokosbullen" även kallad. Foto: Lennart Ahlin 1952*

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES MEDLEMMAR

Hedersledamöter: Wahlin, Carl-Viking,
Larsson, Stig

	Födelse- år	Inträdes- år
AARSRUD, CHRISTIAN, Brålanda	1938	06
AARSRUD, WILHELM, Dir. Vänersborg	1942	06
ABOASALEH, TONY, Vänersborg	1969	06
ABRAHAMSSON, GUNNAR, Vänersborg	1942	05
* ADOR, HANS, Personaldirektör, Växjö	1935	75
AHLBERG, ANDERS, Servicetekniker, Vänersborg	1966	80
AHLBERG, MORGAN, Skara	1971	05
AHLBERG, SVEN-ARNE, Örebro	1942	07
AHLIN, ANDERS, V. Frölunda, <i>ständig medlem</i>	1965	78
* AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem, 1:e Älderman</i>	1944	58
AHLIN, ULF, Kungälv, <i>ständig medlem</i>	1968	78
AHNSTEDT, LENNART, Vänersborg	1945	01
ALBINSSON, ANDERS, Servicetekniker	1968	99
ALDÉN, BENNY, Vänersborg	1942	06
ALEXANDERSSON, HANS, Biolog, Vänersborg	1948	75
ALFREDSSON HÅKAN, Bovallstrand	1951	95
* ALFREDSSON, LARS, Adm. chef, Vänersborg, <i>Ledamot beredningsnämnden</i> ,	1956	76
ALMHAGE, EJE, Köpman, Vänersborg	1945	94
ALMQVIST, DICK, Polisinspektör, Hunnebostrand	1947	88
ALMQVIST, PETER, Hälsooskyddschef, Vänersborg	1950	00
* AMGÅRD, KARL-ERIC, Kommunalarbetare, Vänersborg	1940	74
ANDERSEN, HASSE, Speciallärare, Vänersborg	1940	92
ANDERSSON, ANTON, Tapetsör, Vänersborg	1971	04
** ANDERSSON, ARNE, Yrkesvalslärare, Vänersborg	1917	43
* ANDERSSON, ARNE, Verkstadschef, Vänersborg	1923	80
ANDERSSON, BENGT, Vänersborg	1944	04
ANDERSSON, BERNE, Vänersborg	1944	97
* ANDERSSON, BO, Ingenjör, Varnhem	1940	74
ANDERSSON, BO, Vaktmästare, Vänersborg	1957	88
ANDERSSON, CARL-OTTO, Vänersborg	1923	83
ANDERSSON, CENNY, Ingenjör, Frändefors	1963	83
* ANDERSSON, CHRISTER, Fil.mag. Vänersborg	1945	55
ANDERSSON, CLAES GÖRAN, Tapetsör	1937	99
ANDERSSON, CONNY, Sjukhuschef, Vargön	1947	05
ANDERSSON, DICK, Vänersborg	1944	05
ANDERSSON, GLENN, Elektriker, Trollhättan	1946	84

ANDERSSON, HANS, Vänersborg	1965	04
ANDERSSON, HÅKAN, Sjukvårdare, Trollhättan	1949	85
ANDERSSON, HÅKAN, Mellerud	1950	98
ANDERSSON, JAN, Leg. veterinär, Vänersborg	1951	89
ANDERSSON, JENS, Vänersborg	1912	83
* ANDERSSON, JOHN, Maskinchef, Vargön	1953	74
ANDERSSON, KARL-ERIK, Bankdirektör, Vänersborg	1925	82
* ANDERSSON, KENT, Bilförsäljare, Vänersborg	1944	81
ANDERSSON, KENT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1942	90
ANDERSSON, KRISTIAN, Vänersborg	1972	97
* ANDERSSON, KURT, Typograf, Vänersborg	1940	80
ANDERSSON, LARS-OLOF, Överläkare, Bjästa	1945	01
ANDERSSON, LENNART, Vänersborg	1926	80
ANDERSSON, OVE, Vänersborg	1945	04
* ANDERSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1928	76
ANDERSSON, RICARD, Ingenjör, Vänersborg	1926	94
ANDERSSON, ROLF, Apotekare, Upplands Väsby	1936	94
ANDERSSON, STIG, Vänersborg	1938	94
** ANDERSSON, STIG, Socialvårdsschef, Vänersborg	1918	45
ANDERSSON, STIG, Sjukvårdare, Vänersborg	1936	87
ANDERSSON, STIG LENNART, Vänersborg	1932	88
ANDERSSON, SVEN, Målare, Vänersborg	1949	00
ANDERSSON, SVEN, Målare, Vänersborg	1931	05
ANDERSSON, SVEN GUNNAR, Redaktör, Åkersberga	1928	83
ANDERSSON, TOMMY, Köpman, Vänersborg	1950	75
ANDERSSON, TOMMY, Ingenjör, Vänersborg	1950	83
ANDREASSON, JÖRGEN, Musiklärare, Vänersborg	1957	05
ANDRÉEN, FREDRIK, Vänersborg	1971	99
ANDRÉEN, HÅKAN, Frändefors	1942	82
ANDRÉEN, ROBERT, Lysekil	1976	99
ANKARTOFT, BENGT, Verktygstekniker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, JAN, Maskinmätare, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, PATRIK, Ingenjör, Vargön	1964	90
ANKARTOFT, STURE, Överingenjör, Vänersborg	1936	90
APPEL, ERNST, Vänersborg	1937	04
ARFWIDSSON, SUNE, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1942	98
ARVEKLEV, LAGE, Vänersborg	1950	98
ARVEKLEV, LEIF, Vänersborg	1952	96
ARVIDSON, BENGT, Skötare, Vänersborg	1949	75
* ARWIDSSON, UNO, Expeditionsassistent, Vänersborg	1927	60
ASP, PETER, Informations chef, Vänersborg	1968	05
* BACK, INGVAR, Rörmontör, Vänersborg	1932	73
* BACK, JAN, Vänersborg	1934	63
BACK, KURT, Pensionär, Vänersborg	1931	93
BACK, ROGER, Fotograf, Vänersborg	1956	83
BARTHOLMES, MICHAEL, Ingenjör, Vänersborg	1957	89
* BENGTTSSON, ROLF, Faktor, Vänersborg	1934	76
BENGTTSSON, ROLF, Överläkare, Vänersborg	1939	03

BENTON, GUNNAR, Marknadsanalytiker, Hisings backa	1936	97
BERG, CHRISTIAN, Uddevalla	1968	68
BERG, LARS, Vänersborg	1945	00
BERG, LARS, Affärsutvecklingschef, Vargön	1967	02
BERG, LENNART, Vänersborg	1950	94
BERGENFELDT, HANS, Vänersborg	1935	05
BERGENHEIM, KLAS, Billdal	1970	96
BERGER, ANDRÉAS, Malmö, <i>ständig medlem</i>	1974	76
* BERGER, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg, <i>ständig medlem</i> ,	1943	55
BERGER, MAGNUS, Lund <i>ständig medlem</i>	1967	76
BERGER, MAX, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1970	76
BERGER, NIKLAS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1973	98
* BERGER, ORVAR, Tandläkare, Vänersborg	1937	72
** BERGMAN, KARL-ERIK, Ingenjör, Nol	1930	48
BERGSTRÖM, ERLING, Vänersborg	1933	96
* BERGSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1950	80
* BERGSTRÖM, RAGNAR, Vänersborg	1942	80
BERNER, CARL, Vänersborg	1970	05
BERNLING, JOACHIM, Advokat, Vänersborg, <i>Ledamot beredningsnämnden</i>	1960	99
BERNLING, KARL, Postiljon, Vänersborg	1957	97
BERNLING, OLLE, Advokat, Vänersborg	1922	89
BILLENGREN, LARS, Köpman, Mellerud	1938	75
BJARNELL, KARL ERIK, Lantbrukare, Vänersborg	1918	83
BJARNELL, YAN-ERIK, Vänersborg	1955	07
BJELKHOLM, SEFAN, Vänersborg	1954	05
* BJÄRUDD, MATS, Halmstad	1945	80
BJÖRK, JAN, Direktör, Vänersborg	1949	04
BJÖRKENSTOCK, JAN-OLOF, Munkskänk, Västervik	1948	82
BJÖRENDAHL, LARS, Kanslichef, Vänersborg	1945	88
BJÖRKLUND, JAN ÅKE, Stockholm	1938	00
BJÖRNBERG, BERTIL, Vänersborg	1924	05
BJÖRNBERG,CHRISTER, Göteborg	1952	05
BJÖRNBERG, KENT, Lidingö	1946	05
BJÖRNBERG, MARTIN, Pol.Mag. Mölndal	1968	94
** BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamr., Vänersborg		
<i>Innehavare av gillet's medalj (2002)</i>	1927	54
** BJÖRNBERG, SVEN, Polisman, Vänersborg	1929	54
* BJÖRNBERG, THOMAS, Civilingenjör, Vargön	1953	77
BJÖRNDAHL, GUNNAR, Vara	1939	97
* BJÖRNDAHL, KARL-ERIK, Bokbinderimästare, Vänersborg	1926	60
BJÖRNSSON, BJÖRN, Adjunkt, Vänersborg	1952	05
* BLIXT, BENGT, Maskinmästare, Uddevalla	1929	80
BLIXT, PETER, Begravningsentreprenör, Vänersborg	1965	95
BLOM, TOMAS, Vänersborg	1964	98
BLOMGREN, BENGT, Vänersborg	1946	04
BLOMGREN, ERIK, Oslo, Norge	1973	83
* BLOMGREN, LARS, Kommunallråd, Vänersborg	1941	77
* BLOMGREN, MATS, Vänersborg	1960	77

BLOMQVIST, STEN, Herr, Vargön	1939	94
BOBERG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1982	87
BOBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1946	92
BOBERG, MARKUS, Enskede	1972	87
* BODÉN, SIGVAR, Ingenjör, Norsborg, <i>ständig medlem</i>	1923	55
BOHLIN PONTUS, Civ. ing., Sollentuna	1968	95
BOSLÉN, ANDERS, Tapetsör, Vänerborg	1936	06
BOMAN, FREDRIK, Civilingenjör, Torslanda	1973	00
BOMAN, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg, <i>Ledamot beredningsnämnden</i>	1948	94
BOMAN, MERRIL, PR Manager, Göteborg	1953	90
BONDESON, CHRISTER, Hovås	1941	02
BORGEMYR, JAN, Vänersborg	1946	04
BORGLIDEN, INGE, Vänersborg	1936	94
BORNSTRÖM, STIG, Vänersborg	1940	04
BRATTWALL, JAN, Landstingsdirektör, Vänersborg	1942	91
BRUUN, STEN, Skogsmästare, Frändefors	1930	05
BRYNGELSSON, STIG, Verkstadsmontör, Vänersborg	1927	91
BRÄNNLUND, FRANK, Vänersborg	1953	02
BÜGLER ULF, Vänersborg	1957	04
BYSTRÖM URBAN, Kriminalvårdare, Vargön	1962	97
* BÄCKSTRÖM, BERTH, Åkeriägare, Vänersborg	1946	67
BÄCKSTRÖM, EMIL, Vargön	1976	85
* BÄCKSTRÖM, GUNNAR, Åkeriägare, Vänersborg	1932	67
BÖRRETZEN, JENS, Överläkare, Vänersborg	1938	06
BÖTTIGER, KARL-IVAR, Vänersborg	1932	05
CARLÉN, BENGT, Vänersborg	1947	83
CARLSTRÖM, ROLAND, Vänersborg	1942	96
CEDER, BENGT-GÖRAN, Frändefors	1945	05
CEDER, BERNT, Telearbetare, Vänersborg	1933	90
CEDERQUIST, PÄR, Kommunjurist, Vänersborg	1944	99
CERBEUS, THOM, Produktionstekniker, Vänersborg	1945	04
CHRISTENSEN, EGON, Konditor, Vänersborg	1923	05
CRANTZ, CURT GÖRAN, Pol.mag, Vänersborg	1958	90
CRONQUIST, TORD, Körsnär, Vänersborg	1927	94
* DAFGÅRD, BENGT, Arbetsl. Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1939	50
DAHLBOM, ERIK, Frändefors	1971	99
DAHLBOM, MATS, Kommunjurist, Vänersborg	1964	01
DAHLBOM, STIG, F.d. Lagman, Vänersborg	1928	05
** DAHLGREN, ARNE, Byrådirektör, Vänersborg	1918	55
DAHLGREN, EBER, Vänersborg	1926	89
DAHLGREN, LEIF, Banktjänsteman, Vänersborg	1945	85
DAHLÖF, MATS, Uppsala	1965	67
DANIELSSON, ALLAN, Skolvaktmästare, Vänersborg	1937	07
DANIELSSON, THOMAS, Frändefors	1948	97
DANIELSSON, WOLLMAR, Vänersborg	1933	05
DAREFELT, GÖSTA, Vänersborg	1928	00
DAUNIUS, CARL, Överläkare, Vänersborg	1935	01

* DAVIDSSON, BENGT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1957	71
* DAVIDSSON, BILT, Bankkamrer, Vänersborg	1938	64
DEHRÉN, JONAS, Frändefors	1971	05
DENNISSON, STIG, GÖRAN, Mariestad	1956	05
DRUFVA, ULF, Vänersborg	1950	97
DUELL, GÖSTA, Försäljare, Vänersborg	1928	01
ECKERWALL, ÅKE, Filipinerna	1934	99
EDBERG, PEO, Göteborg	1948	01
* EDVARDSSON, GUNNAR, Vänersborg	1916	71
EDVARDSSON, GÖRAN, Vänersborg	1950	07
EILERTSSON, NILS, Åklagare, Vänersborg	1934	02
EK, CARL-GUSTAF, Teknologie doktor, V Frölunda	1958	83
** EK, HARALD, Överstelöjtnant, Varberg	1919	44
EK, LARS-ANDERS, Församlingspedagog, Lidköping	1954	83
EKDAHL, PER OLOF, Vänersborg	1946	97
* EKHOLM, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg	1935	73
EKHOLM, HÅKAN, Frändefors	1951	98
EKHOLM, JOHAN, Vänersborg	1963	87
* EKLIND, LARS, Överstelöjtnant, Linköping	1957	74
* EKLUND, BO, Lagerchef, Vänersborg	1937	80
EKMAN, GUNNAR, F.d. Rektor, Vänersborg	1928	01
* EKMAN, LARS, Tekniker, Vänersborg	1949	74
EKSTEDT, GÖRAN, Vänersborg	1949	05
* EKSTEDT, THOMAS, Utvecklingsledare, Råå	1951	65
* EKSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1943	80
EKVALL, TONY, Vänersborg	1971	07
ELENSTIG, ELOF, Köpman, Vänersborg	1930	75
ELGH, LARS-ERIK, Vänersborg	1947	98
ELMQUIST, JOHN-EVERT, Sjukhusdirektör, Vänersborg	1922	89
ELMQVIST, SÖREN, Museitekniker, Vänersborg	1940	75
EMANUELSSON, GÖTE, Vänersborg	1956	06
ENGDAHL, KENT, Posttjänsteman, Vargön	1953	04
ENGHOLM, CARL, Uppsala	1941	04
* ENGLUND, CLAES, Agronom, Lidköping	1943	47
ENGLUND, JAKOB, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1981	82
* ENGLUND, MAGNUS, Tandläkare, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1949	49
ENGLUND, NILS-ERIK MAGNUS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1966	66
* ENGLUND, NILS TURE, Leg. läkare, Uddevalla	1939	47
ENGLUND, OSKAR, Lidköping, <i>ständig medlem</i>	1983	83
ENGLUND, SAMUEL, Civ.ing. Lidköping, <i>ständig medlem</i>	1977	82
ENGLUND, TEODOR, Lidköping, <i>ständig medlem</i>	1985	85
ENGSTRÖM, PER-ARNE, Försäljare, Vänersborg	1935	85
ENORSON, LARS, Elinstallatör, Vargön	1939	90
* ERICSSON, ANDERS, Tandläkare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	54
* ERICSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1941	80
ERICSSON, BENGT, Målaremästare, Hamburgsund	1930	99
ERICSSON, BOO, Fritidspedagog, Skövde	1939	01
ERIKSSON, BJÖRN, Vänersborg	1973	04

ERICSSON, KLEIN, CARL, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	2000	05
ERIKSSON, EDDIE, Civi.ing, Träslövsläge	1935	05
ERICSON, ERIK, Vänersborg	1920	04
ERIKSSON, EVERT, Vänersborg	1930	04
ERIKSSON, HENRIK, Järfälla	1964	97
ERIKSSON, INGE, Vänersborg	1946	96
ERIKSSON, JOHN, Kapten, Vänersborg	1929	98
ERIKSSON, JONNY, Vargön	1964	07
ERICSSON, JOHAN F., M.B.A., USA	1966	66
* ERICSSON, JOHN-OLOF, Tandläkare, Vänersborg		
<i>ständig medlem, Gillevärd. Innehavare av gillet's medalj (2000)</i>	1939	54
ERIKSSON, KARL-ERIK, Fd Järnvägsexpeditör, Vänersborg	1928	94
ERICSON, LEIF, Vargön	1939	01
ERICSON, LENNART, Adjunkt	1940	85
ERIKSSON, MATS, Kammaråklagare, Sävedalen	1967	99
ERICSSON, MICHAEL, Vänersborg	1969	02
ERICSON, PER-OLOF, Vänersborg	1945	06
ERIKSSON, RONNY, Vänersborg	1938	88
ERIKSSON, RUNE, Uddevalla	1936	01
ERIKSSON SVEN-INGVAR, Vänersborg, f.d. kommunalråd	1940	92
ERICSON, TOMMY, Urmakare, Vänersborg	1946	04
ERIKSSON, ÅKE, Tekniker, Vänersborg	1925	98
ERIXON, DOUGLAS, Frändefors,	1941	97
ERIXON, LEIF, Frisörmästare, Vänersborg	1929	93
ERLANDSSON BERTIL, Direktör, Uppsala	1923	88
* ERLANDSSON, KURT, Ingenjör, Vänersborg	1925	70
FAGER, JAN, Direktör, Vänersborg	1940	90
FAGERSTRÖM, BO, Helsingborg	1942	04
FAGERSTRÖM, MAGNUS, Landvetter	1966	89
FAGERSTRÖM, ÅKE, Musiklärare, Vänersborg	1939	98
FALK, CLAS, Arbetsledare, Vänersborg	1970	97
FALK, LEIF, Montör, Vänersborg	1935	83
* FALK, ÅKE, Åkeriägare, Vänersborg	1942	66
FAST, GUNNAR, Överstelöjtnant, Skövde	1948	83
FAST, KENTERIC, Vänersborg	1955	05
FASTH, CONNY, Gymnastiklärare, Partille	1943	05
* FASTH, SIXTEN, Fotograf, Vänersborg	1926	74
FERM, ROLAND, Vänersborg	1959	05
FERM, RUNE, Kriminalassistent, Vänersborg	1929	84
FILIPSON, GÖRAN, Avdelningschef, Vänersborg	1947	94
FILIPSSON, PETER, Officer, Lund	1975	06
FLINK, BENGT, V Frölunda	1936	85
FLOBERG, TOMMY, Skyddsförare, Vänersborg	1961	94
* FOCK, KARL-GÖRAN, Lerum	1953	77
FORSSANDER, LARS-ERIK, Bankdirektör, Billdal	1934	84
FORSHALL, LEIF, Spånga	1942	02
FRANZÉN, INGE, Vänersborg	1933	03
FREDÉN, HÅKAN, Vänersborg	1937	05

FREDMAN, EGON, Ingenjör, Vänersborg	1929	90
FREDMAN, MARTIN, Polisman, Göteborg	1970	83
FREDMAN, STEFAN, Produktionstekniker, Vargön	1964	04
* FREDMAN, SUNE, Verkmästare, Vänersborg	1940	68
* FREDRIKSSON, MATS, Köpman, Göteborg	1922	76
FRIBERG, HANS, Reklamman, Kolbäck	1956	94
* FRIBERG, CARL AXEL, Reservdelsman, Uddevalla	1923	69
FRIBERG, SAM, Säljledare, Västra Frölunda	1956	94
* FRIBERG, SVEN-OLOF, Sjukhusdirektör, Uddevalla	1916	71
FRICK, LARS H, Kommunchef Borgholm	1945	98
* FRÄNDEGÅRD, BENGT-OLOF, Ingenjör, Vänersborg	1927	67
FRÄNDEGÅRD, MAGNUS, Civilekonom, Öjesjö, Partille	1962	06
* FRÄNDEGÅRD, SVEN AXEL, Byrådirektör, Huskvarna	1922	67
FURBO, MATTIAS, Göteborg	1972	94
FURBO, STURE, Adjunkt, Vänersborg	1944	87
FÄGER, KENTH, Ingenjör, Vänersborg	1952	60
* FÄLLING, HARRY, Televerksarbetare, Vänersborg	1939	71
GADD, ROLF, Uddevalla	1930	01
GELANG, PELLE, Civilingenjör, Vänersborg	1945	99
GILLBERG, HANS, Vänersborg	1960	05
GILLBERG, PETER, Uddevalla	1965	05
* GILLBERG, ROLF, Köpman, Vänersborg	1939	77
GILLBERG, ROLF, Värmetekniker, Vänersborg	1936	90
† ** GILLBERG, ÅKE, Förste expeditionsvakt, Vänersborg	1920	55
GRANLUND, KURT, Ekonomichef, Trollhättan	1938	94
GRANQVIST, KJELL, Vargön	1932	97
GRANQVIST, TORE, Verkstadsägare, Vargön	1948	91
GRANSTRÖM, LARS, Kylmontör, Vänersborg	1963	99
GRAUMANN, GUNNAR, Lund	1933	93
* GRÖNBERG, MATTIAS, Civilingenjör, Bromma	1932	60
GRÖNROS, BERNT, Vänersborg	1963	99
* GULZ, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1939	54
GUSTAFSSON, DAN, Socionom, Vänersborg	1947	02
GUSTAFSSON, DANIEL, Vänersborg	1976	06
* GUSTAFSSON, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1937	77
GUSTAVSSON, HÅKAN, Vänersborg	1945	04
GUSTAFSSON, INGVAR, Ingenjör, Uddevalla	1926	90
GUSTAVSSON, IVAN, Vänersborg	1918	04
GUSTAFSSON, JAN, Musiklärare, Vänersborg	1952	05
GUSTAFSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1947	94
GUSTAVSSON, JOHAN, Civ. ekonom, Vänersborg, <i>Ledamot beredningsnämnden</i>	1961	99
GUSTAVSSON, KJELL, Vänersborg	1942	04
GUSTAVSSON, LARS-ÅKE, Herr, Frändefors	1958	92
* GUSTAFSSON, KENT, Mättningsbiträde, Vänersborg	1944	71
GUSTAVSSON, LENNART, Vargön	1929	99
* GUSTAFSSON, PAUL, Frändefors	1935	66
GUSTAFSSON, ROLAND, Sjukvårdare, Vänersborg	1930	88

GUSTAFSSON, ROLAND, Leg. sjuksköterska, Vänersborg	1947	04
GUSTAVSSON, SONNY, Vargön	1946	03
** GUSTAFSSON, SUNE, Bagaremästare, Vänersborg	1918	55
GUSTAVSSON, YNGVE, Herr, Vänersborg	1936	92
GUSTAVSSON, YNGVE, Lindome	1936	05
GUSTAFSSON, ÅKE, Överläkare, Slöinge	1937	90
GYRULF, NILS, Direktör, Vänersborg	1919	82
GÅRDEHALL, LARS, Polisinspektör, Vänersborg	1945	97
GÅRDEHALL, PER, Vänersborg	1978	99
GÖSE, CALLE, Vänersborg	1936	06
† GÖTHBERG, REINHOLD, Uddevalla	1920	94
HAGBERG, GILLIS, Kommunalarbetare, Vänersborg	1932	96
HAGBERG, SVEN, Personaldirektör, Vänersborg	1958	07
* HAGBORG, GÖRAN, Redovisningskonsult, Vänersborg		
<i>ständig medlem. Kassafogde. Innehavare av gilletts medalj (2000)</i>	1941	53
HAGBORG-ASP, JESPER, Vänersborg	1996	05
HAGBORG-ASP, VIKTOR, Vänersborg	2000	05
HAGBORG-OLSSON, OSCAR, Mora	1993	05
HAGEMAN, ANDREAS, Vänersborg	1981	06
HAGEMAN, GERHARD, Vänersborg	1940	06
HAGEMAN, NICLAS, Vänersborg	1975	06
* HAGLIND, STURE, Gymnastikdirektör, Skövde	1946	68
HAGLUND, KENT, Direktör, Trollhättan	1944	87
HALL, SVEN-ERIK, Vänersborg	1944	94
HALLBERG, LEIF, Vänersborg	1948	96
HALLBERG, WILLARD, Typograf, Vänersborg	1931	86
HALLBLAD, BJÖRN, Vänersborg	1986	04
HALLBLAD, CARL, Vänersborg	1982	04
HALLBLAD, LARS, Bilplåtslagare, Vänersborg	1959	04
HALLQVIST, ANDERS, Lantmästare, Vänersborg	1954	94
* HALLQVIST, ANDERS, Veterinärassistent, Vänersborg	1945	76
* HALLQVIST, ARNE, Agronom, Vänersborg	1917	67
HALLQVIST, GUNNAR, Vargön	1939	05
HALLQVIST, INGVAR, Vänersborg	1954	01
HALLQVIST, JOHAN, Vänersborg	1986	04
HALLQVIST, TOMAS, Lab.assistent, Vänersborg	1951	84
HAMMARSTEDT, JÖRGEN, Polisass, Sävedalen	1966	83
HAMMARSTRÖM, CLAES, Växjö	1935	05
HANSSON, H O, LENNART, Personalman, Vänersborg	1947	96
HANSSON, JAN ERIK, Vänersborg	1950	01
HANSSON, LARS, Herr, Vänersborg	1965	92
* HANSSON, LEIF, Bandhagen	1929	79
HANSSON, LENNART, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1932	84
HANSSON, MIKAEL, Vänersborg	1962	06
HANSSON, TOMMY, Musikproducent, Vänersborg	1952	04
* HARLITZ, GUNNAR, Sjöing., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1940	64
HARLITZ, HENRIK, Vänersborg	1973	05
* HARLITZ, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1943	64

HARRING, TORD, Hönö	1940	95
HASSELHOLM, CURT, Typograf, Vänersborg	1929	82
HASSELLIND, INGEMAR, Tekniker, Vänersborg	1938	93
* HASSELIND, KAJ, Ingenjör, Vargön	1945	76
HASSLUNG, LENNART, Herr, Vänersborg	1938	85
HASSLÖF, J-O, RUNE, Kungälv	1929	83
HEDELIN, GUSTAV, Vänersborg	1981	05
HEDELIN, STEN, Arkitekt Vänersborg	1950	97
* HEDÉN LASSE, Borås	1934	57
HEDLUND, JOHAN, Ekonomie mag., Göteborg	1970	04
* HEDLUND, STIG, Tekniker, Vänersborg	1941	95
* HEDQUIST, PER, Byråassistent, Vänersborg, <i>Innehavare av gilletts medalj (2005)</i>	1943	76
HEIDENGÅRDH, KLEIFT, Förvaltare, Frändefors	1949	96
HELLBERG, INGVAR, Herr, Vänersborg	1957	92
HELLDÉN, LEIF, Docent, Vänersborg	1937	05
* HELLMAN, ANDERS, Vänersborg	1955	73
HELLÅKER, KARL-ERIK, Vänersborg	1927	04
HENRICSSON, THORE, Vargön	1938	05
HENRIKSSON, GUNNAR, Rektor, Vänersborg	1943	05
* HENRIKSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1957	81
HERENTZ, CHRISTOFFER, Grundskollärare, Vänersborg	1968	94
HERMANSSON, JAN, Teol.dr., Lund	1949	91
HERRMANN, GERHART, Folkskollärare, Lysekil	1931	82
* HERTZ, ARNE, Ingenjör, Trollhättan	1939	79
HESSELHOLDT, PÅR-ANDERS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	84
HJALMARSSON, GUNNAR, Aukt. Revisor Vänersborg	1957	97
HJELM, PER, Vänersborg	1932	04
* HJELM, STIG, Reprofotograf, Vänersborg	1927	76
HOFLING, OSCAR, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1996	96
HOFLING, ERIK, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	2000	00
HOLM, JAN OLOV, Vänersborg	1940	04
HOLM, LARS-ERIK, Vägtkniker, Vargön	1944	82
HOLMQVIST, EVERT, Vänersborg	1937	83
HOLMQVIST, MATS, Vänersborg	1960	06
HORSTER, KNUt, Verkmästare, Vänersborg	1920	75
HURTIG, BENGT MAGNUS, Katrineholm	1953	66
** HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HÅKANSSON, STEN, VD, Vänersborg	1945	92
HÅRD, ÅKE, Malmö	1923	01
HÅRD af SEGERSTAD, BJÖRN, Rektor, Vargön	1954	05
* HÅGNEFORS, ERNST, Överstelöjtnant, Uddevalla	1921	77
HÖGBERG, JERKER, Vänersborg	1951	02
HÖGBERG, LUDVIG, Vänersborg	1925	95
* HÖGBERG, PER, Direktör, Uddevalla	1922	64
* HÖGBERG, STIG, Ingenjör, Kungsbacka	1944	77
HÖGSTRÖM, STIG, Plåtslagare, Vänersborg	1926	95
* HÖGZELL, LENNART, Företagsekonom, Bromma	1934	61

** IDEBERG, GUNNAR, Aukt. revisor, Karlstad	1932	53
IDEBERG, ROLF, Doktor, Göteborg	1936	94
INGVALD, BO, Brandman, Vänersborg	1955	01
INGVALD, JONATHAN, Malmö	1982	05
ISACSSON, HENNING, Ingeniör, Vänersborg	1932	97
ISACSSON, JÖRGEN, Banktjänsteman, Vänersborg	1964	97
IVARSSON, KARL INGVAR, Ingenjör, Vänersborg	1941	85
* JACOBSSON, ARNE, Personalkonsulent, Trollhättan	1920	70
* JACOBSSON, GERT, Mättningsförmän, Vänersborg	1939	70
JACOBSSON, MIKAEL, Göteborg	1966	76
* JACOBSSON, ROLF, Redovisningskonsult, Vänersborg	1936	59
JACOBSSON, SVEN, Agronom, Varberg	1933	94
JANSSON, ANDERS, Köpman, Vänersborg	1940	05
* JANSSON, LARS, Gymnastikdirektör, Falkenberg	1938	66
JANSSON, GUNNAR, Managing director, Växjö	1935	01
JANSSON, STIG, Ingenjör, Frändefors	1946	99
* JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	78
JEGERFALK, BO, Studierektor, Vänersborg	1927	89
JENHALL, EVERT, Ingenjör, Vargön	1938	03
** JENNISCHE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1913	30
* JENNISCHE, MATS, Agronom, Runhällan, <i>ständig medlem</i>	1941	64
* JENNISCHE, PER, Fil.dr., Uppsala, <i>ständig medlem</i>	1943	64
* JENNISCHE, ÅKE, Socionom, Katrineholm, <i>ständig medlem</i>	1947	64
* JOACHIMSSON, ERLING, Civilingenjör, Torslanda	1950	77
* JOELSSON, LARS, Civilingenjör, Bromma, <i>ständig medlem</i>	1954	76
* JOELSSON, RUNE, Driftsverk., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1927	76
JOHANSSON, BENGT, Konstnär, Glommen	1941	98
JOHANSSON, BENGT, Vargön	1945	96
JOHANSSON, BENGT, K.Å, Ambassadör, Stockholm	1937	97
JOHANSSON, BENGT, Vänersborg	1937	03
JOHANSSON, BERNT, Vänersborg	1937	04
JOHANSSON, BJÖRN, Hisings kärre	1963	93
* JOHANSSON, BO, Vargön, <i>ständig medlem</i>	1959	76
JOHANSSON, BO, Förs. tjänsteman, Vänersborg	1939	96
JOHANSSON, CASPER, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1976	76
JOHANSSON, CONNY, Distriktschef, Vänersborg	1950	94
* JOHANSSON, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1946	66
JOHANSSON, GUNNAR, Vänersborg	1933	98
JOHANSSON, GÖSTA, Ekonomichef, Vänersborg	1935	83
JOHANSSON, HELMER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1925	82
JOHANSSON, HÅKAN, Vänersborg	1947	92
* JOHANSSON, INGEMAR, Konditor, Vänersborg	1928	65
JOHANSSON, INGVAR, Kommundirektör, Vänersborg	1937	92
* JOHANSSON, JAN, Åkeriägare, Vänersborg	1937	76
JOHANSSON, JOEL, Vänersborg	2003	05
JOHANSSON, JOHAN, Ingenjör, Vänersborg	1962	06
JOHANSSON, CHRISTER, Direktör, Trollhättan	1947	03
** JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53

JOHANSSON, KARL-GUSTAF, Vänersborg	1937	86
JOHANSSON, KENNETH, Mättningsbiträde, Vänersborg	1939	95
JOHANSSON, KENNETH, Vänersborg	1951	07
JOHANSSON, KENT, Vänersborg	1955	95
JOHANSSON, KJELL, Vänersborg	1936	05
JOHANSSON, KURT, Köpman, Vänersborg	1944	96
JOHANSSON, KURT, Typograf, Vänersborg	1932	06
JOHANSSON, LARS, Byggnadssnickare, Vänersborg	1934	86
JOHANSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1936	96
JOHANSSON, LARS-ERIK, Vänersborg	1930	99
JOHANSSON, LEIF, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	76
JOHANSSON, LENNART, Byrådirektör, Vargön	1942	82
* JOHANSSON, LENNART, Grävmaskinist, Trollhättan	1942	72
JOHANSSON, LENNART, Vargön	1931	05
JOHANSSON, PETER, 1:e Antikvarie, Vänersborg <i>Ledamot beredningsnämnden</i>	1963	89
JOHANSSON, PONTUS, Sjöing. Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1973	76
JOHANSSON, RICKARD, Vänersborg	1973	06
JOHANSSON, ROLF, Marknadsansvarig, Vänersborg	1974	04
JOHANSSON, ROY, Projektledare, Vänersborg	1943	97
* JOHANSSON, RUNE, Reservdelsman, Vänersborg	1944	76
JOHANSSON, RUNE, Vänersborg	1938	07
JOHANSSON, STEN, Vänersborg	1939	04
JOHANSSON, STIG-ARNE, Vargön	1921	03
JOHANSSON, STURE, Vänersborg	1937	99
JOHANSSON, SUNE, Arkitekt, Brottbys	1943	02
* JOHANSSON, SVEN, Telearbetare, Vänersborg	1937	59
JOHANSSON, SVEN, Trafikförmän, Vänersborg	1926	89
JOHANSSON, SVEN-OLOF, Vänersborg	1950	99
JOHANSSON, SÖREN, Snickare, Vänersborg	1940	98
JOHANSSON, TAGE INGVAR, Fotograf, Vänersborg	1932	01
* JOHANSSON, THOMAS, Reservdelsman, Vänersborg	1957	76
JOHANSSON, THOMAS, Vänersborg,	1969	05
JOHANSSON, TOMMY, Vänersborg	1952	99
JOHANSSON, ÅKE, Vänersborg	1930	03
JOHANSSON, ÅKE, Ingenjör, Vänersborg	1922	05
JOHNSON ARVID, Vargön	1938	98
JOHNSON, ULF, Vargön	1962	98
** JONSSON, BENGT, R., Professor, Solna	1930	54
JONSSON, BERTIL, Vänersborg	1934	88
JONSSON, BROR, Målare, Vargön	1920	91
JONSSON, LARS, Produktdesigner, Göteborg	1960	07
JONSSON, LEIF, Personalchef, Göteborg	1952	96
JOSEFSON, FREDRICK, Vargön	1973	85
JOSEFSSON, JOHN, Teletekniker, Vänersborg	1964	98
JOSEFSSON, KENT, Vänersborg	1945	01
JOSEFSSON, LARS OLOF, Vänersborg	1939	00
JOSEFSSON, LENNART, Ekonomisekr, Vänersborg	1948	75
JOSEFSSON, REIDAR, Vänersborg	1941	05

JOSEFSSON, STEFAN, Vänersborg	1971	04
JOSEFSSON, TOBIAS, Vänersborg	1972	94
* JÄTBY, RUNE, Skorstensfejaremästare, Vänersborg	1931	76
JÄRNEFORS, HANS, Sjuksköt. Vargön	1947	06
JÄRPLER, LENNART, Vänersborg	1947	83
JÄRPVIK, CURT, Enhetschef, Vänersborg	1946	95
JÄRPVIK, DANIEL, Vänersborg	1977	97
JÖNSSON, GUNNAR, Vänersborg	1968	88
KÅAGE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1932	91
CARLSSON, BENNY, Gymnasielärare, Vänersborg	1951	06
* KARLSSON, BERNY, Nödinge	1941	80
CARLSSON, BERNT, F.d. Driftschef, Vänersborg	1938	04
* CARLSSON, BERTIL, Annonkons, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1944	47
KARLSSON, EDUR, Stigtomta	1932	97
CARLSSON, ENAR, Lärare, Vänersborg	1924	99
CARLSSON, ERIC, Förrådsarbetare, Vänersborg	1915	75
KARLSSON, ERIK, Sjökapten Vänersborg	1932	96
KARLSSON, GÖSTA, Vänersborg	1926	99
KARLSSON, HANS, Vänersborg	1946	05
KARLSSON, HERMAN, Fotograf, Vänersborg	1942	84
CARLSSON, HÅKAN, Vänersborg	1949	04
* CARLSSON, CARL-OTTO, Spedit, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1939	47
KARLSSON-BERNDTSSON, KENT, Spanien	1940	97
KARLSSON, KENT, Kriminalkommissarie, Trollhättan	1944	01
CARLSSON, KENT-MORGAN, Vargön	1959	96
KARLSSON, KJELL-ANDERS, Typograf, Vänersborg	1958	82
KARLSSON, LARS, ALBERT, Ingenjör, Trollhättan	1936	03
KARLSSON, LEIF, Vänersborg	1952	98
CARLSSON, LENNART, Mölndal <i>ständig medlem</i>	1946	47
KARLSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vargön	1955	93
KARLSSON, LENNART, Konditor, Vänersborg	1927	90
KARLSSON, MAGNUS, Vänersborg	1960	07
KARLSSON, MARTIN, Studerande, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1976	87
KARLSSON, PETER, Vänersborg	1963	00
KARLSSON, PER AXEL, Verkst.montör, Vänersborg	1925	85
CARLSSON, ROGER, Vargön	1943	96
* CARLSSON, STIG, Smögen	1936	77
KARLSSON, SVEN, 1:e postilj., Vänersborg	1926	85
KARLSSON, SÖREN, Direktör, Vänersborg	1959	98
CARLSSON, THOMAS, Målaremästare, Vänersborg	1957	96
KARLSSON, TAGE, Vänersborg	1926	99
* CARLSSON, UNO, Åkeriägare, Vänersborg	1926	67
KIHLSTEN, CLAES-GÖRAN, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	93
* KIHLSSTRÖM, LARS GÖRAN, Banktjänsteman, Frändefors	1936	65
* KJELLSSON, DAN, Vänersborg	1941	74
KJELLSSON, JOHAN, Vänersborg	1975	97
KJELLSSON, MICHAEL, Luleå	1962	95
KJELLSSON, PATRIK, Tekniker, Vänersborg	1971	07

* KJELLSSON, UNO, Direktör, Hälleviksstrand	1944	74
KNUTSSON, ANDERS, Vänersborg	1944	05
KNUTSSON, BO, Pol.mag. Vänersborg	1945	90
KNUTSSON, FREDRIK, Göteborg	1980	01
* KNUTSSON, LEIF, Personaltjänsteman, Arvika	1934	64
KNUTSSON, OVE, Nacka	1934	06
KOPP, INGEMAR, BOHUS	1936	07
KORP, OVE, Färgelanda	1940	06
KORITZ PETER, Läkare, Vänersborg	1939	02
KORSE, KARL-GERHARD, Fil.lic., Vänersborg	1934	85
* KORSE, YNGVE, Ingenjör, Vänersborg	1913	74
KRISTENSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1932	99
KYLÉN, SVEN, Vänersborg	1959	06
KÄCK, LENNART, Ekonom, Vargön	1952	04
KÄRVLING, ARNE, Redaktör, Vänersborg	1926	82
KÄRVLING, URBAN, Journalist, Herrljunga	1957	85
KÖKERITZ, HANS, Kungälv	1936	05
LANDGREN, HENRIK, Stud. Vänersborg	1987	95
* LARSSON, ALF, Göteborg	1939	77
LARSSON, ALVAR, Direktör, Vänersborg	1943	03
LARSSON, ANDERS, Spånga <i>ständig medlem</i>	1963	63
LARSSON, ARNE, Ingenjör	1943	95
* LARSSON, BERTIL, Sjöman, Vänersborg	1942	81
LARSSON, BÖRJE, Grafiker, Vänersborg	1948	95
LARSSON, BJÖRN, Vänersborg	1975	97
LARSSON, CHRISTER, Samhällsbyggnadsschef, Vänersborg	1944	05
LARSSON, DAVID, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1998	98
LARSSON, ERIK, Njurunda	1933	06
* LARSSON, GÖSTA, Civilingenjör, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1936	55
* LARSSON, GÖTE, Posttjänsteman, Göteborg	1944	66
LARSSON, INGEMAR, Civ. ing., Vänersborg	1955	96
LARSSON, INGEMAR, Plåtslagare, Huskvarna	1939	89
LARSSON, JAN-OLOV, Åkeriägare, Vänersborg	1946	03
LARSSON, JOHAN, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1966	66
* LARSSON, LARS, Revisor, Hisings-Backa	1943	68
* LARSSON, LARS, Elektriker, Trollhättan	1914	74
LARSSON, LEIF, Vänersborg	1948	96
LARSSON, LEIF, AV-chef, Vänersborg	1947	01
LARSSON, MARTIN, Trafikinspektör, Vänersborg	1961	05
LARSSON, MATS, Vänersborg	1947	94
LARSSON, MIKAEL, Laboratoriechef, Vänersborg	1959	04
LARSSON, OLA, Verkstadschef, Frändefors	1965	03
LARSSON, PER ARNE, Vänersborg	1953	00
** LARSSON ROLF, Underinspektör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1924	56
LARSSON, S ANDERS, Vargön	1951	94
* LARSSON, STIG, Direktör, Vänersborg, <i>ständig medlem, Hedersledamot</i> <i>Innehavare av gillets medalj (1990)</i>	1935	57
* LARSSON, SVEN, A, Butiksbiträde, Vänersborg	1929	70

LARSSON, SVEN AXEL, Säljare, Göteborg	1932	87
LARSSON, SVEN-ÅKE, Hamnchef, Vänersborg	1947	95
LARSSON, TORSTEN , Vänersborg	1931	95
* LARSSON, YNGVE, Montör, Vänersborg	1927	77
* LARSSON, ÅKE, Vänersborg	1944	77
LARSSON, ÖSTEN, Vänersborg	1939	04
LAUDON, ANDERS, F.d. Skolläkare, Vänersborg	1932	01
LAURELL, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg	1920	85
LEVÁN, OLOF, Ingenjör, Trollhättan	1924	93
LIDÉN, JAN-GUNNAR, Vänersborg	1948	95
LIDHOLM, PETER, Vänersborg	1960	04
* LIND, HÅKAN, Jur.kand., Vänersborg <i>Ersättare i styrelsen</i>	1948	54
LIND, JESPER, Vänersborg	1975	83
* LIND, LARS, Civilingenjör, Lerum	1944	50
LINDAHL, HANS OLOF, Vänersborg	1953	00
* LINDBERG, ANDERS, Bankdirektör, Upplands Väsby	1938	66
* LINDBERG, BENGT ARNE, Verkstadsarbetare, Vargön	1949	66
* LINDBERG, CARL-AXEL, Ingenjör, Onsala	1944	65
LINDBERG, JAN, INGE, Ingenjör, Smedjebacken	1954	83
LINDBERG, JOAKIM, Vargön	1979	88
LINDÉN, ARNE, Ingenjör, Halmstad	1939	86
LINDÉN, LARS, Civilingenjör, Vargön <i>ständig medlem</i>	1954	75
LINDÉN, ROLF, Skärholmen, <i>ständig medlem</i>	1927	62
LINDEROTH, LARS, Direktör, Vänersborg	1926	94
LINDGREN, ARVID, Vänersborg	1985	85
* LINDH, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1930	57
* LINDHÉ, RUNE, Representant, Vänersborg	1923	77
LINDQVIST, LARSERIK f.d. Kommunaldirektör, Partille	1925	01
LINDSKOG, HANS, Byråchef, Vänersborg	1940	94
* LINDSTRÖM, LENNART, Rektor, Sandviken	1918	63
LINDVALL, PER, Vänersborg	1946	06
LINNARSSON, JÖRGEN, Ekonomiansvarig, Vänersborg	1948	97
LINNARSSON, LENNART, Vänersborg	1952	98
* LISS, PER ARNE, Brålanda	1940	67
LIVÉN, EJE, f.d förste länsassessor, Vänersborg	1931	96
LJUNG, INGEMAR, Vänersborg	1966	94
LJUNGGREN, LARS GÖRAN, Inspektör, Frändefors	1946	98
LJUNGSTRÖMER, ADAM, Vänersborg	1986	01
LJUNGSTRÖMER, ANTON, Vänersborg	1989	01
LJUNGSTRÖMER, ARNE, Glasmästare, Vänersborg	1951	95
LJUNGSTRÖMER, RUNE, Vänersborg	1948	95
LOHEDEN, KARL GUSTAV, Vänersborg	1925	95
LOHM, SÖREN, Kranmaskinist, Vänersborg	1942	93
LUNDBERG, ANDERS, Vänersborg	1977	05
LUNDBERG, GUNNAR, Vägmästare, Vänersborg	1955	02
LUNDBERG, ROGER, Vänersborg	1945	05
LUNDBORG, ANDERS, Studerande, Vänersborg	1994	00
* LUNDBORG, BO, Operasångare, Haninge	1932	66

* LUNDBORG, ERIC, Köpman, Vänersborg		
<i>ständig medlem, Ersättare i styrelsen</i>	1957	66
LUNDBORG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1987	01
LUNDBORG, HÅKAN, Ekerö	1956	73
* LUNDBORG, JAN, Vänersborg	1952	73
LUNDBORG, NIKLAS, Studerande, Vänersborg	1989	00
** LUNDBORG, STEN; Köpman Vänersborg	1925	42
* LUNDBÄCK, BENGT, Dialystekniker, Vänersborg	1941	67
LUNDBÄCK, JONAS, Väckjö	1975	80
LUNDGREN, CHRISTIAN, Vänersborg	1982	07
LUNDGREN, STEN ÅKE, Bilhandlare, Frändefors	1954	01
LUNDGREN, ÅKE, Kriminalinspektör, Södertälje	1946	88
LUNDH, GUNNAR, Polismästare, Vänersborg	1935	94
** LUNDIN, IVAR, Avsynare, Vänersborg		
<i>Innehavare av Gillets medalj (1995)</i>	1919	52
* LUNDIN, JAN, Vänersborg	1936	69
LUNDIN, PER, Affärsbiträde, Vänersborg	1953	55
LUNDQVIST, ULF, Banktjänsteman, Vänersborg	1946	93
LUNDSTRÖM, HERBERT, Länsveterinär, Vänersborg	1936	89
LUNDSTRÖM, MATTIAS, Vänersborg	1968	07
* LUNDVIK, MAGNUSSON, ULF, Tandläkare, Källby	1926	64
LUNNERYD, BJÖRN, fd. godsägare, Vargön	1924	06
* LÅNG, BÖRJE, Kurator, Trollhättan	1933	76
* LÅNG, KENT, Bankdirektör, Vargön	1940	80
LÅNG, KURT, Regionchef, Vänersborg	1951	06
LÅNG, OWE, Revisor, Vargön	1963	97
LÅNG, STIG-ARNE, Konsult, Norrköping	1953	85
LÖFGREN, BENGT, Bagerikonditor, Vänersborg	1938	97
LÖFGREN, JERKER, Läkare, Vänersborg	1943	02
LÖFQUIST, GÖRAN, fd. Ekonimichef, Vargön	1938	03
LÖVBERG, THORE, fd. chefsåklagare, Vänersborg	1925	91
MAC DONALD, HANS, Trollhättan	1941	04
MAGNUSSON, ANDERS, Vänersborg	1944	06
MAGNUSSON, BJÖRN, Trafikingenjör, Vänersborg	1964	04
* MAGNUSSON, DICK, Vänersborg	1943	72
* MAGNUSSON, NILS, Folkskollärare, Ljungskile	1940	65
* MALCOLM, KARL-ERIC, Redaktör, Vänersborg,		
<i>Innehavare av Gillets medalj (2006)</i>	1928	80
MALM, GÖTE, Vänersborg	1921	96
MALMBERG, NILS, Studerande, Vänersborg	1990	00
MALMBERG, RUNE, Vänersborg	1943	99
* MARKLUND, BERTIL, Docent, Vänersborg	1945	80
* MELIN, GEORG, Försäljningschef, Vänersborg	1922	70
MELIN, KENT-OVE, Begravningscentr., Vargön	1959	06
** MOLLBERG, RUNE, Annonschef, Vänersborg	1925	54
MOLLBERG, THOMAS, Tullinge	1949	06
MOLNIT, PER, Arkitekt, Vänersborg	1919	75
MOSSBERG, BERTIL, Herr, Uddevalla	1937	85

MOSSBERG, LEIF, Arbetsledare, Vänersborg	1931	90
MÅRTENSSON, ARNE, Bankdirektör, Djursholm	1951	87
MÅRTENSSON, BERNT, Skövde	1958	95
NEJDMO, TOMMY, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1947	05
NIDSJÖ, JAN-ERIC, Vänersborg	1935	99
NIDSJÖ, KENNET, Konstruktör, Vänersborg	1963	04
NIKLASSON, JAN, Vänersborg	1964	83
NIKLASSON, LENNSRT, Vänersborg	1959	05
NILSSON, BERNT, Vänersborg	1948	99
NILSSON, BO, Bankkamrer, Hisings-Kärra	1944	83
NILSSON, BÖRJE, Kungsbacka	1946	00
NILSSON, GÖRAN, Vänersborg	1931	02
NILSSON, HANS, Kinna	1923	88
NILSSON, JAN-ERIK, Fordonsmek. Vänersborg	1954	94
NILSSON, LARS, Vänersborg	1946	99
NILSSON, LENNART, Herr, Lidingö	1943	92
NILSSON, MATS, Rektor, Vänersborg	1949	04
NILSSON, NILS, Brålanda	1935	96
* NILSSON, PER-AXEL, Överskötare, Vänersborg	1923	78
* NILSSON, PER GÖSTA, Bokbindarmästare, Värnamo	1925	80
NILSSON, PER OLOF, Vänersborg	1961	03
NILSSON, PETER, Kontorist, Vänersborg	1971	97
NILSSON, RAGNAR, Ingenjör, Vargön	1926	89
NILSSON, SÖREN, Vänersborg	1938	98
NILSÉN, PER, Malmö	1967	07
* NISSEN, PETER, 1:e antikvarie, Vänersborg	1947	81
NOAKSSON, LENNART, Vänersborg	1925	02
* NORDGREN, KENT ALLER, Ingenjör, Vänersborg	1937	81
NORDQUIST, HANS, Vänersborg	1925	95
* NORDQVIST, YNGVE, Direktör, V. Frölunda	1930	77
NORLIN, BERNDT-OLOF, Vänersborg	1942	97
NORLIN, STAFFAN, Pilot, Vargön	1973	05
NORRMAN, TOMMY, Posttjänsteman, Vänersborg	1944	90
NYLÉN, TORE, Civilingenjör, Lidköping	1935	89
NYSTRÖM, GUNNAR, Brandinspektör, Vänersborg	1946	04
* NYSTRÖM, KARL FREDRIK, Ingenjör, Vänersborg	1928	58
NYSTRÖM, ULF, Smältv. arbetare, Vänersborg	1967	95
ODELIUS, CHRISTOFER, Vänersborg	1993	05
* ODELIUS, ERIK, Snickare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1934	79
* ODELIUS, SVEN ERIK, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1957	79
ODHAMMAR, IVAN, Vänersborg	1932	06
OLAUSSEN, GÖRAN, Trollhättan	1938	99
OLSEN, POUL, Frisörmästare, Vänersborg	1938	91
OLSSON, Anders, Västerås	1978	07
* OLSSON, BERTIL, Vaktmästare, Vänersborg	1921	60
OLSSON, BJÖRN, Vänersborg	1939	04
OLSSON, BOSSE, Institutionschef, Vänersborg	1948	07
OLSSON, CHRISTER, V. Montör, Vänersborg	1956	83

** OLSSON, FOLKE, Tekniker, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GERT, Arkitekt, Vänersborg	1933	89
* OLSSON, GUSTAF, Teckn.lärare, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1918	72
OLSSON, LARS, Vänersborg	1935	75
OLSSON, LARS-OLOF, Vänersborg	1949	05
* OLSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1928	78
* OLSSON, ROLF, Företagsekonom, Vänersborg	1949	72
OLSSON, ÅKE, Köpman, Vänersborg	1945	83
OLSSON, ÅKE, Bilmekaniker, Vänersborg	1933	04
* OLZON, AXEL, Överläkare, Vänersborg	1919	74
OREHULT, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1937	88
PAJUSI, ARWO, Antikvarie, Kalmar	1945	99
PALM, STIG-LENNART, Ingenjör, Linköping	1930	82
* PALMSTRÖM, ALLAN, Lärare, V:a Frölunda <i>ständig medlem</i>	1933	76
PATRIKSSON, ANDERS, Arkitekt, Vargön	1960	85
PATRIKSSON, HENRIK, Ingenjör, Vänersborg	1965	85
PATRIKSSON, HÅKAN, Företagskonsult, Vänersborg	1946	94
PATRIKSSON, MAGNUS, Rådman, Mariestad	1965	85
* PATRIKSSON, RUNE, Köpman, Vänersborg	1937	65
PAULSSON, ÅKE, Skara	1946	97
PERMVALL, OSKAR, Civilingenjör, Älvsjö	1957	88
PERNKLEV, RONNIE, Vänersborg	1937	02
PERSSON, HANS OLOF, Vänersborg	1974	90
PERSSON, JONNY, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1948	95
PERSSON, MAGNUS, VD, Vänersborg	1967	05
PERSSON, RICHARD, Direktör, Vänersborg	1937	02
PERSSON, STIG, Direktör, Vänersborg	1940	04
* PERSSON, SVEN-OLOF, Vänersborg	1925	77
* PETERSON, CHRISTER, Kommunalarbetsare, Vänersborg	1943	71
* PETERSSON, EDGAR, Vänersborg	1919	80
PETERSON, ERNST, F.d. Finanschef, Vänersborg	1931	98
PETERSSON, KARL-ERIK, Bälinge	1935	04
PETERSSON, BJÖRN, Elektriker, Vänersborg	1962	92
* PETERSSON, OLOF, Montör, Vänersborg	1923	77
* PETERSON, SVEN GUNNAR, Polisman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1992)</i>	1925	81
PETERSSON, INGEMAR, Vänersborg	1950	99
PETERSON, KARL-AXEL, Västra Frölunda	1940	95
PETERSSON, NILS ÅKE, Vänersborg	1941	94
PETERSSON, TOMMY, Grästorp	1957	96
PRINS, EDDIE, Frisör, Vänersborg	1971	94
PRINS, SETH, Frisör, Vänersborg	1947	94
** PÅRUD, NILS, Universitetslektor, <i>ständig medlem</i>		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1980), Umeå</i>	1923	52
QUENTZER, BERTIL, Lektor, Vänersborg	1935	98
* RAHM, GUNNAR, Apotekare, Göteborg	1929	66
* RAMNEMYR, BJÖRN, Mätningstekniker, Vänersborg	1943	72
** RANER, LENNART, Köpman, Uddevalla	1919	53

RAPP, ALFRED, Sjukhemsdir., Vänersborg	1943	03
RAPP, CARL, Vargön	1992	05
* RAPP, HÅKON, Köpman, Vänersborg	1933	60
RAPP, MARCUS, Vargön	1994	05
RAPP, PATRIK, Vargön	1962	00
RAPP, URBAN, Vänersborg	1968	05
REIMERS, GÖSTA, Göteborg	1943	02
ROSENBERG, TORSTEN, Folkskollärare, Trollhättan	1934	04
ROSENGREN, BENGT, Avd. Chef, Vänersborg	1946	05
* ROSENGREN, KARL-ERIK, Ingenjör, Vänersborg	1938	71
* ROSLIN, LENNART, Ingenjör, Ryssby	1945	79
* ROSLIND, LARS-GÖRAN, Opt, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1946	58
* ROSLIND, SVEN-GUNNAR, Opt, Mellerud, <i>ständig medlem</i>	1940	58
* RUDBERG, STIG, Professor, Lund	1920	76
RUDSTRÖM, LARS, Samhällsplanerare, Vänersborg	1957	02
RUSSBERG, BERNDT, Konstnär, Vänersborg	1931	99
RUSSBERG, MIKAEL, Civ. ingenjör, Vallentuna	1969	04
RYBERG, EVERT, Lagerchef, Påarp	1940	90
RYBERG, LENNART, Styckmästare, Vänersborg	1932	90
RYDING, SVEN, Vänersborg	1940	04
RÅDBERG, JAN ERIK, f. Vattenrättsingenjör, Uppsala	1910	84
RÅDMARK, THURE, Överläkare, Vänersborg	1952	99
SAEDÉN, ERIK, Hovsångare, Professor, Enebyberg	1924	94
* SAHLIN, PER-ANDERS, Fil.kand. Enskededalen	1945	50
SAHLIN, BO, Kaptän, Vänersborg	1938	05
SAHLSTEN, BO, Trollhättan	1950	05
SALANDER, HÅKAN, Doktor, Vänersborg	1939	85
SALLANDER, CURT, Vänersborg	1926	98
SALONEN, ARVID, Studerande, Malmö	1980	87
SALONEN, BÖRJE, Örebro	1951	95
SALONEN, EMIL, Stockholm	1977	87
* SALONEN, LARS, Tandläkare, Vänersborg, <i>Bisittare i styrelsen</i>	1948	81
SALONEN, OSKAR, Vänersborg	1987	89
* SAND, NILS OLOF, Köpman, Vargön	1933	76
SANDAHL, FOLKE, P. Överstelöjtnant, Vänersborg	1929	99
* SANDSTRÖM, GERHARD, Officer, Tun	1970	80
SCHAGERSTRÖM, ROLAND, F.d. Brandmästare, Vänersborg	1936	05
SCHÄRBERG, HENRY, Vänersborg	1936	92
* SCHÖNDELL, BENGT, Produktionschef, Göteborg	1923	77
SELIN, LEIF, Direktör, Vänersborg	1947	02
SELSTAM, URBAN, Docent, Hunnebostrand	1939	98
* SILJEVALL, VALDO, Ingenjör, Västerlanda	1924	74
SJÖBERG, KJELL, Fastighetsingenjör, Vänersborg	1942	01
* SJÖBERG, LEIF, Vänersborg	1922	79
SJÖDAHL, PER, Vargön	1955	06
SJÖGREN, BENGT O.T, Göteborg	1932	07
SJÖSTAD, EMIL, Vänersborg	1990	00
* SJÖSTAD, LEIF, Elektriker, Vänersborg	1958	81

* SJÖSTRAND, CHRISTER, Civilingenjör, Göteborg	1943	79
SJÖSTRAND, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1944	94
SJÖSTRAND, OSKAR, Vänersborg	1973	94
* SJÖSTRÖM, JAN, Köpman, Vänersborg	1930	77
SJÖSTRÖM, ROLF GEORG, Golvläggare, Vänersborg	1926	87
SJÖÖ, INGVAR, Säkerhetschef, Trollhättan	1930	84
* SJÖÖ, LEIF, Direktör, Göteborg	1932	76
SKARSJÖ, LENNART, Företagsförmidl., Vänersborg	1945	99
SKOGLUND, ANDERS, Trollhättan	1953	83
SKOOGH, ANDREAS, Karlstad	1979	95
* SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Vänersborg		
<i>Bisittare i styrelsen</i>	1937	69
SKOOGH, JAN-OLOF, Marknadsutvecklare, Karlstad	1952	95
* SKOOGH, LARS-OLOF, Trafikmästare, Vänersborg	1925	58
SKOOGH, LENNART, Herr, Sollentuna	1949	92
SKOOGH, MARCUS, Karlstad	1983	95
SKÖLDEBORG, KARL-AXEL, Billackerare, Vänersborg	1927	62
SPJUTH, LENNART, Civilingenjör, Oxelösund	1949	02
STAKE, BENGT OLOF, Vänersborg	1946	03
STALFORS, LEIF, Vänersborg	1939	98
STALFORS, TOMAS, Vänersborg	1948	83
STARK, DAN, Vänersborg	1946	02
STENBERG, BERTIL, Kapten, Malmö	1921	97
STENSON, MORGAN, Uddevalla	1960	07
STENSTRÖM, GÖRAN, Pol.mag. Göteborg	1939	74
* STENSTRÖM, ROLF, TV-tekniker, Vänersborg	1937	76
STERNER, ANDERS, Instrumentkontrollant, Vänersborg	1955	94
* STJERNDAHL, HARALD, Agronom, Vänersborg	1915	81
STORM, GÖRAN, Bohus	1946	02
STRAND, JAN-OLOF, Banktjänsteman, Vänersborg	1969	99
STRAND, JOHAN, Vänersborg	1967	97
STRAND, LENNART, Behandlingsassistent, Vänersborg	1946	01
STRAND OLLE, Vänersborg	1931	93
STRANDBERG, BERTIL, Köpman, Uddevalla	1921	75
STRID, BROR, Vänersborg	1944	04
STRIVE, STAFFAN, Sjökapten, Ljungskile	1960	85
STRÖM, DAG, Vänersborg	1951	04
* STRÖM, PER, Byggnadsingenjör, Motala	1920	76
STRÖM, RAGNAR, Civilingenjör, Stockholm	1939	82
* STRÖM, SÖREN, Redaktör, Vänersborg	1934	67
STRÖMBERG, REINE, Fastighetschef, Vänersborg	1938	88
STÅHLBERG, PER OLOF, Plåtslagare, Vänersborg	1944	95
SULTAN, JAN, Verkmästare, Vänersborg	1934	84
SUNDBERG, GILBERT, Konditor, Vänersborg	1931	91
SUNDBERG, NIKLAS, Konsult, Vänersborg	1966	04
SUNDEFORS, BILL, Konsult, Vänersborg	1956	98
SUNDEFORS, HARTVIG, Fd Järnvägsexp. Vänersborg	1927	94
SUNDELIUS, CLAS, Ingenjör, Vänersborg	1936	75

SUNDELIUS, JONAS, Vänersborg	1963	04
* SUNNERDAHL, SVEN-OLOF, Reparatör, Vänersborg	1938	79
SVANBERG, BERTIL, Vänersborg	1925	04
SVANBERG, GÖSTA, Civilekonom, Vänersborg	1924	84
SVANBERG, HENRIK, Vänersborg	1966	84
SVANBERG, MARTIN, Ingenjör, Trollhättan	1962	84
SVANBERG, ÅKE, Informationschef, Strömstad	1943	96
SVANLING, THOMAS, Byggnadstekniker, Vänersborg	1958	05
SVENSSON, ALF, Droskägare, Vänersborg	1957	94
* SVENSSON, BENGT, Representant, Vänersborg	1932	64
SVENSSON, BERTIL, Brandförmän, Vänersborg	1924	93
SVENSSON, CHRISTER, Verkstadsmontör, Vänersborg	1943	90
SVENSSON, GÖRAN, Brandman, Vänersborg	1956	01
SVENSSON, HANS, Vaktmästare, Vänersborg	1957	05
SVENSSON, JOHAN, Civilekonom, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1975	76
SVENSSON, KENT, Vänersborg	1937	04
* SVENSSON, LARS, Civilingenjör, Barsebäck	1950	76
* SVENSSON, LARS-GUNNAR, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, LARS-GÖRAN, Vänersborg	1950	05
* SVENSSON, LENNART, Vänersborg	1952	80
* SVENSSON, OLLE, Vänersborg	1920	80
SVENSSON, PETER, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1972	72
SVENSSON, STEFAN, Driftstekniker, Vänersborg	1966	04
SVENSSON, SVEN EVERT, Driftsverkm. Eskilstuna	1942	92
SWAHN, JANERIC, Vänersborg	1950	05
SÄVBLOM, DAG, Vänersborg	1963	07
SÖDERBLOM, ALVIN, Vänersborg	2003	03
SÖDERBLOM, EMIL, Vänersborg	2003	03
* SÖDERBOM, LARS-ÅKE, Målare, Vänersborg	1954	81
SÖDERKVIST, GUNNAR, Snickare, Vänersborg	1955	92
SÖDERQVIST, NILS-ERIK, Riksdagsman, Brålanda	1948	95
SÖDERROS, STEN, Vice VD, Uddevalla	1951	04
SÖDERSTRAND, ROGER, Torslanda	1964	05
SÖDERSTRÖM, GÖRAN, Fd skogsdirektör, Vänersborg, <i>Innehavare av Gillets medalj (2005)</i>	1916	91
SÖDERSTRÖM, LEIF, Vänersborg	1960	84
* SÖDERSTRÖM, PER ARNE, Kamrer, Vänersborg	1933	66
SÖDERSTRÖM, STIG, Vänersborg	1940	83
SÖDERSTRÖM, SVEN, Postmästare, Vänersborg	1933	83
TALLBO, BO, Sportchef, Nyköping	1952	95
* TENGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1944	69
TENGBLAD, SVANTE, Ekonomichef, Vänersborg	1953	87
* TERNQUIST, KJELL, Redovisn.konsult, Vänersborg, <i>2:e Älderman. Innehavare av Gillets medalj (1990)</i>	1939	50
THORELL, SUNE, Ekonomisekreterare, Båstad	1955	88
* THORNELL, NILS, Bankdirektör, Vänersborg	1924	80
THORSSON, BRUNO, Rådman, Vänersborg	1941	01
THORVALDSSON, CARLSSON, PER, IT-Tekniker, Brålanda	1962	04

THUNBERG, BO, Biolog, Kil	1952	01
* THUNBERG, SVEN, Kommunalarbetare, Brålanda	1935	79
THUNSTRÖM, SVEN, Marknadschef, Göteborg	1938	01
** TIBBLIN, ARNE, Posttjänsteman, Vänersborg	1925	51
* TIBBLIN, BERT, Främmestad, <i>Innehavare av gilletts medalj (2005)</i>	1930	61
* TIBBLIN, LENNART, Arbetsledare, Lerum	1935	61
* TIDSTRAND, LENNART, Kamrer, Alingsås	1936	76
TIMMERFORS, STIG, Frändefors	1938	03
TOMELIUS, HALVARD, Vänersborg	1921	98
TORNBERG, LARS, Vänersborg	1934	02
TROPP, INGVAR, Skattkär	1940	01
TUFVESSON, ALLAN, Vänersborg	1922	83
* TURTELL, LARS, Byggnadsingenjör, Vänersborg	1942	80
TVIKSTA, EVALD, Kungälv	1935	04
TVIKSTA, INGEMAR, Herr, Vänersborg	1933	85
TÖRNER, SVEN-OLOF, Vänersborg	1950	98
ULLDAHL, CONNY, Distributör, Vänersborg	1956	88
ULLGREN, SIXTEN, Konstruktionschef, Göteborg	1919	75
* ULVEGÄRDE, DAG, Pol.mag. Onsala	1941	69
UTTER, KARL ANDERS, Frändefors	1947	95
WADELL, LEIF, Köpman, Göteborg	1940	01
* WADMAN, DAG, Bankdirektör, Vänersborg	1949	80
WAERN, FREDRIK, Lantmästare, Vargön	1943	89
WAHLIN, BJÖRN, Distr.överläk, Thun Schweiz	1942	85
** WAHLIN, CARL-VIKING, Köpman, Vänersborg, <i>ständig medlem,</i> <i>Hedersledamot, Innehavare av Gillets medalj (1989)</i>	1932	51
* WAHLIN, JACOB, Vargön	1960	71
WAHLIN, TORKEL, Docent, Vänersborg	1943	85
WALLENBERG, REINHOLD, Posttjänsteman, Vänersborg	1947	98
WALLIN, BJÖRN, Civilingenjör, Vänersborg	1939	94
WALLIN, KENNETH, Målare, Vänersborg	1964	92
WALLIN, ROLAND, Målare, Vänersborg	1930	82
WALLTIN, HÅKAN, Sportchef, Vänersborg	1968	01
WALLTIN, STENÅKE, O, Redaktör, Vargön	1937	90
WANNERUD, LARS, Vänersborg	1924	05
WASSÉN, HANS, Vänersborg	1952	04
WASSÉN, LARS, Vänersborg	1966	04
* WASSENIUS, SVEN, Tandläkare, Vänersborg	1927	77
WEGRAEUS, BJÖRN, Lund	1969	82
WEGRAEUS, ERIK, Riksantikvarie, Lund	1940	83
WEGRAEUS, FREDRIK, Göteborg	1965	82
** WEINSTOCK, ERLING, Direktör, Sköndal	1916	42
* WEISS, ANDERS, Byrådirektör, Munkedal	1940	66
WELÉN, LARS, Vänersborg	1965	73
* WELÉN, PER, Civ. Ingenjör, Vänersborg	1960	73
WENNBERG, LENNART, Kontrollant, Vänersborg	1951	75
WENNBERG, MATS, Platschef, Vargön	1942	02
* WENNBERG, YNGVE, Telearbetare, Vänersborg	1934	79

WENNERBERG, FREDRIK, Vänersborg	1990	04
WENNERBERG, HENRIK, Vänersborg	1948	85
WENNHAGE, PER, Tekn. dr. Älvsjö	1966	80
WERNER, RAYMOND, Vänersborg	1937	05
* WERNER, SVEN, Tekn. Dr. Haverdal	1952	77
WENNLIND, BÖRJE, Vänersborg	1937	05
VESSBY, ENAR, Gamleby	1939	05
VESSBY, SVEN-OVE, Reparatör, Frändefors	1944	84
* WESTERBERG, BERTIL, Malmö	1917	76
* WESTERBERG, BO, Ingenjör, Vänersborg	1940	76
* WESTERBERG, LARS, Vänersborg	1928	81
* WESTERBERG, PER-OLOF, Chaufför, Vänersborg	1923	77
WESTERLUND, JAN, Vänersborg	1944	01
WESTERLUND, ÅKE, Regionschef, Uddevalla	1950	80
* WESTHALL, HÅKAN, Kronofogde, Vänersborg	1938	74
WESTHALL, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1945	75
VILGEUS, LARS-GUNNAR, Komminister, Vänersborg	1943	01
WIK, INGEMAR, Vänersborg	1940	96
* WULF, ERIK, Civilekonom, Lerum	1950	63
VÄNERLÖV, INGEMAR, Riksdagsledamot, Vänersborg	1944	94
** WÄRNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekr., Vänersborg, <i>Gilleskrivare</i> ...	1945	88
ZETTERBERG, CURT, Hamburgsund	1943	01
ZICKERMAN, MAGNUS, Helsingborg	1955	05
** ÅBERG, FOLKE, Vänersborg	1920	55
* ÅBERG, GERT-OLOF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1958	74
ÅBERG, GUNNAR, Fritidschef, Vänersborg	1930	75
ÅBERG, LENNART, Vänersborg	1935	07
* ÅBERG, SVEN OLOF, Tjänsteman, Vänersborg	1923	61
ÅHLUND, BO, Ingenjör, Vänersborg	1944	95
ÄNGERMARK, WILHELM, Antikvarie, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1924	85
ÖBORN, LENNART, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1934	95
ÖGREN, EGON, Vänersborg	1944	05
ÖHGREN, ANDREAS, Frändefors	1972	01
ÖRTENBLAD, ROLF, Distriktschef, Vargön	1934	93
ÖSTH, BENNY, Verkstadsschef, Vänersborg	1941	05
ÖSTERBERG, JAN, Inköpschef, Ljungskile	1937	90
* ÖSTLING, HARRY, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1920	74

Antal medlemmar 1015

* tilldelade 25-årstecknet

Gillet's Postgironummer är 32 93 19-8

** tilldelade 50-årstecknet

För att underlätta arbetet med medlemsförteckningen ombedes gillebröderna att till Gillet anmäla ev. ändring av adress, titel m.m. till

Vänersborgs Söners Gille

Göran Hagborg, Öxneredsvägen 117 B

462 61 Vänersborg

www.vanersborgssonersgille.se

Styrelseberättelse

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avge följande berättelse verksamhetsåret 2006, Gillets 101:a.

Gillet har under året samlats till Årsstämma den 4 april och Högtidsstämma den 3 november 2006 med åtföljande gemensamma måltider. Stämmorna har genomförts i närvaro av 95 respektive 89 gillebröder i de trivsamma lokalerna i Lagergrenska Huset.

Vid Årsstämman utdelades denna gång inget Ungdomsstipendium utan styrelsen har beslutat att under fem år dela ut musikstipendier om högst 10 000 kronor. Stipendierna delas ut vid ett annat tillfälle än vid Årsstämman och har under 2006 utgått med 10 000 kronor till ungdomar som genomgår Musikskolans specialutbildning. 9 nya medlemmar valdes in i gillet. Efter förhandlingarna glädde gillebrodern Håkan Lind oss alla med berättelser och bilder från förra seklets Vänersborg.

Vid Högtidsstämman utdelades tecken för 25- eller 50- åriga medlemskap till de närvarande Harald Stjerndal, Kent Andersson, Kent Hordgren och Lars-Erik Henriksson. Gillets medalj tilldelades Karl Erik Malcolm.

Den 4 november, Alla Helgons Dag, anordnade Gillet för sjunde gången stipendieutdelning ur Elis Ullmans Minnesfond samt konsert i Vänersborgs kyrka. Stipendium utdelades denna gång endast till den närvarande Liudmila Komisinskaya för studier inom orgel. Stipendiaten inom trumpet kommer att erhålla sitt stipendium vid ett senare tillfälle. Även lärare och elever vid Vänersborgs Musikskolan medverkade vid denna jublade konsert.

Gillet har under året fortsatt med att sätta upp informationsskyltar i staden och dess omgivningar. Idag finns ett 20-tal skyltar på plats och arbetet fortsätter.

Under Kulturnatta i maj hade Gillet öppet hus i sina lokaler och visade gillet's samlingar samt bjöd på kaffe och kaka. Ett 60-tal personer kom på besök och trivdes i våra hus.

Katalogiseringen av gillet's årsskrifter har färdigställts under året. Samtliga årgångar finns nu på gillet's hemsida www.vanersborgssonersgille.se för läsning tillsammans med annan information.

Den 17 oktober anordnade gillet en välbesökt och uppskattad trivselkväll med föredrag av Ann Palmnäs. Hon redovisade tankar och visioner om Vänersborgs centrum vilka bygger på en enkätundersökning

Gillet's bro fann ingen lämplig hemvist i sin gamla födelsestad och har nu blivit skrotad. Ekonomiskt blev det en plus-minus-noll affär för gillet, men bron har tvivelsutan engagerat många människor.

Styrelsen har tidigare väckt frågan om att Elisabeth Anrep-Nordin bör ihågkommas för namngivning av någon gata. Hon var verksam under många år vid nuvarande Vänerskolan och blev 1910 Vänersborgs första kvinnliga stadsfullmäktige ledamot. Beslut finns nu att gångvägen mellan Vänerparken och Strandkyrkogården kommer att namnges till "Fru Elisabeths promenad".

Styrelsen har under året haft 10 protokollförda sammanträden. Styrelsen, beredningsnämnd och tillsatta arbetsgrupper har dessutom samlats för att bereda olika frågor samt sköta hus och trädgård vid gillet's lokaler.

Gillet's årsskrift har utkommit med sin 75:a årgång.

Styrelsen har under året bestått av Göran Ahlin, Förste ålderman, Kjell Thernquist, Andre ålderman, Göran Hagborg, Kassafogde, John- Olov Ericsson, Gillevärd, Christer Zetterberg, Gilleskrivare, Gunnar Skoogh och Lars Salonen, Bisittare.

Vänersborg i mars 2007

Göran Ahlin	Kjell Thernquist	John- Olov Ericsson
Göran Hagborg	Gunnar Skoogh	Lars Salone
Christer Zetterberg		

www.vanersborgssonersgille.se

Årsbokslut 2006

Resultaträkning

Intäkter

Medlemsavgifter	138 800:-
Ränteintäkter Gillet	3 577:-
Ränteintäkter Fonder	29 523:-
Övriga intäkter	5 900:-

Kostnader

Kostn årsskrift	83 179:-
Annonstäckter	/- 35 500:-
Nettokostnad årsskrift	47 679:-
Lokalkostnader	18 723:-
Telefon porto	19 484:-
Sammanträdeskostn	6 001:-
Uppvaktningar	8 752:-
Annonsering	1 875:-
Övriga kostnader	11 040:-

Årets vinst 64 246:-

Summa 177 800:-

Summa 177 800:-

Balansräkning 2006 12 31

Tillgångar

Kassa bank postgiro	234 515:-
Fonder	743 103:-
Övriga fordringar	18 000:-
Inventarier	45 000:-

Skulder, Eget kapital

Diverse skulder	3 760:-
Eget kapital Fonder	602 909:-
Eget kapital Gillet	369 703:-
Årets vinst	64 246:-

1 040 618:-

1040 618:-

GRANSKNINGSBERÄTTELSE

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning för år 2006, får efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

För uppdragets fullgörande har vi tagit del av Gillets samt dess fonder räkenskaper och styrelsens berättelse samt i övrigt företagit de granskningsåtgärder vi ansett nödvändiga. Någon anledning till anmärkning föreligger inte beträffande de till oss överlämnade handlingarna, bokföreningen, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande Gillets förvaltning.

Med anledning härav tillstyrker vi full ansvarsfrihet för den tid granskningen avser

Vänersborg den 15 mars 2007

Kent Lång
Granskningsman

Bengt Flink
Granskningsman

www.vanersborgssonersgille.se

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 2007

Styrelse

AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Förste Älderman 2006 (1990)
THERNQUIST, KJELL, Konsult, Andre Älderman 2006 (1974)
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekreterare, Gilleskrivare 2003 (2002)
HAGBORG, GÖRAN, Redov.konsult, Kassafogde 1993 (1980)
ERICSSON, JOHN-OLOV, Tandläkare, Gillevärd 1993 (1980)
SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Bisittare 2002 (1990)
SALONEN, LARS, Tandläkare, Bisittare, 2006
LIND, HÅKAN, Jur.kand, Ersättare, 2003
LUNDBORG, ERIC, Köpman, Ersättare, 2006

Beredningsnämnd

GILLESKRIVAREN

ERICSSON, JOHN-OLOV, Tandläkare
JOHANSSON, PETER, 1:e Antikvarie
BOMAN, GÖRAN, Regionchef
ALFREDSSON, LARS, Administrativ chef
GUSTAVSON, JOHAN, Civilekonom
BERNLING, JOAKIM, Advokat

Årsskriftnämnd

LARSSON, STIG, Direktör
THERNQUIST, KJELL, Konsult
BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamrer
MALCOLM, KARL-ERIK, Redaktör
JOHANSSON, PETER, 1:e Antikvarie
CARLÉN, BENGT, Journalist

Granskningsmän

LÅNG, KENT, Bankdirektör
BERG, LARS, Affärsutvecklingschef
SVENSSON, LENNART, Intendent, ersättare

GILLET'S ÄLDERMÄN

Stadskassören Ferdinand Hallberg	1905-1920
Direktören Edwin Andersson	1921-1935
f.d Fältläkaren Karl Gustaf Cedergren	1936-1941
Borgmästaren Bertel Hallberg	1942-1953
Landskamreraren Gunnar Hjorth	1954-1964
Länspolismästaren Erik Sahlin	1965-1973
Kamreraren Olov Jansson	1974-1979
Fd. Disponenten Sven Lind	1980-1990
Direktören Stig Larsson	1991-2005
Ingenjören Göran Ahlin	2006-

Gillet's styrelse leddes till 1933 av en ordförande. Detta år infördes beteckningen Förste Älderman samtidigt som styrelsens övriga ledamöter fingo sina nuvarande titlar.

www.vanersborgssonersgille.se

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER I VÄNERSBORGS DÖTTRARS GILLE

1:a åldermor	Inga-Lisa Sundefors
2:a åldermor	Marianne Hansson
1:e gilleskrivare	Pia Harlitz
2:e gilleskrivare	Greta Brorson
Krönikör	May-Louise Quick
Kassafogde	Annette Anderling Malmberg
Värdinnor	Gerd Wilhelmsson, Eva-Lis Johansson, May-Louise Quick, Rosemarie Strömberg

MEDLEMSINFORMATION

Hemsida

Gillet finns numera, tack vare en förtjänstfull insats av Bertil Carlsson med firma Crebe Hemsidor och Reklamdesign, på det s k nätet.

Vi har alltså en egen hemsida.

Du finner oss lättast på Internetadress www.vanersborgssonersgille.se. Här kan Du finna, förutom allmän information om Gillet, aktuella uppgifter om vår- eller högtidsstämmor och ev andra aktiviteter. Vi anstränger oss verkligen för att hålla hemsidan aktuell.

Medlemsförteckningen

Vi vet att den medlemsförteckning, som Du finner i denna årsskrift inte i alla stycken är helt aktuell vad gäller ex titlar, bostadsort mm. Det kan under årens lopp blivit omkastade årtal ex. Gör så att Du tittar på Dina egna uppgifter och meddelar oss ev ändringarantingen via e-post: hagborg@tele2.se eller via ett par rader per post till adress Göran Hagborg, Öxneredsvägen 117 B, 462 61 Vänersborg.

*Bakre raden fr. vänster Lars Salonen, Gunnar Skoogh, Christer Zetterberg, John-Olov Ericsson,
Främre raden fr. vänster Kjell Thernquist, Göran Ahlin, Göran Hagborg*

Nordea

Köpmansgatan 6, Vänersborg • 0771-22 44 88
vanersborg.3049@nordea.se • www.nordea.se

SpContract AB

Stig Persson

Nygatan 90, 462 32 Vänersborg
Tel. 0521-610 90, Fax 0521-622 77
Mobil 070-586 10 90
E-mail: stig.persson@spcontract.se
www.spcontract.se

**Ståhlbergs
Plåtslageri**

Tenggrenstorpsvägen 17
462 56 Vänersborg
Tel. 0521-194 16
Fax 0521-642 45

PRINS
frisersalong

*Kungsgatan 17, Vänersborg
Tel. 0521-668 95*

**mid
MARKETING**

Reklam och marknadskommunikation

Vänersborg | Uddevalla | Göteborg
www.midmarketing.se

Skiffer

- Skiffer för utom- och inomhusbruk
- Köksbänkar i granit
- Marmor

SKIFFERFORUM

VÄNERSBORG

Industrigatan 2, Vänersborg • 0521-71 12 13
www.skifferforum.se

 SCHENKER
Stinnes Logistics

*DISTRIKT VÄNERSBORG
0521-26 05 00*

**VÄNERSBORG
MÅLERI**

Verkstaden Sundsgatan 37
Tel. 71 12 25, Fax 71 12 36

ALAB
FASTIGHETER
0521-25 56 00

**AB TENGGRENSTORPS
 TEGEL**

Vänersborg
Tel. 71 10 11, 165 50

Swedbank

www.swedbank.se

BRANDT

Stampgatan 12
 Trestad Center
 462 73 Vänersborg
 Tel: 0521-26 53 00
www.brandtbil.se

VBG GROUP

**En global
 strategisk partner
 för den kommersiella
 fordonsindustrin**

www.vbggroup.com

Kalas boden

Nyttigare Godare Rolligare

Kungsgatan 21, 462 33 VÄNERSBORG
 Telefon 0521-154 45, fax 0521-101 68

Rör-Anders
VVS & ENERGI AB
 VÄNERSBORG • TROLLHÄTTAN

Skyttegatan 12, Vänersborg
 0521-657 00
 Butik 0521-657 00

LOKALDELEN.se

www.vanersborgssonersgille.se

OPEL Mer än bara bilar
 CHEVROLET STIG LARSSONS BIL
 www.stiglarssonbil.se • VÄNERSBORG, TORPA • 0521-662 60

VÄNERSBORG EN MÖTESPLATS I VÄSTRA GÖTALAND

**VÄNERSBORG
BOSTÄDER**

0521 - 260 260

www.intersport.se

**Kungsgatan 7 • Tel 0521-190 06
Vänersborg**

SVENSK HANDEL VÄNERSBORG

ALMHAGES

Lövvägen 4 Telefon
Vargön 0521-22 07 00

Lundborgs

HERREKIPERING

EDSGATAN 14 VÄNERSBORG
TEL 104 14

PEUGEOT
www.peugeotvargon.se

LARS HANSSON BIL AB
Vänersborg
PEUGEOT - center

Östra vägen 12, Vänersborg - 0521-68 887
www.larshanssonbil.se

CARLSSONS TRYCKERI

Kyrkogatan 21
462 22 Vänersborg
Telefon 0521-620 25
Telefax 0521-191 19

VASSBOTTENS BIL

KIA MOTORS

Östra vägen 28, VÄNERSBORG
tel. 0521-192 22

0521-57 57 20

MAKLARHUSET

– Johansson & Kling AB –

Hamngatan 9 i VÄNERSBORG
telefon 0521-680 85
www.maklarhuset.se

Knutssons

Antik- och Konsthandel AB
Bo Knutsson

Kungsgatan 3, Vänersborg
0521-660 77

MALMSTRÖMS

guld • vänersborg

Din Guldbutik i Trestad
Edsgatan 21 Vänersborg
Tel. 0521 - 106 95

SMYCKA

ÄKTA OMTANKE

Besök gärna vår hemsida: www.smycka.se

interflora®

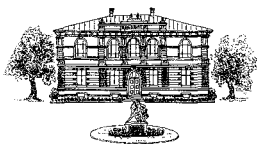
Thernquist
Blomsterhandel

Edsgatan 16, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-100 63, 622 20

Handelsbanken

–En riktig bank

Edsgatan 27, Box 116, 462 22 Vänersborg
Tel 0521-28 28 00, fax 0521-646 76
www.handelsbanken.se/vanersborg

VÄNERSBORGS MUSEUM

– Det museihistoriska museet –

Telefon: 0521-600 62, 26 41 00

MEDICINHISTORISKA
MUSEET
VÄNERSBORG

tel. 0521-276307

REGIONMUSEUM
VÄSTERGÖTLAND

ICA
KVANTUM
Vänernsborg

TOOLS > **Sjögrens**

0521-621 50

VÄNERSBORGS SVETS & MEK. VERKSTAD AB

Verkstad och Kontor
Regementsgatan 36
Postadress Box 256
462 23 VÄNERSBORG

Telefon 0521-620 20
MBS nr 0047-406 25
MOBIL 010-237 27 73, 237 39 17

ttela

Det finns alltid något att längta till

ircon EFFICIENT INFRARED
PAPER DRYING

Box 59, 462 21 VÄNERSBORG
Tel. 0521-27 69 70

STRAND HOTELL

VÄNERSBORG
Tel. 0521-138 50
Fax 0521-159 00
Hamngatan 7
462 33 VÄNERSBORG

Nordfeldts
 TEL 101 10
 ED SGATAN 12 B
 VÄNERSBORG

Nordiska
 Skorstensprodukter AB
 0521-65 999

SVARVAREGATAN 4, VÄNERSBORG
 TEL 0521-120 00

BRINK

A PREMIUM BRAND WITHIN THE THULE GROUP

Industrigatan 8, Vänersborg
 Tel. 0521-27 36 00
 Fax 0521-27 36 01

Länsförsäkringar
 Älvsborg – nu också bank

Vallgatan 21, VÄNERSBORG
 Tel. 0521-27 30 00

Fredmans
BILSERVICE

DAG STRÖM
 PETER LIDHOLM

Marierovägen 25, 462 37 VÄNERSBORG
 Tel. 0521-622 22, Bostad 0521-174 79

Dialect

Yngves

Onsjö Företagsby, Vänersborg
 Tel. 0521-665 00

**VL VÄNERSBORGS
 LINJETRAFIK**

801 3016 40 21 VÄNERSBORG

Svetsargatan 5, Torpa ind.område

Tel. 0521-666 66
 Telefax 651 30

Digital Butikerna

Lundins

Sundsgatan 21, Vänersborg
Tel. 105 43

Bokia

Vänersborg, Uddevalla,
Överby

Kungsgatan 5, Box 88, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-28 28 40. Telefax 0521-28 28 41

Lotta SPARKÖP

Skyttegatan 3 – Vänersborg
Tel. 0521-613 50, 172 16

NYMANS BIL

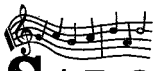
Tenggrenstorpsvägen 10
Vänersborg
0521 - 670 04
www.nymansbil.se

RESTAURANG KOPPAR *Gyllen*

Sundsgatan 11 B
Box 140
462 22 Vänersborg

Källarm. Gerhard Hagemann

*Love me
tänder...* **Team
SALONEN**
Modern munvård inom
PRAKTIKERTJÄNST

Edsgatan 23 • tel 0521-71 18 88

BRANDT

www.brandtbil.se

Trestad Center – Vänersborg
0521-25 53 30

AFFÄRSJURIDIK • FAMILJERÄTT SKADESTÄND • BROTTMÅL • KONKURSER FÖRSÄKRINGSÄRENDE • FASTIGHETSRETT HYRES- O ARRENDERÄTT • BOUTREDNINGAR TRAFIKRETT ALLMAN RÄTTSHJÄLP • RÄTTSSKYDD ADVOKATERNA BERNLING • BOBERG • CEDER BOX 12 • KUNGSGATAN 9 • 462 21 VÄNERSBORG TEL 0521-66200 • TELEFAX 0521-66229	synoptik Edsgatan 20 Vänersborg Tel: 0521-17 101 Fax: 0521-12 555
 Forsane Brunnsservice FRÄNDEFORS Tel. 0521-405 11 Mobiltn 070-590 36 87, 010-287 36 87	– Säljande samarbete på 190 orter – Svensk Fastighetsförmedling Edsgatan 6 VÄNERSBORG Tel. 0521-655 50 ENDA FRISTÄENDE RIKSOMFATTANDE MÄKLARFÖRETAG
 Box 2056, 462 02 VÄNERSBORG SVERIGE, Tel. 0521-123 90	 Mäklarna Sundsgatan 25 – Vänersborg 0521 - 128 00
 GODISBANKEN Edsgatan 27 VÄNERSBORG Tel. 0521-17300	 Vänerhamn 0521-678 95

www.vanersborgssonersgille.se

NYA SKOR

Sundsgatan 9
 Tel. 170 30

BLENNERMARKS European

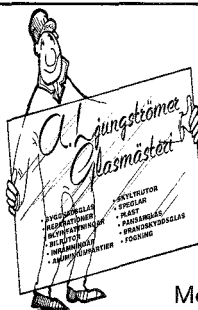
SCANIA

BLENNERMARKS!

TROLLHÄTTAN
 0520-48 92 00

hanssonbil.se

Kronogatan 42
 Vänersborg

Tel. 0521-107 97

Fax 0521-107 24

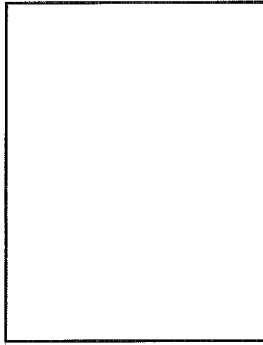
Mobil 0708-37 35 37

**Vesna
 Hårvård**

Edsgatan 20
 462 33 Vänersborg
 0521-668 30

www.vanersborgssonersgille.se

Gillebroder

Vi vill ha ett foto av Dig !

Om Du inte redan tidigare skickat in ett foto
ber vi Dig göra det nu.